

TOZD na situ

Od 15 „tozdiranih“ delovnih organizacij v novomeški občini jih je 12 do roka (konca 1973) priglasilo vpis v sodni register. Tega niso naredili: zdravstveni dom in kmetijska zadruga Krka (zaradi težav s samoupravnim sporazumom) in gozdno gospodarstvo.

Od 24 gospodarskih OZD vpisa nista priglasili dve, od 29 negospodarskih pa nekatere, zlasti šolske. Podatki niso popolni, ker do predvčeršnjim, ko smo jih zbirali, tudi občinski štab za spremljanje izvajanja ustavnih dopolnil v Novem mestu še ni imel vseh zbranih.

Že iz tega kratkega pregleda lahko sklepamo, da so gospodarstveniki pretežno „ujeli“ smisel ustavnih dopolnil. Na negospodarskem področju pa so bili zastoji, čakanje na model od „zgoraj“ in siceršnje nejasnosti so v TOZD-naglici povzročile nervoznost.

Ker je večina lovila zadnji vagon zadnjega vlaka, je pričakovati na le formalne, ampak tudi vsebinske pomanjkljivosti pri ustanavljanju TOZD. Občinski štab je pospešil postopke ustanavljanja in na dveh posvetih neposredno opozoril predstavnike delovnih organizacij na pomembnost in nujnost naloge.

Kako je ta „injekcija“ delovala, bo pokazala analiza, ki jo mora štab napraviti do 15. januarja. Do 20. januarja pa bodo o analizi spregovorila tudi izvršna telesa ZK, SZDL in sindikata.

I. Z.

NA KRAJU DIRKA

Večina kolektivov v trebanjski občini se je prilagodila ustalnim spremembam in se je tako lahko vpisala v register gospodarskih organizacij pri gospodarskem sodišču. Še skoraj tik pred koncem leta ni bilo vpisanih 7 manjših organizacij, rok pa je menda zamudilo le dvojje podjetij.

Malčke v otroški varstveni ustanovi „Kekec“ v Kočevju je dedek Mrz ali kdo drug preuredil stare prostore in sanitarije. (Foto: F. Brus)

Štirinajsta spet na Suhorju

V nedeljo so se borci legendarne XIV. divizije spet zbrali na Suhorju - 30 let je minilo od poti na Štajersko

S svojim pohodom na sovražnikovo ozemlje, v osrčje njegovega zaledja, so borci XIV. divizije še enkrat dokazali svetu, da je Titova partizanska vojska nepremagljiva. Najboljši borci, dobro oboroženi z orožjem in zavestjo, da se borijo za pravično stvar, so krenili pred 30 leti s Suhorja na Štajersko. Težka je bila njihova pot, niso klonili. Izpolnili so vse naloge.

Tako je opisal legendarno pot XIV. divizije general Lado Mišica - Miha, ki je bil v tistih hudih in slavnih časih med borci legendarne XIV. divizije. V spomin na dan, ko je Štirinajsta krenila s Suhorja, so se

zadnje nedeljo v tem kraju zbrali nekateri borci te divizije ter številni domačini, ki so takrat s strahom, a tudi ponosom pospremili divizijo na pot. Pristrčna, polna človeške topline so bila v nedeljo ponovna srečanja med prebivalci, starimi kmečkimi partizanskimi mamami z nekdanjimi borci Štirinajste.

„Ponosni smo, da je odšla tako slavna divizija s tako junaškimi borci na tako slaven, zmagovit pohod po Štajerskem prav iz našega kraja,“ je v pozdravnem nagovoru povedal predsednik metliške občinske skupščine Ivan Zele.

B. PODOBNIK

Zdaj še dolenski svet SZDL

Za nov medobčinski organ so se prvi izrekli člani novomeške občinske konference SZDL

Na Dolenskem ustanovljajo medobčinski svet Socialistične zveze za črnomaljsko, metliško, novomeško in trebanjsko občino. To bo skupen organ občinskih konferenc SZDL na tem območju. Med drugim bo povezoval in usklajeval delovanje občinskih organizacij SZDL, proučeval vprašanja, ki so skupna ali podobna v vseh občinah, obravnaval delo kluba poslancev in usklajeval kadrovske dogovore pri skupščinskih volitvah.

Dolenski medobčinski svet bo štel predvidoma 21 ljudi: vsaka občinska organizacija SZDL da v delegacijo po pet članov, vstevši predsednika in sekretarja, en sedež pa so v svetu rezervirali za glavnega urednika Dolenskega lista. Prvo sejo sveta bo sklical predsednik občinske konference SZDL v Novem mestu v tridesetih dneh po ustanovitvi. Po dogovoru občinskih konferenc SZDL bo sedež sveta vsako leto v drugi občini.

Med prvimi se je za ustanovitev takega sveta izrekla občinska konferenca SZDL v Novem mestu na decembrski seji in hkrati tudi že izvolila svojo delegacijo v svetu.

DIREKTORJU PIONIRJA KRAIGHERJEVA NAGRADA

Minuli petek so v Gospodarski zbornici Slovenije v Ljubljani slovesno podelili letošnje nagrade Borisa Kraigherja najuspešnejšim gospodarstvenikom naše republike. Po 25.000 din in diplome so prejeli: inž. Janez Beravs, glavni direktor industrije gumijevih, usnjenih in kemičnih izdelkov Sava v Kranju, inž. Vojo Djinovski, direktor steklarne „Boris Kidrič“ v Rogški Slatini, Ivan Kočevar, glavni direktor SGP v Novem mestu, Tine Ravnikar, glavni direktor Lesnine v Ljubljani in Zdravko Praznik, direktor Ekonomskega centra v Mariboru.

VOLITVE RAZVELJAVLJENE

28. decembra lani je Občinsko sodišče v Novem mestu izdalo sklep, s katerim razveljavlja volitve za delegate organov upravljanja v TOZD, OZD in volitve delegatov za združeno cestno podjetje, ki so bile v novomeškem Cestnem podjetju 20. decembra lani. Sodišče je ugotovilo, da so bila kršena načela 31. ustavnega amandmaja.

VREME

V tem tednu je prevladovalo oblačno in za ta čas toplo vreme. Do koca tedna bo oblačno, brez večjih ohladitev, včasih so možne manjše padavine.

1 DINAR
DBH
NOVO MESTO
JE VAŠA BANKA

PRIOGA

V današnji P objavljamo tretjo iz serije štirih nagradnih ugank, katerih prva nagrada za srečnega izžrebca pravilno izpolnjenih rešitev bo katrca. Ne pozabite torej: na zadnji strani P, na levem delu dna - tretja uganka!

P prinaša še nadaljevanja o zadnjih dnevih ruske carske družine, o NLP in o gradovih. Kot navadno smo za vas pogledali na knjižne police, po koncertih, na filmska platna in med plošče, kajpak pa tudi tokrat ne bodo manjkali nasveti pedagoga, zdravnika in kmetijskega strokovnjaka ter zanimivosti za dom in družino.

Reportažna stran govori tokrat o mamilih, ki so se razpašala tudi na Dolenskem. Reportaža ima naslov, zapisan v žargonu uživalcev mamil: „Gram dreka po tri bate“, ali povedano po domače: „Gram hašiša velja tri stare tisočake!“

V času naftnih pretresov, ki burnijo svet, bo nedvomno zanimiv zapis o načrtu za gradnjo naftovoda iz Aljasje, prav tako pa bodo kmalu na startu tudi hladnokrvni možje v najhitrejših avtomobilskih dirkah - formuli 1. O tem, kje bodo vozili najboljši, govori zapis „Juriš na prestol!“

PREMALO MLADIH

V črnomaljski občini bodo za vse delegacije v bodočem skupščinskem sistemu potrebovali okrog 350 delegatov. Občinska konferenca SZDL je kar zadovoljna z dosedanjim številom evidentiranih kandidatov, manj pa z njihovo strukturo. Dosej so v občini evidentirali že okrog 400 možnih kandidatov za bodoče delegate, med njimi je tudi zadovoljivo število neposrednih proizvajalcev in žensk, vendar je, kot pri zadnjih volitvah, med kandidati premalo mladih. Upajo, da bodo več mladih evidentirali na sedanjih konferencah osnovnih sindikalnih organizacij.

CATEŽ - Danes se bo tukaj al aktiv za vodenje razprave o utku občinskega statuta. Avne novosti bo tolmačil n RK SZDL Stane Vljaj, stapa Ivanka Trajkovič. Javna prava o statut bo trajala od do 20. januarja.

NOVO MESTO - Včeraj je rožno sodišče v Novem mestu lajevalo razpravo, v kateri se rija Kuhar iz Dobrave zagoa zaradi obtožbe uboja lastne tere.

KOČEVJE - O ustanavljanju ivov mladih delavcev v TOZD se pogovorili na včerajšnji pni seji občinskih vodstev, idine in sindikata. Hkrati so učili tudi bodočo organiziost sindikatov v občini.

DOLENJSKE TOPLICE - V oto bo v osnovni šoli občinsolsko prometno kviz tekvanje, na katerem bodo podeduči plakete. „Vzorni nik“, značke „SPV“ in poa priznanja zaslužnim menem prometne vzgoje.

PREZICE - Na križišču doja letske ceste s cesto, ki je iz eta speljana na savski most, so dni začeli graditi bencinsko o 2000. Nova Petrolova črpalka iz Ngrajena do maja letos.

TRNEČA VAS - Prebivalci pri rorjanske vasi so te dni konveliko delo: skopali in poloiso 1.500 m cevi za vodovod, katerega bo 32 hiš prispevalo čila 13 tisoč dinarje.

METLIKA - Danes se bodo v elu Bela krajina sestali predmiki občinskih sindikalnih ov iz Metlike, Črnomlja, DuReše in Ozlja. Dogovorili se o o sodelovanju v prihodnje.

79 novih naročnikov

V šestem in sedmem tednu naše akcije (vmes so bili razniki in silne obremenitve pismonoš pred novim etom!) smo pridobili 223 novih naročnikov. Največ novih bralcev smo v tem času dobili iz sevniške, novomeške in krške občine: 48, 46 in 33. Iz Kočevja so poslali imena 19 novih naročnikov, iz brežiške občine 20, z trebanjske 12 itd.

SKUPEN USPEH 6 tednov je takle: Dolenski list je dobil v tem času 979 novih naročnikov, od tega: v brežiški občini 66, v črnomaljski 25, v kočevski 65, v krški 19, v metliški 24, v novomeški 237, v ribniški 21, v sevniški 228 in v trebanjski 67. S področja raznih pošt v Sloveniji in po SFRJ smo dobili 98 novih naročnikov, iz ajine pa 29.

Tudi danes se z novo številko (in prilogo P) spet predstavljamo mnogim družinam in novim prijateljem s povabilom: naročite si Dolenski list na domači naslov!

NAROČILNICO ZA VAS IMA VAŠ PISMONOŠA!

UREDNIŠTVO IN UPRAVA LISTA

O letih se je spet zbrala XIV. divizija - na proslavi v Ljubljani, kjer so počastili spomin na larni pohod. Na slovesnosti je govoril France Popit, predsednik CK ZKS. (Foto: France Modic)

marcu teden dolenskega cvička

Organizatorji vabijo dolenske vinogradnike, naj do 20. februarja prijavijo kot vzorce za pokušnjo svoj pridelek iz leta 1973

Dolenski vinogradniki, organizirani v svetu kooperantov Agropinata Krško in Društva vinogradnikov Novo mesto, bodo v od 17. do 22. marca 1974 v prostorih hotela grad Otočec vli „Teden dolenskega cvička“

Ške s tega območja bo najprej posebna strokovna komisija (acija), sestojeca iz ocenjevalcev-strokovnjakov Kmetijskega inštituta Slovenije in domačih strokovnjakov.

Organizatorji, Agrokombinat Krško, TOZD Hmeljnik Novo mesto, Društvo vinogradnikov Novo mesto, hotel Grad Otočec in Dolenska turistična zveza, vabijo vse do-

(Nadaljevanje na 4. str.)

Številni prebivalci Suhorja so se pridružili slavlju ob 30-letnici odhoda XIV. divizije s Suhorja na Štajersko. (Foto: B. Podobnik)

Odločiti se je treba, ali bomo gradili v Sloveniji (v Kopru?) lastno rafinerijo nafte

Ne samo pri nas, ampak v večini dežel sveta bodo nekatere najpomembnejše gospodarske odločitve 1974. leta namenjene energetiki. V Sloveniji se bomo morali dokončno odločiti — ali že zasadi mo lopate za gradnjo nove rafinerije nafte ali ne. Vse kaže, da se bomo lotili tega dela.

Svet porabi zdaj letno okrog dve in pol milijardi ton surove nafte. Samo v desetletju, v katerem živimo, bo, kot kaže, poraba nafte občutno presežala porabo tega dragocenega energetskega vira v vseh minulih 110 letih. Jugoslavija zdaj potrebuje na leto med devet in deset milijoni ton nafte.

Se posebej je nafta pomembna z Slovenijo. Zdaj z njo pokrivamo okrog 40 odstotkov energetskih potreb naše republike. leta 1975. jih bomo predvidoma polovico, leta 1983. pa že dve tretjini.

Konkretna odločitev o rafineriji nafte je za Slovenijo naj-

na že zato, ker je petletni plan glede tega zelo meglen. V njem je zapisano le, da bo potrebno sprejeti ustrezno odločitev, da bi zagotovili v naslednjem obdobju ekonomično oskrbo gospodarstva z nafto. Pri tem pa vemo, da rafinerija nafte ni poceni, ker gre za investicijo v znesku vsaj ene milijarde novih dinarjev, še raje pa bo stala več. Njena zmožljivost mora biti namreč tolikšna, da bo poslovala rentabilno, za tako poslovanje pa mora rafinerija predelati 4 do 5 milijonov ton nafte letno. To pa znatno presega slovenske potrebe in zato znova nastane vprašanje — zakaj naj ima Slovenija svojo rafinerijo nafte, ko pa so jugoslovanske rafinerije tolikšne, da lahko predelujejo dovolj nafte? Če jo imajo, seveda?

S tem — če jo imajo, pa je dano tudi že izhodišče za odgovor o potrebnosti slovenske rafinerije nafte.

V Jugoslaviji je nekaj močnih predelovalcev nafte. Prav s strani enega izmed njih — INE — je zagotovljeno občutno povečanje rafinerije nafte v Lendavi.

Mednarodno londonsko letališče Heathrow je v teh dneh pravi vojaški poligon. Po asfaltiranih pistah drdrazo tanki in oklopna vozila, ob letaliških čakalnicah in letalih patrolirajo vojaki z naperjenimi brzostralkami, na zelenicah so nameščene strojnice, ob dovozih na letališče pa varnostne sile pregledujejo avtomobiliste. Kot je bilo uradno sporočeno, gre za „varnostno vaj“ in priprave na morebitni napad tujih teroristov.

Vendar so naši predelovalci nafte povezani predvsem z velikimi mednarodnimi družbami, v glavnem z eno samo, znano firmo BP (British Petroleum). Pri njej so tudi zadolženi za svoje investicije in ti krediti znašajo nekaj deset milijonov dolarjev. Zato se naši predelovalci tudi predvsem ali celo izključno preko te družbe oskrbujejo s surovo nafto, torej so deležni vseh restrikcij, ki zadevajo zahodno Evropo.

To pa pomeni, da Jugoslavija še zdaleč ne izkorišča dovolj možnosti, ki jih daje na tem področju neposredno sodelovanje z nacionalnimi družbami neuvrščeni dežel — proizvajalk nafte. Kljub temu, da uživa naša politika neuvrščeni v svetu močan ugled in občutno veljavo med samimi neuvrščeni deželami.

Prav na tej osnovi pa temelji najpomembnejši in odločilni „da“ za novo slovensko rafinerijo nafte. Zgrajena naj bi bila in poslovati mora v tesnem sodelovanju z družbami neuvrščeni dežel — proizvajalk nafte. Prav skupno z njimi in z drugimi zainteresiranimi gospodarskimi dejavniki je mogoče zagotoviti denar za novo rafinerijo. Kaže, da bo ta v Kopru. Vendar ne gre za kraj, ampak za strateško pomembno odločitev v korist vsega slovenskega in jugoslovanskega gospodarstva.

STONE KRAŠOVEC

tedenski zunanjepolitični pregled

V ekonomskih krogih po svetu še vedno s pozornostjo komentirajo sklep sveta Arabske lige o postopnem umiku arabskih depozitov iz zahodnih bank. Menijo, da je trenutno v zahodnoevropskih bankah okoli 50 milijard dolarjev arabskih dežel proizvajalk nafte. Arabci so sedaj sklenili, da bodo ta denar postopno umaknili iz zahodnih bank in ustanovili svojo, arabsko banko. Menijo, da bi lahko do leta 1980 v tej arabski banki bilo že okoli 200 milijard dolarjev.

S tem denarjem kanijo učinkoviteje financirati gospodarski razvoj v arabskem svetu, ki je doslej kredite za razvoj najemal v zahodnoevropskih bankah, pri čemer so morali plačevati obresti, pravzaprav za lasten denar.

Menijo, da bi lahko banko ustanovili že letos, od nje pa si arabski svet obeta veliko.

Skupaj s tem je v središču pozornosti še vedno energetska kriza, ki je zaradi najnovejšega sklepa arabskih dežel proizvajalk nafte, da ne zmanjšujejo več proizvodnje nafte, sicer nekoliko manjša, nikakor pa ne odpravljena. Tako se strokovnjaki na zahodu vse bolj ukvarjajo s proučevanjem kako zagotoviti potrebne energetske vire drugod. Tako je prišla iz Belgije pobuda, naj bi bencin proizvajali iz premoğa.

NADALJEVANJE V ŽENEVI: Medtem pa se v Ženevi nadaljujejo pogajanja med egiptovskimi in izraelskimi predstavniki o razmiku vojaških sil obeh strani. Spričo tega, da so pogajanja tajna ni moč zvedeti nobenih podrobnosti, toda izjave obeh strani kažejo, da se razgovori vendarle uspešno nadaljujejo.

Potem, ko bodo predstavniki obeh strani dosegli sporazum o razmiku obeh armad in bodo med čete Izraela in Egipta prišli vojaki sil Združenih narodov, se bodo v Ženevi šele začeli bistveni, vsebinski razgovori o mirni rešitvi bližnjevzhodne krize.

To bo mogoče tudi zato, ker so v Izraelu že sporočili dokončne rezultate volitev, na katerih je delavska stranka Golde Meir sicer izgubila šest poslanskih mest, vendar pa ima še vedno večino. Stanje je po zadnjih volitvah naslednje: stranka Golde Meir ima 51 poslancev, opozicijske stranke Likud 59, dosedanji partner v vladi Nacionalna religiozna stranka 10 ter religiozni front Aguda 5. Izraelski parlament ima skupaj 120 poslancev.

Menijo, da bo tako razmerje sil v glavnem uokvirjalo dose-

raela na pogajanjih, pri čemer pa je treba dodati, da bo Te Aviv vendarle moral upoštevati željo Washingtona naj se vsebinski pogovori v Ženevi čim prej začno.

Kdaj se bodo začeli je v trenutku še nemogoče vedati, jasno pa je, da kakršnokoli rešitev bližnjevzhodne krize ne bo mogoča, če ne bomo upoštevala treh bistvenih dejavnikov:

Arabska banka?

10.11. Namreč: umik Izraela zasedenih arabskih ozemelj vrnitev Palestincev na njihove nekdanje domove in zagotovitev njihovih zakonitih pravic ter zagotovitev nemožnosti varnega in suverena razvoja vseh držav in narodov na tem področju, torej tudi Izraela.

TELEGRAMI

TOKIO — Japonski premijer Kakuei Tanaka je odpotoval 11-dnevno turnejo po državah jugozahodne Azije. Obiskal bo Filipine, Tajsko, Singapur, Malezijo in Indonezijo, članice združenja ASEAN.

LONDON — Britanski funt je v londonski valutni borzi padel v primerjavi z ameriškim dolarjem na najnižjo vrednost. Funt so na burzi zah menjali le za 2,2620 ameriške dolara.

PARIZ — Saudska Arabija Francija sta sklenili sporazum, s katerim bo Saudska Arabija v prvih 20 letih dobavila Franciji 800 milijonov ton surove nafte.

KUALA LUMPUR — Malezijska policija je našla v vrečah, ki so plavale po morju, 117 ameriških granat s minomete. Predstavniki policije so jih našli na bombah opozorili ribiči, ki so že prejšnji teden v plavajoči vreči našli dve granati.

OSLO — Pred sodiščem v Oslo so začeli proces proti šestim izraelskim agentom, obtoženim volunturne in umora nekega arabskega državljanca, ki so ga umorili 21. julija lani pred njegovim domom v Lillehammerju. Merju, ko se je s svojo ženo Noe vezanko vrnil domov iz kina.

PRAGA — Predsednik vlade češke socialistične republike Josef Korčak je v intervjuju za Rude Prave dejal, da imajo v Pragi največ težave zaradi pomanjkanja novanj. Češka vlada bo storila vse, da bodo pospešili graditev, tako da bo v Pragi dobilo vsako leto 12.000 družin.

BUDIMPEŠTA — Madžarska atomsko elektrarno, ki jo gradijo na Donavi pri mestu Paksi, bo v prvi fazi veljala 14 milijard forintov (okrog 400 milijonov dolarjev). Prva faza bo končana do leta 1980. Češče in oprema je zagotovila Sovjetska zveza.

TELEGRAMI

SEUL — Južnokorejska policija je zasliševala 9 znanih pisateljev, ker se zavzemajo za obnovo demokratičnih pravic v državi.

PHNOM PENH — Petnajstletno dekle je na neko policijsko postajo v Phnom Penhu vrigo dve bombi. Dva časnika sta bila huje ranjena. Dekle so aretirali.

Manj napeto, skorajda pa nič manj nevarno pa je te dni v Tokiu, kjer se tisoče mladih Japoncev pripravljajo na sprejemne izpite na univerzo. Ti sprejemni izpiti so namreč tako hudo težki, da jih uspešno opravi le vsak deseti. Oblasti zatrjujejo, da je zaradi tega v času, ko so na univerzah sprejemni izpiti, neverjetno poraslo število samomorov, za katere se odločajo tisti Japonci, ki v obupu ne morejo opraviti sprejemnega izpita...

Se huje kot študentom na Japonskem pa se godi v Turčiji ovcam. Med zadnjim praznovanjem bajrama so jih v Turčiji namreč poklali nič manj kot četr milijona. Ovcetina je namreč nepogrešljiv sestavni del slavnostnega jedilnika med tem velikim praznikom...

(Iz Pavlihe)

— Petnajst litrov mešanice, prosim!

SZPILKI (Poljska)

tedenski notranjepolitični pregled - tedenski notranjepolitični pregled

Minuli teden je bil prelomnica med starim in novim letom. Predsednik republike Josip Broz Tito je ob tej priložnosti prek jugoslovanske radiotelevizije naslovil na vse Jugoslovane svojo tradicionalno novoletno poslanico.

Leto 1973 je bilo jubilejno, saj smo v njem slavili 30. obletnico rojstva naše nove države, toda to jubilejno leto smo izpolnili z intenzivnimi napori za krepitev naše večnarodnostne skupnosti, kar nam je obrodilo pomembne uspehe. Tako je minulo leto minilo v znamenju revolucionarnih sprememb v razvoju samoupravnih socialističnih odnosov ter izpolnjevanju družbene organizacije na trdnih temeljih.

Mnogo smo storili za utrditev temeljev za nadaljnji družbeni in gmotni napredek naše države, je dejal predsednik Tito, veliko tudi za odločilno vlogo delavskega razreda, za uresničitev popolne enakopravnosti narodov in narodnosti ter za krepitev bratstva in enotnosti in drugo. To je bilo tudi tisto, kar nas je vodilo tudi pri velikem, več let trajajočem delu pri pripravi nove ustave, ki je sedaj uspešno dokončano. Revolucionarni pomen našega novega ustavnega sistema je bil doslej že večkrat poudarjen, kajti z njim se zares odpira novo obdobje v razvoju socialističnega samoupravljanja ter nasploh v življenju naše skupnosti.

Sedaj pa je najbolj pomembno in nujno to, je poudaril predsednik Tito v svoji novoletni poslanici, da bodo zaživila ustavna določila, da jih bomo uresničili tudi v praksi. Zato bo v letu, ki je pred nami, potrebnega veliko ustvarjalnega dela in truda za to, da bi novi ustavni sistem kar najuspešneje zaživel v naših družbenih odnosih.

Ta cilj bo mogoče doseči tudi zato, ker nam je v minulem letu uspelo precej hitro organizacijsko utrditi Zvezo komunistov.

Njena akcijska sposobnost je sedaj precej večja, ZK je bolj povezana in idejno enotnejša. Posebno pomembno pa je, da so v akcijah, ki jih je začela Zveza komunistov, najširše sodelovale vse socialistične sile — Socialistična zveza, sindikati, Zveza borcev, Zveza mladine itd.

Tudi ob tej priložnosti terjam od komunistov, je dejal predsednik Tito — da enotno in z večjo spodbudo naredijo vse za to, da bo Zveza komunistov še hitreje in uspešneje

Predsednikova novoletna poslanica

izpolnjevala svoje naloge in da bo uresničevala zgodovinske cilje pri graditvi samoupravnega socializma.

Tudi v gospodarstvu smo imeli lepe uspehe — več smo izvozili, razvili smo turizem, okreplili devizne rezerve, imeli smo dobro žetev, pa tudi likvidnost gospodarstva se je precej izboljšala. To je posledica večje odgovornosti delovnih organizacij za uspešno gospodarjenje.

Vendar nam inflacije ni uspelo zaježiti — to je tista zahtevna naloga, ki ji bomo morali prihodnje leto posvetiti precej svoje skrbi. V letu, ki je pred nami, se bomo morali kar

najbolj potruditi za večjo proizvodnjo, boljše produktivnost in smotrnejšo organiziranost. Ne bomo pa smeli zanemariti energetike — na tem področju imamo letos precej bridke izkušnje — prav tako pa moramo doseči stabilnejše možnosti za gospodarjenje v kmetijstvu. Sele modernizirano kmetijstvo, kot ga predvideva naš dolgoročni kmetijski razvojni načrt, bo lahko potem sprejelo dober del naših delovnih ljudi, ki danes iščejo zaposelitev onstran naših meja.

Na koncu svoje poslanice je predsednik republike vsem državljanom Jugoslavije čestital za novo leto 1974.

Do zadnjega dne minulega leta je več kot 60 odstotkov delovnih organizacij v naši republiki opravilo predznanbo ali pa se jih je konstituiralo. Zadnji dan pa so pohiteli še tisti, ki so ujeti predpisani rok za rep, tako da se je do prvega dne novega leta samoupravno organiziralo 91 odstotkov od predvidenih organizacij, ki naj bi združevale TOZD in 74 odstotkov enovitih delovnih organizacij.

Kar v štirinajstih slovenskih občinah so delovne organizacije dokončno opravile vsaj eno izmed faz spreminjanja odnosov v združenem delu.

Ti podatki dokaj podrobno podkrepijo vlogo republiškega koordinacijskega odbora in občinskih stabov, ki so v sodelovanju z ustreznimi komisijami pri občinskih skupščinah s pospešeno akcijo „pognali“ formalno pravno izvajanje ustavnih dopolnil in s tem zagotovili oblikovanje delegatskega sistema in izpeljavo bližnjih volitev.

Skupna komisija vseh zborov republiške skupščine za ustavna vprašanja je začela minuli teden preučevati besedo predloga zvezne ustave, ki ga je pripravila koordinacijska komisija zvezne ustavne komisije — po tistem, ko je preučila pripombe in javne razprave in jih ustrezno vključila v besedilo.

Kot predvidevajo, bo ustavna komisija lahko predložila republiški skupščini besedilo republiške ustave sredi februarja. Tudi za zvezno ustavo se sedaj delo končuje, čeprav medrepubliška izmenjava mnenj še ni končana.

Mojca Lokar z Rakovnika hodi šele v drugi razred, pa zna prometne predpise in je dobra kolearkarka. Vsak dan se vozi v šolo do Sentrupertu in nazaj. „Nič se ne bojim prometa, saj mi je očka povedal, kako se moram obnašati na cesti,“ je rekla. (Foto: R. Bačer)

Najbližje gradbišče TRIMA je preko ceste v Trebnjem: tu so v glavnem že pri kraju montažna dela pri postavljanju proizvodnih objektov NOVOLESOVE tovarne akrila. Čez zimo naj bi postavili stroje, spomladi pa naj bi v novi tovarni že imelo delo 80 delavcev. (Foto: Železnik)

Na novoletni proslavi osnovne šole Kočevje so predstavniki podjetja TEKSTILANA podarili šolarjem prenosno smučarsko vlečnico, predstavnik KOČEVSKEGA TISKA pa lutkovni oder. Darili sta vredni blizu 40.000 din. (Foto: F. Brus)

Pomanjkanje denarja in električnega toka sta letos zavrla prednovoletno okrasitev kočevskih ulic. Žal so bili ponekod taki „okraski“, kot je na sliki, ker je KOMUNALA pozabila odpeljati smeti ali pa so stanovalci prehitro napolnili smetnjake. (Foto: F. Brus)

Rezultati »iz rok spuščene« politike

„NE“ ZA VETERINARSKI ZAVOD NOVO MESTO

Naj si je direktor trebanjske veterinarske postaje Ivan Vrničar na zadnji seji občinske skupščine še tako prizadeval, da bi prepričal odbornike o potrebnosti združitve z veterinarskim zavodom v Novem mestu, mu to ni uspelo. Niso zalegli ne grafikoni in ne zagotovila. Odborniki so glasovali za to, da je treba narediti analizo o pogojih za ustanovitev TOZD, ki bi lahko delovala pod okriljem zavoda iz Novega mesta. Pravno pomoč so ponudili z občine.

Sejmišča

NOVO MESTO: na ponedeljkovem sejmu je bilo naprodaj 335 prašičev, od tega 71 starejših od tri mesece; prodali so jih 308. Za mlade pujske so prodajalci zahtevali 490 do 610 dinarjev, za starejše pa 620 do 800 dinarjev. Prav tako so prignali na sejem govejo živino: od 97 tepov so jih prodali 44. In kakšne so bile cene? Za kilogram žive teže so vole zahtevali 12 do 14,50 din, za krave 8,50 do 11 din, za junce in telice pa 10,50 do 13,50 din. Promet je bil torej srednje živahen, več kot polovico govedi pa so odkupili za zakol. Medtem ko so cene govedi ostale skoraj nespremenjene, so se prašiči občutno podražili.

BREŽICE: v soboto so na sejmu prodajali 532 mlajših in 27 starejših prašičev. Za mlajše - prodali so jih 393 - je bilo treba odšteti 25 do 26 din za kilogram žive teže, za starejše - prodali so jih 21 - pa 17 do 18 din.

Zaostalost ima več obrazov. Eden med njimi je majhno število študentov na visokih, višjih šolah ter akademijah, ki so doma iz manj razvitih slovenskih občin. Prikaz „**SLUŠATELJI 1972**“ - 73“, ki ga je pripravil republiški Zavod za statistiko, govori lahko tudi brez besed. Številke so nedvoumne, samo potrjujejo, da greta izobrazba in splošna razvitost družbe vstric tako kot neizobrazba in zaostalost.

Solski „kombi“ s Primoža nad Sevnico

Slovenija ima v povprečju 12 slušateljev na tisoč prebivalcev, to je toliko kot Francija, Finska ali Norveška, in manj kot ZDA (38,9) ZSSR (20,7), Japonska (15,9) ali Švedska (15,5). Zaostajanje za temi deželami ne vzbuja skrbi, vsaj še zdaleč ne take, kot jo velika neenakomernost slušateljev v Sloveniji sami. Občina Ljubljana - Center ima desetkrat več študentov na

tisoč prebivalcev kot občina Lenart. Znotraj tega razpona so vse druge slovenske občine. Naših devet občin je v drugi polovici razpredelnice, večina na repu. Kočevje je kot najbolje uvrščeno z 8,1 slušatelja na 30. mestu, Črnomelj s 7,4 na 38., Krško s 8,0 na 41., Ribnica s 6,9 na 43., Novo mesto s 6,6 šele na 45. mestu, Brežice s 6,2 na 49., Trebnje s 6,0 na 50., Sevnica s 5,6 na 54. in, kot zadnja med njimi, Metlika s 4,8 slušatelja na 57. mestu.

To so v bistvu posledice „iz rok spuščene“ politike na področju izobraževanja v preteklosti. Čutili jih bomo še dolgo, četudi smo dosledneje začeli uveljavljati načelo, naj se šola vsak, kdor je za to sposoben.

Vse bolj dragocena energija - plin

Kot žafran

Presita industrijska družba je s podražitvijo nafte in drugih surovin čez noč prišla na rob propada. Prej kot v 50 letih se lahko znajde v eni najstrahotnejših katastrof, ki jo bodo revalni narodi dosti lažje prenesli in preživeli.

Tako komentira slovenski gospodarski list „Gospodarski vestnik“ sedanje energetske razmere v svetu, ki o presenetile tudi najbolj črnogledne napovedovalce. Samo podatek, da zahteva zdaj Perzija za sod nafte kar 17,4 dolarja, še pred pol leta pa je zanj dobila le 3,3 dolarja, pove dovolj. Podobno pa se že dogaja z nekaterimi drugimi surovinami, ki jih imajo pretežno manj razvite dežele.

Podražitev goriv že vpliva tudi na kmetijstvo, ki je z milijoni stroji zelo velik porabnik. Na svetovnem trgu se je v zadnjem letu pšenica podražila skoraj za enkrat, podobno pa tudi koruza in ječmen.

Novo razmere v svetu nam narekujejo, da moramo za naglejši razvoj kmetijstva bolj poskrbeti, pridelati čimveč hrane. Vprašanje je, če naši kmetijski načrti v takih, spremenjenih razmerah še ustrezajo, oziroma če je že zastavljena sistematska pomoč kmetijstvu zadostna. Zakaj v velike težave bo zašel, kdor bo moral veliko hrane uvoziti, in zelo si bo popravil svoj gospodarski položaj v svetu, kdor jo bo imel - za prodajo.

Sodobna moda

Ne ležegen

Slabe izkušnje z nekaterimi vodilnimi delavci v preteklosti so pripeljale Sevničane do tega, da so vnesli v samoupravni dogovor o kadrovski politiki v občini tudi določilo, po katerem morajo vsi podpisniki (teh je 35) že v začetku zapisnega postopka za vsako prosto vodstveno delovno mesto iskati mnenje odbora za kadrovska vprašanja pri občinski konferenci SZDL. Ta izreče svoje mnenje na osnovi tega, ali je predvideni kandidat uspešno delal v delovni organizaciji, ali je imel dober odnos do samoupravljanja in če je bil družbeno-politično aktiven. Predvsem slednje in pa moralne kvalitete imajo veliko težo pri odločitvi.

Za tak postopek je predviden 15-dnevni rok. Dogovor velja kot zakon, po njem delajo že od junija. Odbor je doslej obravnaval 6 kandidatov, za enega je sprejel celo odklonilno stališče.

Novo „sito“, ki je sestavni del samoupravnega dogovora o kadrovski politiki, vnaša zagotovilo, da vodstvenih položajev v gospodarstvu in drugih službah ne bodo zasedali

kandidati, ki imajo odklonilno stališče do družbeno-političnih organizacij ali pa dvomljive človeške lastnosti.

Koliko blaga čez mejo brez carine?

Stop na meji

S prvim januarjem so začeli pri nas veljati dopolnjeni carinski predpisi, ki so v javnosti povzročili različne reakcije, delno tudi zaradi nezadostne obveščенosti. Zato naj na kratko ponovimo, za kaj gre.

Naš državljan, ki prestopi državno mejo, mora cariniku prijaviti vse stvari, ki jih ima s seboj, tudi obleko in hrano. Če ima s seboj več vredne predmete (fotoaparati, daljnogledi, glasbene instrumente, tranzistor, gramofon, opremo za taborjenje, športne rekvizite, nakit, dragoceno krzno ipd.), mora to vpisati v poseben spisek in ga izročiti cariniku.

Sicer pa lahko brez carine potnik vnese v Jugoslavijo, tako kot doslej, za 300 dinarjev predmetov osebne rabe, če njihova posamična vrednost ne preseže 50 din. Če gre za večje stvari do vrednosti 5.000 din, lahko potnik poravnava carinske dajatve že na carini - po skrajšanem carinskem postopku. Potnik mora na meji povedati, ali soglašja z obračunano carino, in jo tudi plačati, sicer pa cariniki blago zadržijo in sprožijo redni postopek.

Zanimivo je še, kako je z osebnimi avtomobili. Potnik, ki pride k nam z avtom tuje registracije, ga lahko uporablja do vrnitve, vendar največ šest mesecev - ne da bi plačal carino zanj. Med bivanjem pri nas pa avtomobila ne sme posojati niti ga prodati če pred tem ni plačal carine. In še kazni: za carinski prekršek znaša lahko denarna kazen do desetkratne vrednosti carine oziroma štirikratne vrednosti blaga, ki ni bilo prijavljeno. To blago carina potem lahko zapleni.

credno je zapisati...

Da bodo v zdravstvenem varstvu finančna predvidevanja ušla z vajeti, smo se lahko nadejali že med letom. Val splošnih podražitev je vse potegnil za seboj, materialni in drugi stroški so narasli, naj smo to hoteli ali ne, povečal pa se je tudi obseg zdravstvenih storitev. Da so bile razmere še težje, je bilo treba poravnati 5,67 milijona dinarjev primanjkljaja iz leta 1972.

Resolucija je dovoljevala le 12,5-odstotno povečanje, v resnici pa je bilo precej večje. Nova, začasna skupnost zdravstvenega varstva in zavarovanja za Dolenjsko - sem štejejo občine Črnomelj, Krško, Metlika, Novo mesto in Trebnje - je ugotovila, da je znašala izguba zdravstvenega varstva v letu 1973 kar 17,6 milijona dinarjev, torej trikrat toliko kot leto dni poprej.

Drago zdravje

Najbrž bo treba poseči v naše žepne in plačevati izredni prispevek. Slaba tolažba za nas plačnike, ki pa, preden rečemo kako hudo na račun tega, vendarle pogledimo nekatera neizpodbitna dejstva.

Sprijazniti se je treba, da bo zdravstvo vse dražje, ker se tehnološki postopki v zdravstvu tako hitro izpopolnjujejo - in tudi dražijo. Lepo je povedal dr. Jože Benigar na Otočcu predstavnikom dolenjskih občin: „Kot sem sam pred štirimi desetletji delal v bolnišnici, je stala narkoza 140-krat manj, kot stane danes, toda takrat je preprosto metodo marsikak bolnik plačal z življenjem.“ Na to vrsto podražitev zdravstveni delavci nima jo vpliva. Podražitvam oskrbe se tudi ne da uteči.

Lani se je na območju naštetih petih občin bolnišnično zdravljenje podražilo za 14 milijonov dinarjev več, kot je bilo predvideno, sami pa lahko iz izkušenj vemo, da je precej skromnosti v naših bolnišnicah, kar zadeva komfort.

Eno z drugim govori, da izdatkov za zdravje ni mogoče tako zadržati, kot bi hoteli, čeprav je tudi res, da se tudi v zdravstveni službi marsikje poklepeta več, kot je treba, in popije kavice več, kot treba. To pa ne velja le za zdravstvo. M. L.

Kmetijski kotiček

Rja grize kmetov denar

Ne spomni se kmetijskih strojev šele takrat, ko jih je treba uporabljati! Preveč stanejo, da bi jih zanemarjali, potem ko so delali v dežju, blatu, izpostavljeni mrazu in vročini. Predragi so, da bi jih puščali uničujočemu delovanju rje, ki se naseli na kovinskih delih, če niso primerno zaščiteni.

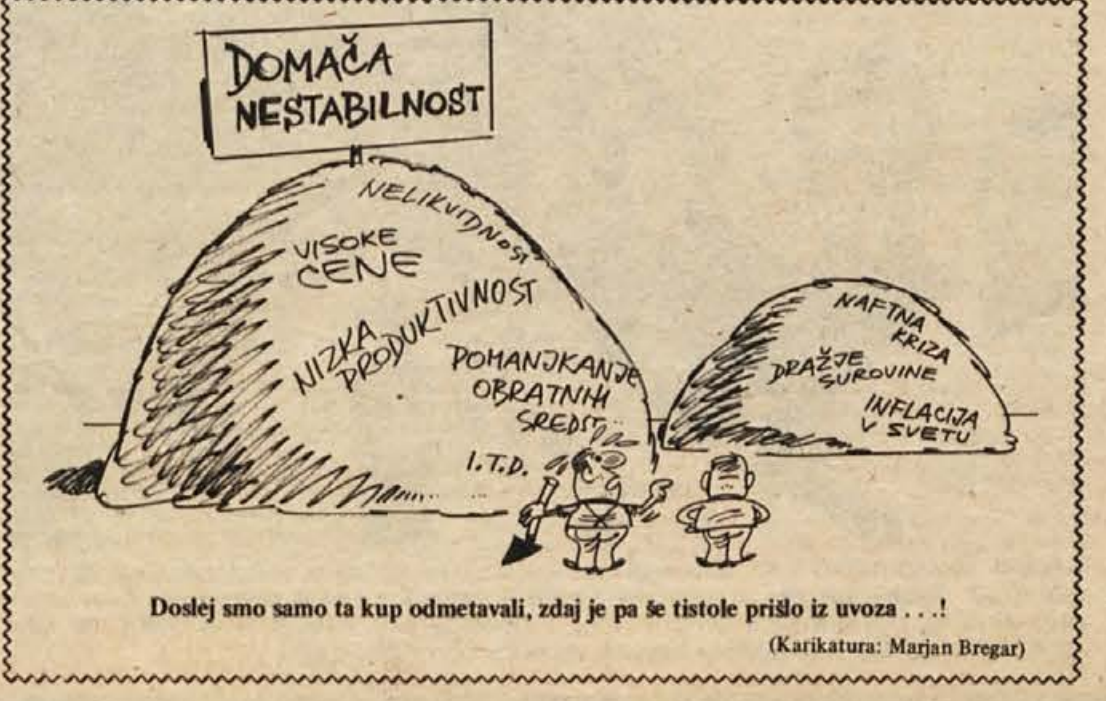
Korozija (rja) naredi na kmetijskih strojih in orodjih milijonsko škodo, ker počasi uničuje kovinske dele, hkrati pa manjša strojevo uporabnost. Neočiščena deska pluga, ki nezavarošana prezimuje pod kozolcem ali celo na planem, ne le propada, zmanjšuje se ji tudi drsnost v zemlji in zato zahteva pri vleki več moči, da opravi enako delo.

Zaščita kovinskih delov je zato v kmetijstvu še nujnejša kot drugje. Tega opravila se je treba lotiti takoj po končanem delu s strojem. Najprej očistimo nesnago z vodo, žično krtačo ali pa s pomočjo kemičnih pripravkov, kakršen je emulzija D. Uporabna so tudi različna pralna sredstva, ki jih na trgu ne manjka.

Sledi nanašanje zaščitnih sredstev, kot so zaščitna olja, barve, zaščitne masti in zaščitne tekočine. Barve uporabljamo najpogosteje, včasih so celo nezamenljive. Vsem znano antikoroziivno sredstvo je minij, ki se uporablja za zaščito železnih delov. Poprej rjo odstranimo z aktivinom F ali pa z žično krtačo in smirkovim papirjem. Zaščitne tekočine in zaščitna olja uporabljamo za varstvo vseh neobarvanih kovinskih delov; nanje jih nanašamo z brizganjem ali pa s ščetko in krpo. Za dolgotrajnejšo zaščito so najboljše zaščitne masti.

Ali bo zaščita obstojna in kar se da dolgotrajna, je odvisno zlasti od samega postopka. Polovičarstvo se prej ali slej maščuje, samo temeljito delo nekaj velja. Če je kovina premalo očiščena in osušena, se pod zaščitno prevleko razkrajanje kovine nadaljuje in je zato vse delo zaman.

Inž. M. L.

Doslej smo samo ta kup odmetavali, zdaj je pa še tistole prišlo iz uvoza...! (Karikatura: Marjan Bregar)

(Nadaljevanje s 1. str.)

lenjske vinogradnike, da do 20. februarja 1974 prijavijo kot vzorce za pokušnjo svoj „cviček“, pridelek iz leta 1973, in to pri navedenih organizacijah in pri poverjenikih Društva vinogradnikov.

Vsi vzorci bodo komisijko ocenjeni pred otvoritvijo tedna dolenskega cvička. Na dan otvoritve, ki bo 17. marca, bodo razglašene ocene vzorcev in razdeljene diplome in priznanja za najbolj ocenjene cvičke. Prireditelji računajo, da bodo pri otvoritvi igrali priljubljeni „Slaki“.

Vse dobro ocenjene cvičke bodo obiskovalci lahko pokušali po vzorcu Ljubljanskega vinskega sejma. Kdor bo želel kupiti več dobrega cvička, ga bo lahko dobil na Otočcu ali pa naravnost iz kleti vinogradnika. Če bo dovolj zanimanja, bodo organizirali tudi izlete v znane dolenske vinske gorice, kot so Boče, Gadova peč, Kostanjevica, Pleterje, obe Trški gori, Golek, Malkovec, Vinodol, Vinji vrh in drugam.

Prireditelji vabijo k sodelovanju dolenske vinogradnike, prav tako pa tudi vse potrošnike, ljubitelje pristnega dolenskega cvička.

TIT DOBRŠEK

Kočevski krvodajalci so tudi v decembrski akciji, ki je trajala dva dni, dokazali, da vedno radi pomagajo sočloveku. Na odvzem krvi je prišlo toliko krvodajalcev, da so zdravstvene in druge ekipe komaj zmogovale delo. Krvodajalci so tudi pripomnili, da bi prišli na odvzem še bolj z veseljem, če ne bi bilo treba tako dolgo čakati. (Foto: J. Primc)

„PREVEČ“ V BLAGAJNI

Na zadnji seji so odborniki črnomaljske občinske skupščine sprejeli tudi rebalans občinskega proračuna za lansko leto. Odborniki so sklenili, da bodo denar, ki se je zbral v proračunu kot presežek — znano je, da se je lahko lanski proračun povečal z ozirom na prejšnje leto le za 9 odstotkov — odvedli v poseben sklad, iz njega pa ga bodo porabili za plačilo anuitet za asfaltiranje ceste Gradac — Semič, načrte za osnovno šolo Loka, nekaj pa bodo iz tega sklada prispevali tudi za sanacijo „Belta“.

POSOJILO ZA SKLADIŠČE

Metliška občinska organizacija Rdečega križa ima velike težave zaradi pomanjkanja prostorov. Ne pritožujejo se, ker nimajo seje sobe ali podobnega, radi bi le skladišče za stvari.

Zato se je izvršni odbor občinske organizacije RK na zadnji seji odločno zavzel za to, da je treba dobiti skladišče. Zmenili so se, da bodo pri republiškem odboru RK zaprosili za posojilo, s katerim naj bi si nekje v Metliki uredili skladišče.

VEČ ORGANIZACIJ

V Beltu in semiški Iskri bodo ustanovili po dve osnovni sindikalni organizaciji. Razen tega pa bodo v občini ustanovili še štiri nove osnovne sindikalne organizacije: v črnomaljski enoti ljubljanskega Veletek-stila, črnomaljski enoti Elektra, krajevni skupnosti in v obratu Novoteksa na Vinici.

Znotraj osnovnih sindikalnih organizacij bodo po reorganizaciji sindikalnih organizacij ustanovili še posebne skupine, organizirali aktivne mladih delavcev ter konference sindikatov v temeljnih organizacijah združenega dela in v organizacijah združenega dela.

Posvet z zdomci

Naše zdomce zanima, kakšne so možnosti za zaposlitev doma - Seznanjeni z ustavo

V nedeljo, 6. januarja, je bil v Ribnici posvet z delavci, ki so na začasnem delu v tujini. Posvetovanje, ki sta ga sklicala Občinski svet Zveze sindikatov in Obč. konferenca SZDL, je bilo za vse navzoče zelo koristno.

Delavci, ki so začasno na tujem, so pripovedovali, s kakšnimi težavami se srečujejo v tujini. Te težave se nanašajo predvsem na življenje in delo v tujini. Zanimivo, da se ni niti eno vprašanje nanašalo na carino, kar je bilo v preteklih letih pogost pojav. Iz razgovora je bilo razbrati rahlo zaskrbljenost, kako bo v bodoče z zaposlitvijo v tujini, posebno v gradbeništvu. Zato je nekaj delavcev dejalo, da bodo izkali zaposlitev v domači občini. Zelo zanimiv in koristen je bil prispevek tov. Aleksandra Cerčeta, predstavnika jugoslovanskih sindikatov v Zahodni Nemčiji, ki je govoril o položaju naših delavcev v tujini, zlasti z ozirom na

PIONIRSKA POMOČ

Tudi pionirji pomagamo po svojih močeh prizadevanjem naše družbe. Učenci, člani kurirske čete, smo tako pomagali pri akciji za podaljšanje referenduma za šolstvo in komunalno izgradnjo. Nosili smo vabila, v nedeljo pa smo šli na volišče ter poklicali ljudi, ki jih še ni bilo volit. Naše delo, čeprav ne tako pomembno, je dobilo priznanja od članov komisije, toda najbolj veseli smo pionirji bili, ko smo izvedeli, da je referendum uspel.

Zdenka Jurglič
osnovna šola Sentrupert

Delati ne pa premlevati

Za organizacijo Zveze komunistov in za delovne kolektive je januar mesec trdega dela. Marširajte so le s težavo ujeli rok za uresničevanje ustavnih dopol-

NA DENAR IZ SKLADA ČAKAJO

V kmetijski sklad v Krškem se še vedno steka premalo denarja, zato ta ne more ustreči vsem tistim, ki se obračajo nanj s prošnjami. Letos računajo na pomoč iz teh sredstev kmetje na Malem kamnu. Predlagali so, da bi sklad pomagal strojnimi skupnostim pri nakupu kmetijske mehanizacije. Razen tega želijo kmetovalci tega območja, da bi jih zaradi slabega donosa in splošnih pogojev uvrstili pri obdavčenju iz sedanje druge v tretjo skupino.

Šranganje: vse, kar je prav!

J. G. z Mirne so nagajali vse do zadnjega

Bralec J. G. z Mirne nam je poslal dopolnilo k naši kroniki (Trebanjske iveri) o šranganjih ob njegovi poroki v začetku decembra lani. Prizadeti z enim navaja, da so se v tej fantovski šegi 8. decembra hoteli izkazati v glavnem poročeni avtoprevozniki z Mirne in iz Sentruperta, prav malo pa je bilo fantov iz Škriljevega. Ti

„varovanci“ neveste, ki so si priljučili to fantovsko šego, so vasovalci F. G. maja 1971 fička polili z bencinom tako, da se mu je vozilo celo vzgalo, ko se je nameraval odpeljati. Pri tem je dobil tako hude telesne poškodbe, da je bil dva meseca v bolnišnici.

To pa niso vse muke, s katerimi so hoteli ugnati snubca. Predzadnje zimo so mu zrinili avto s ceste v pol metra debel sneg, da ga je lahko izvlekel na cestišče šele s tujo pomočjo. Vsekakor so morali imeti na ženina piko, saj šrange niso postavili v vasi, kjer je živela nevesta, temveč na cesti Mirna-Trebnje, koder naj bi šel ženin! Bili so cejo tako neutrudni, da so šrange peljali na na Veliko Loko, tu pa jih je J. G. prelisčil tako, da jo je ubral po najkrajši poti v Ljubljano preko Gabrovke in Liti-je.

Najbolj zanimivo pri vsem tem je bilo, da so pri postavljanju šrange sodelovali tisti može, s katerimi je ženin pil „fantovščino“ v gostišču DANE. Jim žene ne dajo nič za pijačo?

J. G.
MIRNA

Tekstilna tovarna NOVOTEKS iz Novega mesta je tudi ob letošnjem novem letu nagradila svoje upokojence. Nekdanje delavce so predstavniki podjetja seznanili z lanskoletnimi uspehi, z novostmi v proizvodnji ter z otvoritvijo 3 novih obratov: v Dobruški vasi, Trebinju in na Vinici. Na sliki: upokojenci med krajšo slovesnostjo v Novoteksovi menzi. (Foto: M. Gošnik)

Džemal Bijedić:

Izreden pomen splošnega varčevanja in zmanjšanja stroškov režije

Glede na to, da sta večja storilnost in večja uspešnost gospodarjenja bistvena pogoja za pospešitev gospodarske rasti, je nujno določiti in uresničiti ukrepe za krepitev materialne stimulacije in ustvarjati druge možnosti za spodbujanje ustvarjalne pobude delavcev v združenem delu. Osnovna zahteva za pospešitev teh procesov je konstituiranje TOZD in njihovo samoupravno povezovanje ter uvajanje takšnih družbenoekonomskih odnosov v njih, ki bodo spodbujali ustvarjalno delo. Politika dohodka in njegove delitve mora bilj postati dejavnik stimulacije gospodarske dejavnosti in uspešnosti poslovanja.

Pretirano velik delež sredstev splošne in skupne porabe v družbenem proizvodni in velika zadolženost gospodarstva nas silita k ugotovitvi, da je treba še naprej stalno in vztrajno uvajati ukrepe, s katerimi bi relativno zmanjševali zakonske in pogodbene obveznosti gospodarstva. To bi bil pomemben jez pred tako imenovano stroškovno inflacijo. S tem bi podprli prizadevanja OZD za zmanjšanje materialnih in drugih izdelkov. Zmanjšanje stroškov režije na vseh ravneh in povsod ter splošno varčevanje v proizvodnji in porabi bi moralo imeti izjemno velik pomen v boju proti inflaciji.

(predsednik ZIS o družbenoekonomskem razvoju v letu 1974)

Andrej Marinc:

Stabilizacijska po vsebini - mobilizacijska po ciljih

Leto 1974 bo v marsičem prehodno. To pa ne pomeni, da bi lahko še naprej ohranjali stare državno-administrativne in proračunske rešitve ter družbeno prakso, ki izraža vso protislovnost preteklega razvoja. Seveda pa ne smemo podirati starega, ne da bi hkrati nudili in uveljavljali nove rešitve.

V pripravljani fazi in v javni razpravi o ekonomski politiki za leto 1974 smo ves čas povezovali problematiko srednjeročnega plana in tekočih gibanj. Očitno zaostajamo pri uresničevanju nekaterih nalog. Nismo se pa odločili za rebalans plana, čeprav to nekateri pokazovalci zahtevajo. V skladu z načelom kontinuiranega planiranja predlagamo skupščini SRS, da uveljavi, upoštevajoč tudi sedanje gospodarske razmere, načelo in prakso, da vključimo v ekonomsko politiko za leti 1974 in 1975, kolikor traja srednjeročni plan, takšne osnove in ukrepe, ki naj v skladu z našimi realnimi možnostmi pripomorejo k uveljavitvi najbolj bistvenih ciljev, ki jih zastavlja srednjeročni plan.

(iz obrazložitve predsednika izvršnega sveta v republiški skupščini)

France Popit:

Revolucija nam mora biti blizu zaradi svojih človeških lastnosti

Srečanje nas opominja, da so vse preveč utonile v pozabo vrednote, kot so negovanje tovariških odnosov pri delu, oblikovanje delovnih navad, spoštovanje sprejetih družbenih dogovorov in spoštovanje pridobitev revolucije ter osvobodilnih gibanj, posebno še NOB, kakor tudi spoštovanje zgodovinskih in kulturnih tradicij našega in drugih narodov. Te lastnosti in te vrednote sta izražala naš revolucionarni boj in delo. Naša revolucija, ki smo jo organizirali in ki jo razvijamo naprej, nam ni in ne sme pomeniti le kronike vojaških spopadov, števila pobitih sovražnikov, seznam zaplenjene tehnike, ampak nam mora biti blizu predvsem zaradi svojih človeških lastnosti.

Delo preživeli in delo tistih, ki so v pohodu Štirinajste na Štajersko odšli na svojo zadnjo pot, nas zavezuje, da moramo prihodnje odločno preprečiti, da bi posamezniki podirali moralne in materialne norme, ki so obvezne za vse člane naše družbe, še zlasti za Zvezo komunistov, ter jih podrežati svoji potrebi. Pri tem se moramo zavedati, da uresničitve teh načel in prvin ne bomo dosegli s pridigami, ampak predvsem z zgledom, saj ljudje verjamejo dejanjem, ne besedam.

(iz govora predsednika CK ZKS na proslavi 14. divizije 5. januarja v Ljubljani)

Marjan Rožič:

Neizdelan sistem delitve povzroča spore znotraj kolektiva

Ena od značilnosti položaja pri delitvi osebnih dohodkov je, da v mnogih primerih delo vrednotijo le v materialni proizvodnji. Imamo merila za tiste, ki delajo za strojem, manj pa smo si prizadevali izpopolniti merila za delovna mesta v režiji, administraciji, strokovnih službah, v katerih namesto meril dela prevladuje klasična, po navadi dobra in bolj zanesljiva plača. Mnogi, ki delajo na takih delovnih mestih, niso zadovoljni z razmerami, ker to preprečuje diferenciacijo na podlagi dela tudi pri strokovnih kadrih, kjer se po navadi bolje godi tistim, ki so na položajih v hierarhiji organizacije dela. Tako je v delu delovnih kolektivov prišlo bo konfrontacije med tistimi zunaj proizvodnje, v režiji, v službah.

Ta konfrontacija je vplivala tudi na družbene odnose, ker imajo posamezniki in precej pogosto tudi velike skupine delavcev fiksne plače, drugi pa morajo to „plačo“ zaslužiti z delom po normah in drugih merilih individualnega učinka zase in za druge.

Tehtne posledice zanemarjanja notranje delitve so tudi v nezadovoljivem naraščanju produktivnosti dela.

(Sekretar sveta ZSJ o delitvi osebnih dohodkov)

Pasijonka na grob Jožeta Jankoviča

Zunaj je že silvestrski somrak. Tišina, prebujanje spominov. V ta staroletni mir pa nenadoma glas iz sprejemnika: V Kostanjevici na Krki je umrl zaslužni kulturni delavec, učitelj Jože Jankovič...

In spomini dobijo drugo podobo. In na tej podobi se najbolj jasno riše hram, prastar, lesen, pravi dolenski hram, kakor jih je le še malo. In zakaj prav hram, ob tej novici, ki naznanja neko smrt, Jožetovo smrt? Morda zato, ker je bilo nekega julijskega dneva pred leti v tem Jožetovem starinskem hramu moje najintimnejše srečanje z njim. Namreč s tistim Jožetom, povezanim z domačo zemljo, predvsem pa s trto, ne toliko z vinom samim, kot s trto, in z vsem, kar je za pravega vinogradnika povezano z njo. Pozabil sem, kako se imenuje tisti grič, tista gorca nad Kostanjevico, kjer stoji Jožetov hram, prastar in živ s svojo zlahno krvjo vinskih trt... Živ skozi čase, ko njegove gospodarje odnaša smrt in ko sedaj, vsaj za nekaj časa, osamljen gleda v prelepo okolico mesteca na Krki, pod mogočnim zavetjem gorjanskega hrpta.

Hram in Dostojevski... Kadar me je obiskal, sta bila oba na vrsti. Kako zori trta, kako se debelijo grozdi in kaj je prebral v zadnji knjigi zbranih spisov Fjodorja Dostojevskega. Bil je zaljubljen vanj, poznal je psihologijo in filozofijo in umetnost njegovih del, kot poznavalec se je razgovoril o Karamazovih, ob dobri holandski cigari, kakršne sem vedno hranil za njegov obisk, in ob kozarcu trškogorca, ki seveda nikoli ni imel „takega okusa“ kot tista kaplja iz njegovega hrama. Prihajal je veder, nasmejan, poln zanimanja, kaj je

novoga izšlo na knjižnem trgu, kaj je vredno, da si naroči in bere, zmeraj malo v ihti, ker se mu je že mudilo v kavarno na Mestnem trgu, da zaigra — šah...

Tole mi obleta spomin sedaj, ko sem zasljal, da je odšel „na drugi breg reke življenja“, v krajine mrtvih. V hram zemlje, kamor gredo tudi trte, ko pride njihov čas... Vem, bil je vnet kulturni delavec, bil je šolnik tiste sorte, ki so pravzaprav znali še vse: od šolskih predmetov do sadjarstva, kmetovanja, vinogradništva, pa tudi v svojem poklicu znali več, kot se je od njih terjalo. To vedo njegovi krajan, to vedo rodovi njegovih učencev. Jaz to vem le posredno. Zato sem omenil tisto, kar sem pri njem v dvajsetih letih poznanstva najbolj spoznal: njegov intimni duševni in miselni svet, njegovo tesno navezanost na rodno zemljo in rodni kraj in na njegov hram in njegove trte. In kar mislim, da tisti hram nad Kostanjevico zanj ni bil zgolj neki prostor za sode in presnavljanje soka vinske trte: bil je njegovo intimno življenje, radost, tolažba, počitek in mir ob vsem, kar ga je trlo ali vznemirjalo. Vem, tudi šola in dom, toda zame, za moj spomin je povezan s tem hramom. Pa še z Dostojevskim in Cankarjem in še z marsikom, čigar knjige je odpiral in bral v svojih tihih urah...

Odšel je. S starim letom. V novem ga je pokrila zemlja. Kako že poje ljudska pesem? „Mene v hladni grob, glažek pa gor na grob...“ In v ta glažek, v to čašo spomina bi rajnemu Jožetu rad dal mladičo vinske trte in rožo pasijonko, ki sem jo tistega julijskega dneva videl cveteti ob njegovem hramu. Rožo pasijonko, ta cvetoči simbol življenjskih nadlog in upanja, simbol življenja in smrti, in mladiko vinske trte, ki bo pognala v rast in rodila nove grozde. Listi odpadajo, življenje pa raste naprej in rodi, v tem velikem vinogradu odmiranja in nastajanja... Morda mu bodo ob gomili zasadili trto, jaz bi jo, da bo tudi iz zemlje povezan s hramom in z zemljo, s čudovitim podgorjanskim svetom, ki ga je imel tako rad — pokrajine in ljudi, in davne bajke gorjanskih loz in košenic...

SEVERIN ŠALI

„MI SE IMAMO RADI...“ so zapeli mladinci na Silvestrov večer na skupni zabavi v obratni menzi v Iskri v Šentjernejju. Silvestrovanje sta organizirala aktiva KO ZMS Šentjernej in Iskre. (Foto: A. Bučar)

Sendvič s kopicco žalostnih rekordov

Še enkrat: »Po sendvič v gostilno »Murko« v Krškem - nikar!«

V prilogi našega tednika ste v zadnji lanski številki na 27. strani opisali akcijo, ki ste jo izvedli v devetih dolenskih krajih 6. oziroma 10. decembra 1973. V akcijo ste vključili tudi gostilno Murko v Krškem. V zapisu ste tej gostilni posvetili nadvse velik pomen. Žal pa vam moramo odgovoriti in nekatere stvari v dobro objektivnega obveščanja vaših bralcev tudi dopolniti.

Naš namen ni, da bi zavračali ugotovitve vaših sodelavcev in strokovnjakov živilskega laboratorija iz Novega mesta. Menimo, da je akcija bila izvedena pošteno, z namenom, da potrošnika objektivno obvesti in seznanji s prednostmi in pomanjkljivostmi vsaj tistih gostinskih lokalov, ki so bili vključeni v vašo akcijo. Res je, da sicer ne vemo, po kakšnem ključu ste izbirali lokale. Žal tega niste niti z besedico omenili. Prav tako menimo, da ste bili v zapisu pomanjkljivi, ker so vaši sodelavci, ki so akcijo izvedli ostali anonimni. To je nepotrebno. Nikomur se ni treba skrivati za anonimnost, pa naj si hvali ali graja, če gre za objektivno pisanje. Kaj menite?

Pa preidimo k stvari, za katero smo se odločili, da vam odgovorimo. Gre za pisanje o sendviču, ki nas je vse, ki delamo v gostilni

Murko, prizadelo. Bralce želimo seznaniti, da ne odgovarjamo za obliko zemelj, ki jih ne pečemo sami. Prav tako v zadnjem času ne dobivamo več popolnoma svežih zemelj. Znano vam najbrž je, da pekarne ne pečejo več ponoči. To pa pomeni, da dobivamo v gostilno že skoraj en dan stare zemlje in kruh. Podobno je s salamami. Tudi teh ne delamo doma. Že vrsto let namreč kupujemo mesne izdelke priznane tovarne Gavrilovič. S temi izdelki pa so bili gostje doslej še vedno zadovoljni.

Glede ugotovitve našega tednika, da je bila v sendviču samo ena rezina salame, ki je tehtala komaj 0,92 dkg, pa smo presenečeni. Trdimo lahko, da takšnega sendviča pri nas še nismo nikdar napravili. To priča tudi podatek, da še nismo nikoli prejeli pritožbe na račun sendvičev, kljub temu da jih vsak dan precej prodamo. Prepričani smo, da ne bi prodali nobenega, če bi vlagali tako malo salame. Lahko pa se je zgodilo, da je iz sendviča izpadla ostala salama. Po večkrat na dan namreč napravimo po več sendvičev skupaj, ki jih potem zložimo v košarico v gostilni. Pri jemanju sendvičev se kaj lahko zgodi, da izpade kakšna rezina salame. Prepričani smo, da bi vsak gost, ki bi tak sendvič z malo salame dobil, tudi reklamiral. Seveda bi dobil takoj tak sendvič, kot mora biti. Glede užitnosti salame pa moramo napisati, da je salama vedno sveže narezana in da pazimo, da sendviči ne ostajajo. Če pa že kateri ostane, ga vržemo med odpadno hrano. Glasu dobre gostilne, ki ga ima ta lokal že preko petdeset let, pač ne želimo zapraviti s slabo kakovostjo. Da pripravljamo poleg sendvičev dobra jedila in da postrežemo z dobro pijačo, pričajo gostje iz vseh krajev države in tudi tujci, ki se vedno radi vračajo v ta lokal. Med njimi je tudi mnogo takih, ki ne skoparajo s pohvalnimi besedami. Če ne bi bili zadovoljni, najbrž ne bi prihajali več.

Prav ste zapisali: gostje naj se odločijo sami! Vendar se tega niste držali. Ob koncu našega zapisa ste hoteli bralcem sugerirati. Tega najbrž niste hoteli. Pa saj bi bilo tudi neobjektivno, če v vsaki občini izbere samo en lokal. Upamo, da se vam je stavek, ki ste ga zapisali ob koncu, le prehitro izvil izpod peresa. Ta stavek citiramo: „Kako se boste odločili naprej, pogledajte sami — svetujemo pa vam, da se izogibate gostišča Murko. Najlažji sendvič, najmanj mesa, zelo drago — in še neprimerno za uživanje: kopicca žalostnih rekordov“. Za gostilno „Murko“

MILKA MURKO

PODELITEV PLAKET

Planinska zveza Slovenije je ob koncu leta v svojem planinskem domu Zlatorog v Ljubljani priredila prijateljsko srečanje za planinske jubilarje. Na srečanju so se zbrali številni jubilarji in povabljeni gosti.

Srečanje je odprl predsednik PZS dr. Miha Potočnik, ki je po kratkem govoru razdelil posameznikom plakete za planinsko življenjsko delo. Posebno priznanje je prejel tudi pisatelj Tone Svetina.

S posavskega območja so bili nagradjeni trije planinci: Franjo Zorko, dolgoletni predsednik PD Brežice kot 75 letnik, Tonček Čebular, ustanovitelj Tončkovega doma na Lisci kot 60 letnik in Stanek Škofič, član PD Radeče kot 70 letnik.

S. Škofič

Skupaj z vojaki

Občinska konferenca ZMS v Črnomlju je ob dnevu JLA priredila več srečanj z vojaki in starešinami. V krajevnih središčih so mladinci skupaj z vojaki priredili več kulturnih prireditev, organizirali pa smo tudi občinsko tekmovanje v šahu, namiznem tenisu, streljanju, košarki in v malem nogometu. Največ prvih mest so osvojile ekipe vojašnice in gimnazije.

Mladinski aktivom so vojaki podelili priznanje za sodelovanje, tisti, ki so najbolj napisali prispevke „30 let socialistične domovine“, pa so dobili nagrade. Prvo mesto v tem natečaju je osvojila učenka Albina Gašperič z Vinice. Občinska konferenca ZMS in vojašnica „Bela krajina“ pa sta dobili priznanji za dobro sodelovanje v tekmovanju „Odlisice 22. december“, ki ga je priredila republiška konferenca ZMS.

Sodelovanje črnomaljskih mladincev s fanti iz vojašnice je bilo že doslej dobro, v prihodnje pa ga nameravamo še izboljšati.

NATAŠA KAJIN

Anžlovar, ki je bil eden prvih pobudnikov za gradnjo, pravi, da so z novim domom veliko dosegli. Kljub temu ima društvo še veliko potreb, ki jih bodo, tako upajo, tudi rešili.

Marija Barle
Gor. Selce 4
Dobrič

V Selcah zidajo gasilski dom

Ko so gasilci v Selcah, manjši vasi v dobriški kotlini, dobili od gasilskega društva Občine rabljeno motomo brizgalno, so jo sprva hranili kar v neki kleti. Toda čez čas so začeli razmišljati, da bi začeli zidati tudi gasilski dom. Kmetje so predlog odobrili in začeli skupaj z gasilci zbirati denar za različni nabiralnimi akcijami.

Za avgusta lanskega leta so začeli kopati temelje. Dela so se udeležili vsi vaščani in ob sobotah in nedeljah pridno pomagali, da je gasilski dom rasel. Največ zasluga za dograditev doma imajo gotovo vaščani Selca, Kamenja, Krušnega vrha in Rožem-plja. Z novim domom so vaščani dobili ne samo gasilski objekt, ampak tudi prostore za kulturno in politično dejavnost.

Vasi tega konca so bile med seboj bolj slabo povezane in niso vzdrževale pogostih stikov, zdaj pa jih je gradnja doma združila. Tudi zanimanje za včlanjenje med gasilce se je v vaseh povečalo in tako bodo naše domačije varnejše pred požari.

Ceprav bo gasilski dom uradno odprt šele maja, so vaščani že sedaj zelo ponosni na zgradbo, ki je plod

»Dolenjski list«
v vsako družino

njihovega združenega prizadevanja. Predsednik gasilskega društva Vinko

Zakaj smo prikrajšani?

Kljub prošnjam in zahtevam v Prušnjo vas pismonoša še ni prišel - Smo res manj vredni?

Tik ob hrvaški meji v Gorjancih je vasica Prušnja vas. Nekdanji partizani se je gotovo spominjajo, saj so se v njej ustavljale številne slovenske in hrvaške brigade.

Že 30 let je minilo od takrat. Že 30 let prosimo prebivalci te vasi, da bi dobili svojega pismonoša, ki bi nam vsaj enkrat ali dvakrat na teden prinesel pošto domov. Vse prošnje in zahteve so bile doslej zaman. Odnese jih je veter, ki pihava z Gorjancem. Še vedno pešačimo v šest kilo-

metrov oddaljeno Podbočje, kjer dobimo pošto. Sosednje vasi Mladje, Brežje, Planina pismonoša obiskuje. Zato se počutimo probivalci naše vasi manjvredne in zapostavljene.

To vprašanje prelevamo na vseh zborih volilcev in drugih sejah. Pred časom so nam svetovali, naj se vas „preorientira“ s kostanjeviške pošte na pošto v Podbočju, češ da imamo tako več upov, da nas bo pismonoša pričel obiskovati. Storiли smo tako. Nekaj let je minilo od takrat, pismonoše pa v naši vasi še nismo videli...

ST. JOŽE

Francija ni več med nami

V nemi grozi smo vztrepetali, ko smo zvedeli, da Francija ni več. Komaj 22 pomladi je dočkal. Poln veselja in vere v življenje je zapustil tovaršev v mladinskem aktivu v Dolenji vasi, svoje starše, ki jim je bil v ponos. Njegova smrt je hudo prizadela vse, ki so ga poznali.

Zalostno in nemočno smo stali pred grobom in nemo strelili v krsto, ki ga je vse prerano sprejela vase. Sklenjeno je bilo življenje mladega, preprostega, marljivega in nadvse poštenega slovenskega fanta, do brega in ljubečega sina in brata.

Medtem pa je dogorela njegova svečka življenja. Čeprav ga je domača zemlja za vedno prekrila, njegov spomin še živi v naših srcih. Ostal nam bo svetel vzgled ter spomin nanj, ki je živel med nami in se med nami tudi za vedno poslovil.

Razen v mladinski organizaciji aktiva v Dolenji vasi je Franci Toplišek aktivno deloval tudi v gasilskem društvu. Bil je avtomehaničar in je s svojo marljivostjo in vztrajnostjo pred časom končal tudi delovodsko šolo. Praznine, ki je nastala z njegovo smrtjo, ni moč zapolniti. Ostala bo in nas vedno spominjala nanj, ki smo ga imeli vsi radi.

Mladinski aktiv
Dolenja vas

NISO POZABLJENI

Dolenjska banka in hranilnica v Novem mestu tudi letos ni pozabila svojih nekdanjih članov kolektiva. Za Novo leto je svoje nekdanje delavce povabila na srečanje, kjer jim je vodstvo banke zaželelo srečno novo leto, predsednik sindikata podružnice pa jim je izročil lepa darila.

Upokojenci se za izkazano pozornost zahvaljujejo.

Jože Splichal st.

USPEL NOVOLETNI PLES GIMNAZIJCEV

Gimnazijski ples že vrsto let dominira med novoletnimi plesi novomeških srednjih šol. Tudi letos ni razočaral. Kot vedno so organizacijo plesa prevzeli tretji letniki, ki porabijo čisti izkupiček za maturantski izlet naslednje leto.

Dolgo časa je bil to ples odprtega tipa; zaradi izgredov, ki so jih takrat povzročali negimnazijci, pa že nekaj let ni več, pač pa je možno, da vsak dijak pripelje s sabo enega ali dva povabljena. Tudi to ni zadostovalo, zato so letos zelo poostri kontrolno obiskovalcev. Izgrede v gimnaziji so preprečili, kljub temu ali pa prav zato pa je nekdo od tistih, ki niso mogli priti v zgradbo, s kamni razbil nekaj šip v telednevniku, kjer je bil ples. Zelo lepa poteza! Upam, da mu je ta užitek vsaj delno ublažil jezo zaradi „nerazumevanja“ gimnazijcev.

Za ples je skrbel gimnazijski ansambel Sonce, ki je tedaj prvič nastopil po daljšem premoru in z novo opremo. Vmes pa je nastopila kulturna skupina.

Profesorski zbor se je letos prvič preselil iz zbornice, kjer so imeli prejšnja leta istočasno svoje praznovanje, v telednevniku, med dijakke. Pred plesom smo dijaki precej skeptično gledali na to: Razen redkih izjem so se izredno dobro živeli v naši družbo. Gotovo je to pomemben korak v zblizevanju profesorjev in dijakov, o čemer se zelo veliko govori.

ZVONE ŠERUGA

Upokojencev niso pozabili

Upokojenci so obiskali »Belokranjsko gradbeno podjetje« - Kolektiv lani zelo uspešen

Tudi pred zadnjimi novoletnimi prazniki se je kolektiv Belokranjskega gradbenega podjetja spomnil svojih nekdanjih članov — sedaj upokojencev. Ob prijetnem razpoloženju so povabljeni upokojenci skupaj s sedanjimi delavci v podjetju kramljali največ o dosedanjem razvoju podjetja ter o njegovih načrtih za prihodnje.

Predsednik delavskega sveta je med drugim povedal, da je podjetje doseglo lani dobre uspehe in ustvarilo precejšen dobiček. Podjetje je opremljeno s sodobno gradbeno tehnologijo, vozniškim parkom in tudi tehničnih strokovnjakov ima dovolj. Razen v Beli krajini gradijo delavci tega kolektiva precej tudi v sosednjih hrvaških krajih. Že doslej so sklenili za dve stari milijardi pogodb za dela, ki jih bodo opravili.

Upokojenci smo bili prisrčno sprejeti in lepo obdarjeni. Za vse skupaj se toplo zahvalujemo in želimo marljivemu kolektivu še mnogo

delovnih uspehov, vsem članom pa srečno 1974. leto.

V. P.

PRIJETNO PRESENEČENJE

Zaporničarji na službenih mestih med postajama Blanca — Sevnica smo konec leta pričakali tako kot vsa prejšnja leta. Za nas namreč ni praznikov, ker je delo take narave, da nam ne dopušča več dni prostega časa.

Toda letos je bilo vendar malo drugače, saj smo doživeli prijetno presenečenje. Nekaj pred novim letom nam je šofer Ašič, ki vozi delavski avtobus na relaciji Sevnica — Poklek, izročil novoletne čestitke. Ničkoliko jih dnevno drvi mimo, toda edino ta šofer nam je izkazal pozornost.

V imenu vseh kretničarjev se mu zahvaljujem!

Čilka Sovdat
čuvajka prelaza
Blanca 61

»Krčič« šolstva na Dolenjskem

Srednje in poklicne šole na Dolenjskem so v težavah - Bo zastoj na tem področju ohromil nadaljnjo gospodarsko rast?

Srednje in poklicno šolstvo na Dolenjskem močno zaostaja za hitrim gospodarskim napredkom regije. Ni več sposobno zmanjševati kadrovskega primanjkljaja v gospodarstvu in negospodarstvu novomeške, črnomaljske, metliške, trebanjske, krške in brežiške občine. Pomanjkanje predavateljev, premalo učilnic, delavnic, dijaških domov in vzgojiteljev v njih so glavni razlogi za tako nezavidljivo stanje, ki lahko močno ohromi nadaljnji razvoj regije.

Podatke, ki jih bomo navedli v članku, so pripravili in zbrali delavci novomeškega Zavoda za izobraževanje kadrov in produktivnost dela sicer že pred dvema letoma, vendar jih lahko tudi zdaj uporabimo, saj se stanje doslej bistveno ni spremenilo.

Primanjkljaj kadrov, ki bi jih gospodarstvo in negospodarstvo dolenjske regije potrebovalo, je vse večji. Na Dolenjskem je bilo pred dvema letoma 7,5 odstotka vseh srednjih in poklicnih šol v Sloveniji, v njih pa se je šolalo le 5,7 odst. vseh srednješolcev v republiki. Če povemo natančneje, se je pred dvema letoma šolalo v poklicnih in srednjih šolah na Dolenjskem skupno 3.700 dijakov. Na enega dijaka je odpadlo le 1,68 kvadratnega metra učilnice in 0,82 sedeža. Po normativih pa naj bi imel vsak dijak vsaj 3,5 kvadratnega metra učilnice in cel sedež. Stiska je še hujša, če vemo, da je še premalo telovadnic, kabinetov, prostorov za dopolnilno delo. Ze tako pretesne učilnice pa si morajo dijaki marsikje deliti še z odraslimi, ki se izobražujejo poleg svojega rednega dela.

PREMALO UČITELJEV

Na srednjih in poklicnih šolah je poučevalo pred dvema letoma 197 rednih in 185 honorarnih učiteljev. Omeniti pa je treba, da mnogi med njimi niso imeli potrebne izobrazbe. Le 44 odstotkov predavateljev na poklicnih in srednjih šolah v dolenjski regiji je imelo visokošolsko izobrazbo, medtem ko se lahko s tako izobrazbo v republiškem merilu „pohvali“ 57 odstotkov predavateljev na takih šolah. Pa tudi delež honorarnih učiteljev v številu učnih ur je bil na Dolenjskem večji kot drugod v Sloveniji. Zato bi že pred dvema letoma v naši regiji potrebovali na srednjih šolah najmanj 52

učiteljev. Za poučevanje predmetov splošne izobrazbe bi potrebovali 29, za poučevanje strokovnih predmetov pa 23 predavateljev. Predavatelje pa je težko dobiti tudi zaradi pomanjkanja stanovanj. Šole same tega vprašanja gotovo ne bodo mogle rešiti.

DOMOVI SO PRETESNI

V naši regiji imamo štiri dijaške domove: v Brežicah Novem mestu, Krškem in v Črnomlju; le-tu pa ga zasedajo v večji meri učenci posebne osnovne šole. Razmere v domovih so zares nevzdržne: učenci spijo v prenatrpanih sobah, v „dveh nadstropjih“, za spalnice služijo ponekod kar dnevni delovni prostori. Tako kot v šolah primanjkuje telovadnic tudi v domovih, premalo pa je tudi klubskih prostorov. V dijaških domovih se stiska okrog 600 dijakov, čeprav je v njih prostora za normalno bivanje le za okrog 500 dijakov. Pomanjkanje prostorov v domovih zmanjšuje tudi učni uspeh učencev in dijakov. Le 16 odstotkov vseh prebiva v domovih, ki bi morali biti tako veliki, da bi sprejeli vsaj 30 odstotkov vseh dijakov in učencev poklicnih in srednjih šol. Razen tega v domovih primanjkuje vzgojiteljev.

KAKŠNO SREDNJE ŠOLSTVO?

Potrebujejo srednje šolstvo, ki bo s svojimi kadri pospeševalo gospodarski in družbeni razvoj. Sedanja stopnja proizvo-

dnje potrebuje spremenjen profil kadrov. Nič več ne potrebujemo toliko nekvalificirane delovne sile, pač pa je čedalje več potreb po specializiranih kadrih. Strokovnjaki menijo, da moramo šolati take delavce, oziroma ustanoviti gibljiv šolski sistem, ki bo vedno omogočal še nezaposlenim ali že zaposlenim lahek prehod iz ene šole v drugo, če se bodo pokazale potrebe po določenih strokovnjakih. Zato naj bi na Dolenjskem skupno načrtovali potrebe po kadrih in tudi njihovo izobraževanje, da bi kar najbolje zadostili vsem potrebam. Pri tem morajo imeti močan vpliv predvsem gospodarske organizacije, ki bodo, v skladu s svojimi potrebami, razvoj šolstva tudi financirale. Razvoj srednjega in poklicnega šolstva bi morali skupno načrtovati, skupno pa tudi financirati ustanavljanje posameznih šol ali šolskih centrov, neglede na to, v kateri občini bo posameznik šolski center ali šola.

POTREBE SO VELIKE

Iz srednjih šol v naši regiji bi se moralo vsako leto na novo zaposliti 1.000 absolventov poklicnih in 320 maturantov srednjih šol. Sedanje zmogljivosti omenjenih šol pa nam lahko dajo vsako leto le 560 učencev, ki so končali poklicno, oziroma 250 dijakov, ki so končali srednjo šolo. Pri tem gimnazijci niso vključeni. Potrebe so zares velike, kar najbolje ilustrira podatek, da pred dvema letoma na dolenjskem območju kar 45,8 delavcev ni imelo končane niti osemletke. Podatek je še toliko bolj žalosten, če povemo, da je bilo med 6.092 delavci v novomeški občini, ki takrat stanje tudi sedaj ni bistveno drugačno-niso imeli osemletke, kar 27 odstotkov starih

Čeprav osnovnošolci, ti dolenjski šolarji nazorno ponazarjajo stisko v srednjih šolah in dijaških domovih. Ali se bo zanje našlo mesto v srednješolskih klopih in postelja v dijaških domovih? To je vprašanje, na katero si mlade glave še ne znajo odgovoriti... (Foto: A. Železnik)

do 25 let in 31 odstotkov starih od 25 do 34 let.

Najbrž ni nikogar, ki bi si upal trditi, da so Dolenjci manj pametni kot drugi Slovenci. Zato bo treba razloge, zakaj konča osemletko, srednjo, višjo in visoko šolanje manj Dolenjcev kot drugih Slovencev, iskati drugje. Znano je namreč, da konča v Sloveniji več kot osemletko 55,2 odstotka učencev, na Dolenjskem pa le 38 odstotkov učencev ene šolske generacije. Tudi srednje, višje in visoke šole konča manj Dolenjcev kot drugih prebivalcev Slovenije. Pomanjkanje srednjih šol, dijaških domov, kadrov, to bo gotovo resničen odgovor.

KAKO IZBOLJŠATI?

Srednje in poklicne šole na Dolenjskem sedaj zaradi vseh-našteti težav niso sposobne „proizvesti“ toliko in takšnih kadrov, kot jih gospodarstvo in negospodarstvo potrebujeta. Zaradi tesnosti šol in domov ter premajhne izbire vrst srednjih šol se vpišejo pač na tisto, v katero so sprejeti, ali pa šolanja po osemletki sploh ne nadaljujejo. V

mnogih družinah namreč kljub najboljši volji staršev denarja za šolanje otrok v drugih krajih Slovenije ne zmorejo.

Potrebno bo povečati prostorske zmogljivosti srednjih šol in tako povečati število mladih Dolenjcev, ki bodo te šole uspešno končali, izboljšati izobrazbeno strukturo predavateljev na teh šolah in povečati njihovo število ter povečati prostorske zmogljivosti dijaških domov, v katerih naj bi bilo vsaj 25 odstotkov vseh dolenjskih srednješolcev. To naj bi dosegli v dveh fazah sanacije dolenjskega srednjega šolstva. Prva faza naj bi normalizirala sedanje stanje, druga naj bi ga še izboljšala.

POTREBNO JE...

V prvem delu sanacije naj bi odpravili sedanje največje pomanjkljivosti. Zgradili naj bi 16 učilnic in kabinetov, 2 telovadnici, 30 stanovanj za učitelje, pridobili 250 mest za srednješolce v dijaških domovih ter

zgradili še 10 stanovanj za vzgojitelje v teh domovih. Pri vsem tem bi potrebovali okrog 47.400.000 dinarjev.

Če pa bomo hoteli mladim Dolenjcem omogočiti, da se jih bo lahko vpisalo na srednje in poklicne šole 40 odstotkov več kot sedaj, bomo morali zgraditi še 36 učilnic, telovadnico, 25 stanovanj za predavatelje, 10 stanovanj za vzgojitelje v dijaških domovih, v katerih pa bi morali pridobiti še toliko prostora, da bodo lahko sprejeli še 450 srednješolcev. Drugi del sanacije bo veljal, če se bomo zanj odločili, okrog 79.190.000 dinarjev. Celotno izboljšanje srednjega šolstva na Dolenjskem bo torej veljalo skupaj okrog 126.590.000 dinarjev.

BRANKO POĐOBNIK

RAZPRODAJA

ZIMSKE KONFEKCIJE

IN

ZIMSKE OBUTVE

V

VELEBLAGOVNICI

nama

KOČEVJE

OD 7. JANUARJA
DO 26. JANUARJA 1974

nama

KOČEVJE

RAZPRODAJA

MOŠKE, ŽENSKÉ IN OTROŠKE
KONFEKCIJE IN OBUTVE

30-50%

ZNIŽANJE PRODAJNIH CEN

emona hotels

PROSTA DELOVNA MESTA!

Emona Ljubljana,
TOZD ZDRAVILIŠČE ČATEŠKE TOPLICE,
p. Brežice,

razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

- 1) SEKRETAR - visoka šolska izobrazba pravne smeri in tri leta delovnih izkušenj ali višja šolska izobrazba pravne ali upravne smeri ter pet let delovnih izkušenj. Poskusno delo tri mesece;
 - 2) ADMINISTRATOR - srednja ekonomska ali srednja tehniška šola ter pet let delovnih izkušenj. Poskusno delo en mesec;
 - 3) POSLOVODJA RESTAVRACIJE - K ali VK natakarski hotelsko šolo, tri leta delovnih izkušenj ter aktivno znanje nemščine. Poskusno delo tri mesece.
- Nastop službe takoj. Razpis velja do zasedbe delovnih mest. Interesenti naj pošljejo prijave z dokazili na naslov: Zdravilišče Čateške Toplice, 68250 Brežice.

vsak četrtek

DOLENJSKI LIST

BREZ PRATKE PAVLIHOVE
PRAZEN JE DOM,
NIKOLI JE KUPIT
POZABIL NE BOM!

AMD ČRNOMELJ

razpisuje

prosta honorarna delovna mesta:

- TEHNIČNEGA SEKRETARJA, Pogoji: Mlajši moški upokojenec s popolnim obvladanjem finančne in splošne administracije, z daljšo prakso pri tem delu in šoferskim izpitom B kat. Prijavo predložite do 15. 1. 1974.
- ZA 2 HONORARNA INŠTRUKTORJA PRAKTIČNE VOŽNJE Pogoji: poklicni voznik motornih vozil z izpitom za poučevanje praktične vožnje B kat. in s smislom za delo z učenci. Prijavo predložite do 15. 3. 1974.

vsak četrtek

DOLENJSKI LIST

„Avto-Moto društvo Brestanica
razpisuje

javno licitacijo za prodajo

OSEBNEGA AVTOMOBILA ZASTAVA 750 (karamboliran) letnik 1973 za dne 13. 1. 1974 ob 9,00 uri pri društvenih garažah“.

Razpisna komisija
KOMUNALNO OBRTNEGA PODJETJA TREBNJE,
razpisuje
prosto delovno mesto
DIREKTORJA

Kandidati za razpisano prosto delovno mesto morajo po 75. členu statuta podjetja poleg splošnih pogojev izpolnjevati še naslednje:

- da imajo visoko strokovno izobrazbo pravne, ekonomske ali gradbene stroke in najmanj tri leta delovne prakse, ali
- višjo strokovno izobrazbo in najmanj 6 let delovne prakse, od tega 2 leti na vodilnih mestih, ali
- srednjo strokovno izobrazbo in 10 let delovne prakse, od tega 5 let na vodilnih mestih.

Rok prijave na razpis je 15 dni od objave. Kandidati morajo pismenim prijavam priložiti dokazila o izpolnjevanju zahtevanih pogojev.

Kako bomo po novem oblikovali skupščine družbeno-političnih skupnosti, piše Jože Kavčič, član izvršnega odbora republiške konference SZDL

Objektivno obveščati, sooblikovati javno mnenje, spodbujati k razmišljanju, biti ljudska tribuna, te naloge vsebuje temeljna vsebinska zasnova Dolenjskega lista, pokrajinskega glasila naših občin. (Na sliki: ko pride nova številka Dolenjskega lista v Ugar pri Ribnici.)

POVABILO K JAVNI RAZPRAVI

Kažipot - vsebinska zasnova

Predlog temeljne vsebinske zasnove Dolenjskega lista, glasila SZDL

Dolenjski list je glasilo SZDL, želi biti javna tribuna, odprt list, z zagotavljenim vplivom družbe na njegovo vsebino. Njegova vsebinska zasnova ni le stvar ustanovitelja lista in uredništva. K sourejanju in sooblikovanju so poklicani tako rekoč vsi, ki jim je list namenjen. V javno razpravo dajemo zato njegovo vsebinsko temeljno zasnovo s povabilom, da širša javnost, posamezniki, družbeno-politične organizacije in drugi ocenijo, če taka vsebinska zasnova lista ustreza. Dobro

došel bo vsak nasvet, dopnilo, pa tudi kritična beseda. Občinska konferenca SZDL Novo mesto je osnutek temeljne vsebinske zasnove obravnavala in dala v javno razpravo 22. decembra 1973, izdajateljski svet Dolenjskega lista pa jo je obravnaval 13. decembra. Javna razprava bo trajala do 31. januarja 1974, vodijo pa jo občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje, ki sprejemajo tudi pripombe in predloge.

razpored posameznih strani oz. tem v listu, prizadeval pa si bo za stalno izboljševanje vsebine, pa tudi za boljše grafične rešitve.

Tednik Dolenjski list sestavlja naslednje rubrike in priloge:

Rubrike - aktualna politika, gospodarstvo, kultura in izobraževanje, šport in telesna vzgoja, črno-bela kronika, zakupljeni prostor za 9 stalnih celostranskih ali polstranskih "komunskih glasil", RTV stran, strani za aktualne nenaročene in naročene reportaže, oz. daljše tematske zapise, stran "pisma bralcev", prostor za rekreacijo, zabavo in lažje branje ter oglasni prostor.

Priloge: a) 14-dnevna priloga lažjega žanra z literarno-vzgojnimi rubrikami, splošnimi zanimivostmi, podlistki, nasveti za dom in družino ipd.

b) Dolenjski razgledi - občasna priloga za aktualna družbeno-politična, kulturno-prosvetna in druga javna vprašanja, kulturo in umetnost.

c) Skupščinski Dolenjski list - uradno glasilo občinskih skupščin Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica in Trebnje.

Delo uredniškega odbora in poslovanje celotnega časopisno-založniškega podjetja Dolenjski list je javno. Uredniški odbor oz. uredništvo seznanja ustanovitelja z dosežki, s problemi in načrti pri izdajanju lista, pa naj bodo družbeno-političnega ali finančnega značaja. V skladu z določili zakona o javnem obveščanju (Uradni list SRS 7/73) o tem obvešča tudi bralce. Tudi sicer se pri svojem delu ravna po določilih tega zakona.

Tako obrazloženo uredniško politiko uresničuje uredniški odbor, ki ga sestavljajo vsi novinarji, oziroma uredniki posameznih rubrik, navzven pa zanje odgovarja glavni in odgovorni urednik lista. Izdajatelji in ustanovitelji lista pomagajo uredniškemu odboru ustvariti take materialne in druge pogoje dela, da bo Dolenjski list lahko kar najbolje opravljal zaupane naloge in sledil povečanemu zahtevam časa.

k naprednim družbenim rešitvam, k socialističnim samoupravnim odnosom, k človečnosti med ljudmi, zavzema se za krepitev socialistične demokracije, zakonitosti in pravne varnosti ljudi. Dolenjski list obvešča, vzgaja, kritično sooblikuje javno mnenje, soustvarja aktualnost in spodbuja k razmišljanju. Pri svojem delu se opira na izdajateljski svet kot samoupravni družbeni organ in na ustanoviteljice - občinske konference SZDL. S tem se zagotavlja podružbljanje te dejavnosti in preprečevanje kakršnihkoli monopolov.

Dolenjski list je odprt glasilo, ljudska tribuna, kar vse pripomore k podružbljanju lista. Spodbuja k razmišljanju in pisanju občanov, ki želijo svoje kritike, misli in predloge posredovati širši javnosti. Uredniški odbor se pri svojem delu bori proti vsem, ki bi skušali kakorkoli izrabljati list v sebične namene, bori pa se tudi proti poskusom manipulacije.

Dolenjski list si prizadeva javne zadeve obravnavati objektivno, živo, konkretno, kritično, poljudno, za bralce privlačno, hkrati pa družbeno angažirano. Bralce želi usmeriti k bistvenemu, jim dvigati družbeno zavest, jih izobraževati pa tudi zabavati. V svoji uredniški politiki goji primeren strukturni odnos med informativnim, družbeno-političnim angažiranim delom in zabavno-poljudnim delom vsebine.

Dosedanji obseg pokrajinskega glasila SZDL bo glede urejanja obdržal osvojeni

VSEBINSKA ZASNOVA DOLENJSKEGA LISTA

Dolenjski list je politično-informativni tednik, glasilo devetih občinskih konferenc SZDL - ustanoviteljic lista, ustanovljen 17. februarja 1950. Izdaja ga ČZP Dolenjski list Novo mesto.

Temeljno programsko izhodišče za vsebinsko zasnovo Dolenjskega lista je politika SZDL, formulirana v njenih dokumentih. Izhaja tudi iz dokumentov ZK, ustave in temeljnih določb zakona o javnem obveščanju.

Na svojih straneh obravnava Dolenjski list aktualne družbene probleme, predvsem tiste, ki nastajajo na lokalni ravni. To postavlja pred list zahtevne naloge: objektivno, celovito in pravočasno poročati, komentirati, pisati ljudem razumljivo in kratko o dogajanjih na družbeno-političnem, gospodarskem, socialnozdravstvenem in kulturnem področju, na področju obrambe ter samozaščite, športa in drugih dejavnosti, skratka spremljati vse, kar zadeva delovne ljudi v občinah in krajevnih skupnostih, samoupravnih skupnostih in organizacijah združenega dela. Pri tem postavlja v ospredje človeka in njegov življenjski interes.

S svojim delovanjem, informiranjem in komentiranjem pripomore k uresničenju svobode do obveščanja in pravice do obveščenoosti, ki sta temeljna pogoja za samoupravljanje občanov in delovnih ljudi. List spodbuja

vi, da delovni ljudje v TOZD, KS in drugih samoupravnih skupnostih izvolijo delegacijo, prek katere bodo delovni ljudje sodelovali pri odločanju v občinskih, republiških in zvezni skupščini, nadalje v skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti in v drugih družbenih organih zunaj delovne organizacije ali druge skupnosti.

Zakaj bomo pravzaprav volili delegacijo? Zato, ker bomo z njenim delovanjem lahko uresničili načela delegatskega sistema in odnosov. Prav na ta način lahko zagotovimo, da bo zdaj v skupščini namesto enega odbornika delovalo toliko delegatov, kolikor bomo izvolili članov delegacije. To pomeni, da se bo posamezne seje skupščine udeležili tisti člani delegacije, ki ga bo delegacija določila na sejo skupščine. Določila pa bo tistega člana, ki bo poznal problematiko, ki bo takrat na dnevnem redu. Še to! Število članov delegacije bo določila vsaka temeljna samoupravna skupnost po svoji presoji. Osnova za to so določeni interesi samoupravne skupnosti ali organizacije, oziroma boljše rečeno, interesi delovnih ljudi v njej.

Tako smo si zagotovili možnost, da so v delegaciji zastopani vsi interesi delovnih ljudi in tudi delegati iz vseh struktur. Prav zato je zdaj pomemben sestav delegacije, in ne več sestav skupščine. Zato mora biti naša pozornost usmerjena h kadrovskemu oblikovanju delegacij.

vi, da delovni ljudje v TOZD, KS in drugih samoupravnih skupnostih izvolijo delegacijo, prek katere bodo delovni ljudje sodelovali pri odločanju v občinskih, republiških in zvezni skupščini, nadalje v skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti in v drugih družbenih organih zunaj delovne organizacije ali druge skupnosti.

Zakaj bomo pravzaprav volili delegacijo? Zato, ker bomo z njenim delovanjem lahko uresničili načela delegatskega sistema in odnosov. Prav na ta način lahko zagotovimo, da bo zdaj v skupščini namesto enega odbornika delovalo toliko delegatov, kolikor bomo izvolili članov delegacije. To pomeni, da se bo posamezne seje skupščine udeležili tisti člani delegacije, ki ga bo delegacija določila na sejo skupščine. Določila pa bo tistega člana, ki bo poznal problematiko, ki bo takrat na dnevnem redu. Še to! Število članov delegacije bo določila vsaka temeljna samoupravna skupnost po svoji presoji. Osnova za to so določeni interesi samoupravne skupnosti ali organizacije, oziroma boljše rečeno, interesi delovnih ljudi v njej.

Tako smo si zagotovili možnost, da so v delegaciji zastopani vsi interesi delovnih ljudi in tudi delegati iz vseh struktur. Prav zato je zdaj pomemben sestav delegacije, in ne več sestav skupščine. Zato mora biti naša pozornost usmerjena h kadrovskemu oblikovanju delegacij.

vodstva, v krajevnih in drugih skupnostih pa organi krajevne organizacije SZDL.

Osnovne sindikalne organizacije in organizacija Socialistične zveze v vseh temeljnih samoupravnih skupnostih oblikujejo koordinacijske odbore za volitve. Ti so odgovorni za enotno in usklajeno politično aktivnost vseh družbenopolitičnih organizacij, ki delujejo v katerikoli delovni organizaciji ali krajevni skupnosti.

Koordinacijski odbori za volitve so sestavljeni iz delegatov vseh družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov, ki delujejo v posamezni skupnosti. S tem je zagotovljeno dogovorjanje in usklajevanje vseh sodelujočih v akcijah, ki so sestavni del celovitih priprav na volitve. Njihova naloga je predvsem, da organizirajo sestanke delovnih ljudi, na katerih bodo evidentirali možne kandidate za delegate, in da skličejo kandidacijsko konferenco, na kateri bodo delovni ljudje neposredno določili delegate za člane delegacije.

V občinah in republikah so zaradi podobnih nalog, kot jih imajo koordinacijski odbori za volitve, ustanovljene volilne komisije in koordinacijski odbori za kadrovska vprašanja, ki delujejo pri občinski konferenci SZDL. Ti organi so še posebej odgovorni za organizacijo in izvedbo kandidacijske konference v občini. Tu namreč teče postopek za kandidiranje članov družbenopolitičnega zbora (sveta) in za delegacijo zveznega zbora skupščine SFRJ iz Slovenije. Poleg tega pripravljajo predloge za možne kandidate, ki naj bi opravljali najodgovornejše funkcije v občinskih oziroma v republiški skupščini. Posebej moram opozoriti, da se kmetje, obrtniki ali tisti, ki opravljajo druge samostojne poklice, prav tako organizirajo v skupnosti in izvolijo svoje delegacije. Te skupnosti se oblikujejo pri zadruhal ali drugih združenjih teh delovnih ljudi. Občinska konferenca SZDL oziroma njen izvršni odbor da pobudo za oblikovanje skupnosti in imenuje poseben odbor, ki bo v teh skupnostih vodil kandidiranje za člane delegacije.

NALOGE, KI NAS ČAKAJO

Do volitev nas loči še nekaj mesecev. Do takrat je treba izpeljati celoten kandidacijski postopek in opraviti druge priprave. Kaj je torej osrednja naloga v tem zadnjem in obnem najpomembnejšem obdobju?

Ze dobro leto se kadrovske pripravljamo na volitve. Uresničujemo sistem stalnih kadrovskih priprav, ki terja, da moramo že precej pred volitvami evidentirati možne kandidate za pomembne družbene funkcije. To pomeni, da evidentiramo vse tiste delovne ljudi, ki so si z družbenim delovanjem pridobili ugled med ljudmi in v okolju, kjer živijo in delajo, ali v širšem merilu.

Ceprav pridejo po delegatskih načelih oblikovanja skupščin v pošte za delegate vsi delovni ljudje, moramo v prvem obdobju uveljavljanja novega skupščinskega sistema posvetiti posebno skrb prav kadrovanju v delegacije. Evidentirati moramo tiste delovne ljudi, ki bodo hkrati imeli vse lastnosti, zahtevane v kadrovskih načelih in merilih. Imeti morajo moralne in politične kvalitete in morajo izhajati iz vrst delovnih ljudi določenega okolja. Biti morajo takšni, da bodo resnični nosilci in prenašalci interesov in potreb delovnih ljudi. Zato moramo v tem obdobju (do kandidiranja) pogumno in odgovorno predlagati in evidentirati najboljše delovne ljudi za možne kandidate. Prav v razpravah o statutih občin, krajevnih skupnosti, TOZD in drugih skupnosti je priložnost, da demokratično in javno opravimo to odgovorno dolžnost.

Nazadnje naj ugotovim, da je le od nas odvisno, kdo bodo naši delegati, kako bodo delovale skupščine, kakšni sklepi bodo sprejeti, kako bodo delovali ostali samoupravni organi in kako bodo delovale politične in druge organizacije. Od tega pa bo odvisen tudi samoupravni socialistični razvoj naše družbene skupnosti.

Jože Kavčič

In kako naj razumemo delegatske odnose?

Gre predvsem za določitev neposredne odgovornosti delegata do delegacije oziroma do delovnih ljudi v delovni, krajevni ali drugi skupnosti in njegove odgovornosti do skupščine, v kateri deluje. V praksi bo to videti tako, da bo ob neposredni samostojnosti v delovanju delegat moral v skupščino prenašati sklepe, pripombe in predloge, ki so se izoblikovali v sredini, iz katere izhaja. Po seji pa bo moral delegacijo seznaniti s sklepi skupščine in bo z ostalimi člani delegacije tudi neposredno odgovoren za izvajanje sklepov.

PRIPRAVE NA VOLITVE

Ce bomo hoteli uresničiti nov skupščinski sistem in odnose v njem in če bomo hoteli, da bodo družbene odločitve resnični odraz interesov in potreb vseh delovnih ljudi in v skladu z družbeno usmeritvijo našega nadaljnjega razvoja, se bomo morali vsi z Zvezo komunistov na čelu aktivno in odgovorno vključiti v volilne priprave. Prihodnje leto bodo volitve delegacij in drugih teles, ki bodo oblikovala občinske in druge skupščine. Socialistična zveza kot demokratična zveza posameznikov in družbenopolitičnih ter drugih organizacij je po ustavi določena, da organizira in vodi celotno volilno aktivnost.

Kadrovske in organizacijske priprave ter vsebinsko opredelitev politične aktivnosti za volitve izvajajo v TOZD in nekaterih skupnostih sindikalne organizacije oziroma njihova

NOVOSTI V SKUPŠČINSKEM SISTEMU

Preden se podrobneje seznanimo s pripravami na volitve, si oglejmo nekatera načela delegatskega sistema in odnosov v njem.

S predlaganimi ustavnimi rešitvami se precej spreminja skupščinski sistem. Spremembe so predvsem v oblikovanju skupščin in njihovem delovanju. Dosedanje izkušnje v delu skupščin v družbenopolitičnih skupnostih (v občini, republikah in federaciji) in izkušnje v delu odbornikov in poslancev so odkrile nekatere slabosti. Bili smo priča premajhni povezanosti med delovnimi ljudmi in njihovimi predstavniki v skupščinah. Zato so bili premalo prisotni interesi delovnih ljudi pri oblikovanju družbenih odločitev. Pri tem gre tudi za vprašanja zastopnosti delavcev, žensk, mladine, kmetov in delovne inteligence v skupščinah ter še za nekatera druga vprašanja. To so bile seveda tudi sistemske slabosti.

Razvoj samoupravnih družbenih odnosov in prizadevanja vseh organiziranih socialističnih dejavnikov, da delovni ljudje dejansko razpolagajo s sredstvi in z rezultati svojega dela, terjajo torej, da v našem družbeno-političnem sistemu oblikujemo tak skupščinski sistem, ki bo to zagotovil.

Bistvena novost v skupščinskem sistemu je, da uvajamo vanj delegatski sistem in odnose. Poskusimo najprej poenostavljeno opredeliti nekatera načela delegatskega sistema. Delegatski sistem in odnosi v njem omogočajo:

- sodelovanje širšega kroga ljudi pri odločanju o družbenih vprašanjih - prisotnost interesov delovnih ljudi in temeljnih samoupravnih skupnosti v skupščinah in drugih organih, kjer se sprejemajo družbene odločitve;

- pri odločanju bodo neposredno udeleženi delavci iz proizvodnje, ženske, mladina in drugi v takšnem razmerju, kot je njihova udeležbenost pri ustvarjanju družbenih dobrin;

- pri družbenih odločitvah o posameznih vprašanjih bodo sodelovali delovni ljudje, ki ta vprašanja poznajo iz strokovno-poklicnih usmeritev ali iz osebnih nagnenj od opredeljevanja, izoblikovanja in reševanja določenih družbenih vprašanj;

- sistem nadalje omogoča, da se natančno opredeli odgovornost delegata glede na sredino, ki ga je izvolila ali delegirala v posamezni organ, glede njegovega dela v tem organu in glede družbe kot celote;

- delegatska razmerja pa zagotavljajo in omogočajo tudi stalen in neposreden stik delegatov z delovnimi ljudmi in tako imenovani bazi itd.

Se bi lahko naštevali, toda za naše razumevanje delegatskega sistema in odnosov so ta načela najznačilnejša.

Poskušajmo zdaj odgovoriti na vprašanje, kako smo ta načela izoblikovali za praktično uporabo.

ZAKAJ VOLITI DELEGACIJE?

Rekel sem že, da je bistvena novost v skupščinskem sistemu, da uvajamo vanj delegatski sistem in odnose. Druga pomembna novost pa je izvolitev delegacije temeljne samoupravne skupnosti. Ustava pra-

kultura in izobra- ževanje

SLOVENSKA LJUDSKA GLASBILA IN GODCI

Založba Obzorja v Mariboru je prvič na Slovenskem izdala knjigo o ljudskih glasbilih in godcih (avtor Zmaga Kumer), ki je namenjena predvsem širokemu krogu bralcev, ki jih zanima ljudska kultura, in ne samo strokovnjakom, kot je bilo v navadi do sedaj.

Prvo poglavje na kratko informira o načinu sodobnega raziskovanja ljudskih glasbil in o doseganju tovrstnem početju pri nas. V drugem poglavju so obdelana vsa tista glasbila, ki jih na Slovenskem še uporabljamo, tako npr. otroška, ki si jih izdelajo otroci sami ali pa jim jih naredijo odrasli, dalje, ročno izdelana glasbila, na katera običajno igramo doma, kdaj pa tudi na plesih. Med njimi so tudi predmeti, za katere ne bi mogli reči, da so glasbila, pa to postanejo ob določenih prilikah, npr. bič, s katerim pokajo o pustu. Na koncu so opisana tista glasbila, s katerimi običajno izvajamo ljudsko plesno glasbo.

Tretje poglavje prikazuje človeka, kateremu ljudsko glasbilo pomeni izrazno sredstvo, tj. godca, njegovo podobo in vlogo nekdanj in danes. Avtorica nazorno prikazuje godčevske skupine, ki so prevladovala pri nas, dokler ni stopila v ospredje harmonika, ter opisuje najnovejši čas, ko je podedelstvo godčevstvo našlo novo izrazno obliko po zgledu ansamblov iz mest.

Tekst dopolnjujejo številne fotografije in risbe, priložena je tudi gramofonska plošča in dodan povzitek v angleščini ter kazalo glasbil po mednarodni klasifikaciji.

D. R.

ZA DOLENJSKO POSLEJ SAMOSTOJEN ZAVOD?

V Ljubljani se zavzemajo, da bi Dolenjska dobila samostojen regionalni zavod za spomeniško varstvo. Spomeniško varstveno službo naj bi novi zavod opravljal za obe belokranjski, novomeški in trebanjski občini ter za del Posavja. Pobuda za to je prišla iz ljubljanskega regionalnega zavoda, ki zdaj pogodbeno opravlja to službo na Dolenjskem. Slišati je, da ljubljanski regionalni zavod ni preveč zadovoljen z (ne) izpolnjevanjem pogodbenih obveznosti občin.

Mali kulturni barometer

„RAZTRGANCI“ SPET PRI NAS – Z Borovimi „Raztrganci“ je gostovalo Mestno gledališče ljubljansko v ponedeljek na novomeškem odru. Bili sta dve predstavi: za dijaški in redni abonma.

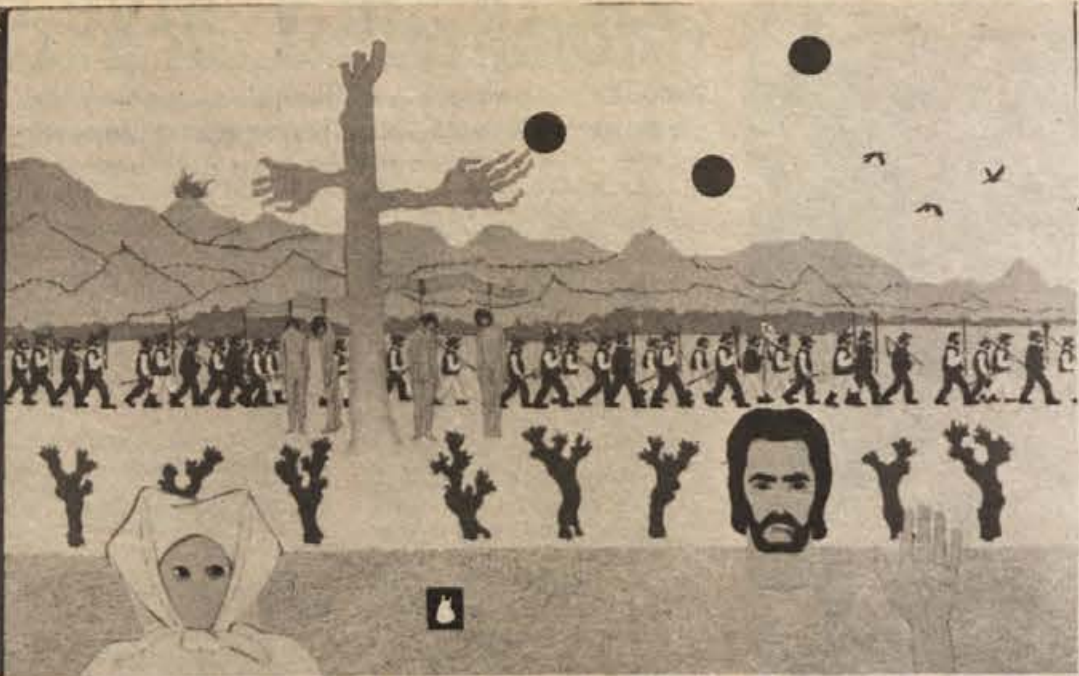
OBLETNICA – 5. januarja je minilo trideset let, kar je bil na osvobodjenem ozemlju v Beli krajini – v

Bralci izločijo

Pisateljica Mira Mihelič, urednica zbirke romanov Ljudska knjiga, ki jo izdaja Prešernova družba, pravi: „Ljudska knjiga je po mojem vsaka knjiga, ki bralca potegne za seboj, dokler ne obrne zadnjega lista. To je dobra, zanimiva knjiga, lahko s sodobno vsebino, iz domače ali svetovne literature.“

Med avtorji v naslednjih zbirkah bosta od šestih vsaj dva iz svetovne klasike. Pri izboru del in prevajanju bomo poskušali oblikovati zbirko, v kateri bodo biseri tudi iz literatur, pisanih v manj znanih jezikih. Ni vse dobro napisano samo v tako imenovanih velikih jezikih, v Ljudski knjigi hočemo to dokazati.“

Znana slovenska pisateljica tudi meni, da bodo ljudje oziroma bralci sprejeli, kar jim bo prek zbirke ponudila Prešernova. „Če bo kaj slabega, bodo bralci najprej izločili. Oni to znajo, saj so že nič kolikokrat dokazali, da imajo tenkočuten posluš za to, kaj je dobro in kaj slabo.“

Akademski slikar Miro Kugler iz Brežic je zadnja leta že večkrat slikal prizore o kmečkem puntu. Zadnje tedne se je priljubljene teme spet lotil, tokrat na velikem formatu 2 x 1.80 m. Na sliki: tempera podloga, ki se bo razvila v temno olje (Foto: Sandi Mikulan)

VALVASORJEVA KNJIŽNICA PRED JUBILEJEM

Bralcem prvič Valvasorjevo značko

Podelili jo bodo septembra, na dan obletnice Valvasorjeve smrti - Knjižnica ima že okoli 6.000 del in skoraj 2.000 bralcev

Deset let mineva letos, kar so v Krškem ustanovili Valvasorjevo knjižnico. Jubilej bo ustanova praznovala septembra, na dan smrti Janeza Valvasorja, po katerem se imenuje. Tedaj bodo bralcem prvič podelili Valvasorjevo značko, ki jo bo izdelal kipar in medaljer Vladimir Štoviček iz Leskovača.

Valvasorjeva knjižnica je začela delati s knjižnim fondom 1500 knjig. V desetih letih se je fond nekajkrat povečal, tako da je ob koncu leta 1973 imela

KLUB OSILNIŠKE DOLINE SKRBI ZA SPOMENIKE

Klub Osilniške doline, ki deluje v Ljubljani, je posvetil posebno skrb obnovi kulturnih spomenikov v Osilniški dolini. Začel je zbirati sredstva v ta namen, najprej pa naj bi obnovili cerkev sv. Egidija v Ribjeku. Klub sodeluje z ljubljanskim regionalnim zavodom za spomeniško varstvo in kulturno skupnostjo v Kočevju. Denar zbirajo na ziro računu kulturne skupnosti (51300-643-13016 TKS obč. Kočevje – za spomeniški sklad kluba Osilniške doline). Člani kluba upajo, da bodo ob pomoči Osilničanov, prijateljev Osilniške doline, kulturnih skupnosti in drugih zbrali sredstva za obnovu cerkve v Ribjeku.

JOŽE OZURA

ustanova vpisanih 5.923 knjig. Od tega jih je lani pridobila 973. Sem je všteti tudi 400 knjig, ki jih je knjižnici podarila republiška kulturna skupnost. S knjižnim fondom se je povečevalo tudi število bralcev. Od nekaj sto obiskovalcev v letu ustanovitve je število vpisanih bralcev ob koncu minulega leta naraslo na 1968, od tega so jih lani na novo vpisali 256. V knjižnico radi zaidejo tudi najrazličnejši drugi ljubitelji knjig, ki jih ne vpišejo v seznam stalnih izposojevalcev leposlovnih, poljudnoznanstvenih in drugih del. Knjižnica posluje po načelu prostega pristopa, kar omogoča obiskovalcem večji in boljši pregled nad bogastvom, ki ga hrani in izposoja.

Letos ima knjižnica v načrtu nabavo novih 1.000 knjig. Vida Češnar – Fritz, ki vodi to ustanovo, poleg pa skrbi še za program likovnih prireditev v galeriji, upa, da se bodo predvidene knjige res znašle na knjižničnih policah. Za razširitev dejavnosti je knjižnica prosila

za pomoč tudi republiško kulturno skupnost. Računajo tudi, da bi se knjižnica preselila na levi breg Save. Pri tem je spet osrednja ovira pomanjkanje denarja. Ima pa knjižnica obljubljen pomoč tovarne Celuloze. Ker kaže, da skladi krške kulturne skupnosti tudi letos ne bodo segli do roba, bo kakršna koli pomoč krajevnih dejavnikov več kot dobrodošla.

I. Z.

Lenin, kot ga opisuje njegova žena

Knjiga bo izšla še letos v zbirki Prešernove družbe za leto 1975

Prešernova družba je že objavila naslove del, ki bodo izšla v redni knjižni zbirki v tem letu. To bodo: Prešernov koledar 1975, roman Janeza Švajncerja „Ko človek zori“, povest Tona Svetine „Ugaslo ognjišče“, Nadežda Konstantinove Krupške „Spomini na Lenina“, izbor najlepših narodnih pesmi „Mlada Breda“ in dr. Frančiška Smerduja poljudnoznanstveno delo „Rastline in naše zdravje“.

Koledar za leto 1975 bo izšel za 30-letnico osvoboditve in bo primer-

no tej obletnici posvečen, tembolj, ker bo to hkrati obletnica konca druge svetovne vojne. Poleg člankov bo v koledarju tudi nekaj proze in najlepše poezije, nastale med NOB. Švajncerjev roman in Svetinova povest pomenita slovenski noviteti, medtem ko so „Spomini na Lenina“ iz rusčine prevedeno delo. Spomine na Lenina, moža, ki je sprožil eno največjih revolucij v svetovnem do-

FILMSKI KLUB?

Na film naj bi začeli gledati kot na umetnost, ne samo zabavo. To hotenje spodbuja prireditelje filmske vzgoje v Novem mestu, da razmišljajo o klubu ljubiteljev filma. Gledalci bi sami sestavili program ter po predstavah tudi razpravljali o prikazanih filmih. ŠF

ŠOLE SE ZDRUŽUJEJO

Osnovne šole Grm, Bršlin, Katja Rupena in Milka Sobar – Nataša iz Novega mesta ter Janez Trdina iz Stopič se združujejo. Zbori delovnih kolektivov so se za združitve izrekli pred novim letom, zdaj pa oblikujejo samoupravne organe. Nov organ bo svet staršev. Na grmški šoli so svet staršev izvolili na roditeljskih sestankih 4. decembra.

KOČEVJE:

Lutkarji začeli

Stroški 1974:
15.000 din

Poročali smo že, da so pri temeljni kulturni skupnosti (TKS) Kočevje ustanovili stalno lutkovno gledališče. Na ustanovnem sestanku so izvolili tudi delovni odbor. Člani odbora so že sestavili osnutek pravilnika poslovanja in ga dali v pretres in odobritev.

Razen predsednika Matije Glada so v novi odbor lutkovnega gledališča v Kočevju izvoljeni še: akademski kipar Stane Jarn in Danilo Škulj, strokovni sodelavec pri Delavski univerzi „Jože Seško“, Kočevje (oba kot mentorja), Anda Remžgar je tajnica, blagajnik pa je Jože Kalan.

Lutkovni odbor je že pričel pridobivati nove člane in igralce v kovinarski šoli, na gimnaziji in v osnovni šoli Kočevje. Člani bodo imeli prost vstop na sleherno lutkovno prireditev, predvidoma pa si bodo ogledali tudi več predstav v Mestnem lutkovnem gledališču v Ljubljani.

Člani lutkovnega odbora so v delovnem programu predvideli, da bodo stroški za organizacijo dela v letu 1974 znašali približno 15.000 din. V kratkem se bodo pričele redne vaje za prvo lutkovno predstavo.

VILKO ILC

BORIS KRALJ V BELI KRAJINI

Poslanik umetnosti

Znani slovenski dramski igralec gostuje v Beli krajini na povabilo Glasbene mladine

Pred novoletnimi prazniki je Glasbena mladina Bele krajine povabila igralca in člana ljubljanske Drame Borisa Kralja, da je dijakom in učencem gimnazije in poklicne kovinarske šole v Črnomlju ter učencem osnovne šole na Vinici recital Prešerna, Cankarja, Župančiča, Ketteja, Klopčiča, Bora in Rostanda. Silvester Mihelčič pa je poskrbel za glasbeno spremljavo.

Po nastopih se je Boris Kralj rad odzval vabilu po-

režiserji in podobno. Vprašanjem ni bilo ne konca ne kraja. Organizatorji so bili navdušeni in bodo Kralja povabili še januarja, da bi imeli podobno srečanje z znanim igralcem tudi učenci drugih belokranjskih šol.

Boris Kralj – po nastopu.

In Boris Kralj se bo rad odzval kot, denimo, takrat, ko ga je novomeška ZKPO naprosila, naj bi na literarnem večeru v Dolenjski galeriji recital dela dolenjskih piscev. Srečanje z njim je res doživljeno, srečanje z umetnostjo, ki jo zna tako neposredno posredovati, pa edinstven užitek. On sam je ime,

J. JUST

lušalcev, da pove še kaj o sebi, umetnosti in drugem. Dijaki in učenci so ga spraševali, kdaj je igral prvo vlogo, zakaj se je odločil za igralski poklic, kateri je njegov najljubši pisec. In še: kako se je počutil v tej ali oni vlogi, kaj ima, če izbira med gledališčem, filmom, televizijo in radiom, najraje. Vprašanja so vrela iz mladeži, da jih je gost komaj sproti dojel. In povedal je še, kakšna razlika je med recitacijo in igranjem, kaj misli o Stanetu Severju, kako poteka delovni dan v gledališču, kako je z

Cerkev sv. Egidija v Ribjeku – člani Kluba Osilniške doline bi radi ohranili ta kulturnozgodovinski spomenik.

J. JUST

Poostreno

Pojasnjevalci osnutka poudarjajo, da bodo dopolnjena zakonska določila pedagoški službi samo za pomoč pri opravljanju nalog, ki jih tej službi nalagajo drugi zakoni in sklepi slovenske skupščine o idejni naravnosti vzgoje in izobraževanja. Ti sklepi so med drugim tudi naročili izvršnemu svetu Slovenije, da pripravi predlog za tako spremembo zakona o pedagoški službi, da bosta prek prosvetne inšpekcije popolnoma zagotovljena družbeni interes in zakonitost dela vzgojno-izobraževalnih organizacij ter da bo dobila odgovornost vseh delavcev, kolektivov in ustanov s področja vzgoje in izobraževanja večjo veljavo, kar pomeni, naj bi bila poostreno.

J. JUST

pedagoški kotiček

USTVARITI MORAMO MOŽNOSTI
ZA IZOBRAŽEVANJE ŽENSK

Izobraževanje je prvi pogoj za žensko enakopravnost. Če je pri nas ženska neenakopravnost še vedno prisotna, to sploh ni zato, ker bi imele ženske različne pravice ali pa različne potencialne možnosti za njihovo uveljavljanje. Ženska danes še vedno nima realnih možnosti. Zakaj? Zato, ker je med zaposlenimi z najnižjo kvalifikacijo dejansko še zelo veliko žensk, pretežni delež žensk, in to zlasti tistih iz starejših generacij... Zato moramo uveljavljati pogoje predvsem za izobraževanje žensk; s tem bodo prišle do dejanske enakopravnega starta.

Dr. Aleksandra Kornhauser v Naši ženi 1973, št. 10

OTROK IN VSTAJANJE

Otroka, ki ne vstaja lahko, ne smemo obkladati z lenobo, in tudi takega, ki precej ne plane iz postelje in ves ne zasije, ne smemo imeti za sitneža... Otrok, ki zjutraj niso dobro razpoloženi in bistri, ne smemo zasmehovati. Namesto da se z njimi prerehamo, jim raje privoščimo še deset zlatih minut spanca ali dremeža. Zato pa budilko naravnajmo tako, da bo zvonila malo prej.

Dr. Haim G. Ginott: Starši in otroci

KO ODHAJA OTROK V ŠOLO

Pred šolo ne smemo otroku napolniti ušes z opomini in svarili. „Lep dan ti želim,“ je bolje reči v slovo kot obrabljeno svarilo: „Pa ne delaj neumnosti!“ – „Ob dveh se spet vidiva,“ otroka nauči več kot: „Nikar se mi po šoli ne potepaj!“

Isti avtor

ŠPORTNI KOMENTAR

Golob še na strehi...

Za jugoslovanski nogomet usodni datum je 13. februar in tekma s Španci!

S. Karasijevim golom v zadnjih sekundah proti Grčiji si je Jugoslavija odprla nogometna vrata tako, da bo njena kocka za nastop na junjskem svetovnem prvenstvu v Nemčiji padla šele 13. februarja v Frankfurtu v tretji tekmi s Španci.

Se preden smo to, za naš nogomet izredno pomembno tekmo odigrali, je že veliko takih, ki so že pozabili, kako težko smo prišli do tretje tekme. Vse več je namreč glasov, da to za nas ne bo problem, in mnogi se že vidijo, kako bo jugoslovanska reprezentanca v tekmi z Brazilijo 13. junija odprla svetovno prvenstvo...

Mar je res tako daleč nesrečna zagreška nedelja tekme s Španijo, ko na domačem igrišču nismo mogli dati gola? Kako moremo biti zdaj prepričani, da bomo Špance premagali na nevtralnem igrišču. Mar smo že pozabili, kako težko in skozi šivankino uho smo se rešili v Atenah, kako nespretno je naša obramba dobila dva

gola? Smo lahko prepričani vase pred 13. februarjem?

Vse možnosti so še odprte, tako Španci kot Jugoslovani imajo enako priložnost za pot v Nemčijo. Obnašajmo se torej tako, pa se zato raje temeljito pripravite.

Na zadnjih dveh svetovnih prvenstvih nas ni bilo. Za jugoslovanski nogomet v celoti je to kajpak velik minus, za njegov ugled v svetu prav tako. Mesec dni je še časa do odločilne tekme.

Jugoslovani bomo v to odločilno tekmo vložili vse svoje sposobnosti, vse sposobnosti naših najboljših trenerjev in strokovnjakov. 13. februar bo zato odločen za celo generacijo nogometašev, ki jim je to zadnja priložnost za nastop na svetovnem prvenstvu. Po zgledu košarke in rokometu pa je tudi očitno, koliko lahko pomeni za vzpon nekega športa nastop in tudi uspeh na največjem in najpomembnejšem tekmovanju!

J. SPLICHAL

V KOČEVJU:

Turnir prijateljstva

Mladi šahisti med šolskimi počitnicami

Med šolskimi počitnicami, od 26. januarja do 2. februarja, bo v HO-TELU PUGLED v Kočevju šahovski "Turnir prijateljstva". Na njem bo sodelovalo 6 najboljših mladih šahistov, starih 13 in 14 let, iz vse države in 6 domačih, kočevskih šahistov, enake starosti. Kandidate je izbral Ivo Stanič med mladimi šahisti, ki so se najbolje uvrstili na zadnjem prvenstvu Jugoslavije. Zagotovo bodo na turnirju nastopili Štipić (Zagreb), Nikolić (Sarajevo), Orel (Zagorje), Gaši (Pristina), predvidoma pa še Popović (Novi Sad, njegova rezerva je Kovač iz Zagreba), Teledić (Kikinda, rezerva Kukić iz Sarajeva), ostali udeleženci pa bodo iz Kočevja. Med vsemi bosta le dva stara 15 let, in sicer Oskar Orel iz Zagorja in Lojze Kovač iz Kočevja.

J. P.

Tudi izpad ni tragedija

Sevniške rokometiške čaka borba za obstoj v drugi zvezni ligi

V sedanjih hudih časih, ko je več nepogrešljivih igralcev pri vojakih, je naša glavna naloga ostati v ligi. Toda tudi če izpademo, tega ne bomo vzeli tragično, saj sem prepričan, da se bomo spet vrnili, je ob koncu črne jesenske sezone Sevničanov v drugi zvezni rokometni ligi komentiral trenutni položaj ekipe Jože Šilc.

Najmočnejši 1975. — Šilc

Tako mislijo tudi drugi v Sevnici, v kraju, kjer vsi žive za rokomet. Partizan, kamor sodi tudi rokometni klub, šteje 325 članov, od tega je skoraj 100 rokometišev. Zaledja je torej dovolj, tudi nadarjenih mladincev ne manjka. Vse to dokazuje, da je rokomet v Sevnici čvrsto zasidran in da bo tudi v prihodnje žel uspehe.

Kajpak zahteva nastopanje v drugi zvezni ligi dosti denarja in

veliko časa. V enem letu, računajo, so imeli igralci več kot 120 treningov, ki so skupno trajali okrog 250 ur. K temu prištevamo še potovanja in tekme — na leto jih imajo približno 60 — pa bomo lahko ugotovili, koliko so igralci žrtvovali za rokomet. So namreč čisti amaterji, ki niso za svoje delo dobili niti dinarja. Partizan jih je za uspehe nagradil tako, da so šli za 5 dni na izlet na Češkoslovaško.

Tako kakovostno tekmovanje pa je zahtevalo v Sevnici tudi veliko naporov vodstva kluba, vodstva Partizana in mnogih vztrajnih funkcionarjev. Ureditev igrišča, tribun, luči, nakupi dresov, copat, žog, vse to je zahtevalo veliko dela.

Z uspehi je prišel tudi denar in sevniški rokometiški se radi pohvalijo: „Denarja nam na srečo ne primanjkuje, saj imajo tudi podjetja razumevanje za naše težave.“ To je razumljivo: rokomet je najbolj kakovosten predstavnik Partizana, v katerem delajo še splošna telesna vzgoja, kegljanje, kolesarstvo, kotalkanje in judo.

Po končani ligi bosta odšla k vojakom, kjer so že Svazič, Možič in Doblekar, še Trbovc in Štojs. Zato Sevničani računajo. Leta 1975 in 1976 bo ta generacija, ko bo spet popolna, sposobna največjih uspehov. Čaka pa jih še veliko trdega dela!

J. SPLICHAL

Telovadne vrste sevniškega Partizana se krepijo kakovostno in številčno. Za praznik naše armade se je na akademiji predstavilo 140 telovadk in telovadcev. Razveseljivo je, da so se novi vodniki izkazali tudi kot ahtorji vaj za svoje vrste. (Foto: Železnik)

rokomet

Zimski začetek rokometišev

Prve tekme Brežic, Semiča, Itasa in Sodražice z eno samo zmago v osmih srečanjih - Prisluzili so si jo Semičani!

V ljubljanski dvorani Tivoli se je v nedeljo začelo zimsko prvenstvo Slovenije v rokometu, na katerem nastopa letos presenetljivo veliko ekip: 43 moških in 22 ženskih. Vsekakor bo tekmovanje, posebno v prvi skupini, izredno kakovostno, saj sta Slovan in Celje zadnje čase dokazala, kako napreduje slovenski rokomet, prav tako pa uspešno igrata v drugi zvezni ligi Sevnica in Šoštanj.

košarka

V soboto v Bršlinu: začetek!

V prvem kolu slovenske zimske lige igra Beti s Postojno, Novoteks pa z Elektro iz Žalca - Oboji nastopajo v Novem mestu

tizanom in Olimpijo, zvečer ob 18.30 pa še druga tekma prvega kola zimske lige, v kateri bo

Dvanajst zaslužnih

Zasluge za množičnost in kakovost

V torek popoldne so se na novomeški občinski Zvezi za telesno kulturo s skromnimi nagradami oddolžili dvanajstim najbolj prizadevnim športnim organizatorjem in trenerjem, ki so imeli največ zaslug za lanske kakovostni napredek in množičnost telesne kulture v novomeški občini.

Priznanje — Prijatelj

Predsednik izvršnega odbora temeljne telesnokulturne skupnosti Boris Gabrič je dal priznanja naslednjim: Špilarju (Atletski klub Novo mesto), Majesu (Kolesarski klub Novo mesto), Maceletu in Protičku (Nogometni klub Elan), Pučku (Odbojarski klub Krka), Štruklju in Vidmarju (Rokometni klub Labod), Petriču in Prijatelju (Košarkarski klub Novoteks), Kovačičevi (Partizan Novo mesto), Mohoriču (Partizan Žužemberk) in Kuhlju (Športno društvo Sentjerne).

Novoteks imel v gostih Elektro iz Šoštanja.

Tako Novomeščani kot Metličani so nedvomno kandidati za visoko, če ne celo za najvišjo uvrstitev v tem prvem prvenstvu slovenske košarke. Kajpak je favoritov več, zato je ne hvaležno napovedati; počakati bo potrebno vsaj do prvega kola, da bomo videli, s kakšnimi postavami ekipe nastopajo in kako so pripravljene. Razumljivo pa je, da so misli vseh v tem pripravljalnem obdobju bolj uprte v redno tekmovanje, ki se bo začelo aprila.

Ob začetku zimske lige pa snujejo na Dolenjskem tudi lastno košarkarsko podzvezo, ki bo zajela novomeško, metliško, črnomaljsko in trebanjsko občino in ki bo lahko veliko pomagala k boljši organiziranosti košarke na Dolenjskem in tudi k boljši kakovosti tega športa, za katerega je vse večje zanimanje.

Prva naloga podzveze bo že v tem letu organizacija dolenjske košarkarske lige, v kateri naj bi našli svoje mesto vsi tisti klubi, ki za zdaj še ne tekmujejo v slovenskih ligah.

Najprej so nastopili s prvimi tekmami moški v skupini C in D. Med nastopajočimi so bile tudi štiri naše ekipe: Brežice, Itas iz Kočevja, Semič in Sodražica. Žal pa v osmih tekmah niso bile preveč uspešne: le Semič je enkrat zmagal, preostalih sedem srečanj pa so izgubili.

Rezultati: Žalec — Brežice 10:9, Semič — Šešir 8:16, Brežice — Duplej 17:19, Semič — Dobravlj 11:6. V skupini D je Itas izgubil z Grosupljem 18:15, potem pa še z Donitom 16:11, Sodražica pa s Predvorom 11:5 in s Savo 16:10.

Druge skupine bodo nastopile naslednje nedelje, med prijavljenimi pa je še nekaj dolenjskih ekip.

SMUČARSKI SKOKI

Skakalna sekcija športnega društva Sentjerne vabi vse organizatorje tekem v smučarskih skokih na sestanek, ki bo v petek, 11. januarja v osnovni šoli v Sentjerneju. Na sestanku, ki bo na pobudo slovenske smučarske zveze, se bodo organizatorji dogovorili za Dolenjsko skakalno turnejo in o terminih za druge skakalne tekme na Dolenjskem v tej sezoni.

Smučarsko društvo Sentjerne

OGLAŠUJTE V DL!

S sobotnima tekmama v bršlinski telovadnici bosta Beti in Novoteks začela zimsko košarkarsko ligo. Bo telovadnica, kot je na našem posnetku videti pod košem Olimpije s tekme Novoteks: Olimpija, spet premajhna? (Foto: Mikulan)

NOVO MESTO — Novomeško smučarsko društvo Rog pripravlja v sodelovanju s področnim zborom smučarskih učiteljev in vadiateljev več tečajev, ki bodo brzkone v času šolskih počitnic, prilagodili pa jih bodo snežnim razmeram. Letos ima društvo 21 vadiateljev in 2 učitelja in bo organiziralo tečaje v Novem mestu in Črmošnjicah. Prvi je namenjen predvsem začetnikom. Računajo, da bo 6-dnevni tečaj veljal 150 dinarjev s plačanimi vožnjami za žičnico, tečaji v Črmošnjicah, ki so namenjeni tistim, ki že znajo smučati, pa bodo veljali 270 din za mladi in 370 za odrasle. V ceno so šteti tudi prevozi, hrana in žičnica. Točni datumi bodo objavljeni naknadno.

KOČEVJE — Letos so v šahovski ligi šahisti zaigrali slabše kot prejšnja leta. Tretje mesto je sicer solidno, pričakovati je bilo več. Kočevski šahisti so v nekaterih dvo bojih razočarali in izgubili preveč točk. To potrjuje tudi dejstvo, da so bili Novomeščani odlični, a so bili prejšnja leta vedno za Kočevjem. Omeniti velja, da sta Ana in Tone Praznik prestopila k Novemu mestu. Razna nesoglasja v klubu so imela škodljive posledice, ki se utegnejo nadaljevati tudi v prihodnje. To vsekakor ni v prid razvoju šaha v Kočevju. Nepravilnosti bo potrebno odpraviti, če hočemo v prihodnje boljše rezultate. (Z. F.)

KOČEVJE — V prijateljski tekmi v rokometu so se pomerili Itasovi rokometiški s košarkarji iz Kočevja in zmagali 27:19. Pri zmagovalcih je bil najbolj uspešen Žerjav z 10 goli, Lunder pa jih je dal 8, medtem ko se je pri poražencih odlikoval Smola z 9 goli. (Z. F.)

KOČEVJE — Začelo se je medrazredno prvenstvo osnovne šole, na katerem nastopa 14 ekip s po 5 igralci. Po štirih kolidih vodijo v skupini A šahisti 7.d razreda s 13 točkami, slede: 7.e 12, 7.b 11, 6.f 8, 6.b 7, 5.b 4 in 6.h 3 točke. V B skupini vodi 7.c razred s 14 točkami; slede: 8.g s 13, 8.e ima 10 točk, 8.c 9, 6.c 8, 5.a 2,5 in 5.d 2 točki. (Z. F.)

športne cvetke

Šport?

V novoletni številki Sportskih novosti je bil objavljen pogovor uredništva z Josipom Vrhovcem, sekretarjem izvršnega komiteja CK ZK Hrvatske.

Josip Vrhovec je med drugim dejal: „Zdaj imamo več ali manj le ime in parolo o samoupravljanju v športu, vendar pa samoupravni odnosi v šport še niso prodrli. Še vedno je ogromen vpliv tehnokratizma, še vedno imajo majhne skupine v svojih rokah najpomembnejše niti razvoja športa, še zlasti vrhunskega...“

Sekretar je kajpak predvsem mislil na profesionalni nogomet in še na nekatere druge športe, ki so pravzaprav že zabredli v profesionalizem. Očitno je, da je večina jugoslovanskih športnikov še vedno amaterjev.

Žal prav ta večina zaradi odnosov pri „velikih“ živi iz rok v usta in komaj zbira denar za najnujnejše izdatke. Smo na Dolenjskem ob vsem tem nedolžni? Mislim, da ne, ker je veliko podjetij, ki z obema rokama podpirajo „velike“ in za reklame na njihovih igriščih ali na klubskih dresih, ki jih nosijo taki, ki zaslužijo tudi po dva ali dvakrat dva stara milijona din na mesec, dajejo težke milijone. Prepričan sem, da za take odločitve niso glasovali delavci. Istočasno pa ista podjetja, ki razmetavajo denar za druge, velike klube, največkrat nimajo posluha za domače amaterske športnike.

J. S.

— Za zadnjo željo si morate izbrati kaj drugega: ne moremo obesiti tudi sodnika.

Dolenjski list pred 20 leti Kako je s študenti?

ŠTEVILKE NAM povedo, da je število delavske mladine v primeri s predvojnimi stanjem naraslo komaj za 3 odstotke, dotok kmečke mladine na univerzo pa je padel za celih 8 odstotkov. Vidimo, da univerza postaja vedno bolj privilegij uradniških in drugih slojev, delavski in kmečki mladin pa je dostop na univerzo vse težji. Sedanji sestav študentov na univerzi bi bil za kapitalistično družbo povsem normalen, za socialistično družbo pa postaja problem, ki se ga je treba zavedati in na katerega moramo vedno znova opozarjati.

NE MOREMO preko številnih dopisov in poročil, ki prihajajo v uredništvo od vseh strani o nadvse lepem praznovanju otroškega praznika novoletne jelke. Zlasti so se tokrat izkazale organizacije Zveze borcev in vojnih invalidov, Društva prijateljev mladine, delovni kolektivi in šolska vodstva.

ZARADI HUDEGA mraza je ponekod zamrznila Kolpa, kar se ni zgodilo že dolgo časa. Pri vasi Štefanec, kjer je promet med obema bregovima samo s čolni, morajo dnevno razbijati led, da gredo lahko s čolnom preko Kolpe.

NA PREDLOG in prošnjo bivšega poverjenišva za zdravstvo okraja Trebnje so v Razbore prišli strokovnjaki, ki pomagajo ljudem po naši širni domovini. In na kraju, kjer je ležala umazana luža, domovanje žab in leglo bacilov ter stalna nevarnost za vaše otroke, je zrasel moderni higienski vodnjak-kapnica, tako velik, da bo z zdravno vodo oskrboval ljudi in živali in ustrejal vsem potrebam.

DA JE ZIMSKI čas najprimernejši za ljudsko izobraževanje, se v Loškem potoku dobro zavedajo. Zato so v začetku leta začeli organizirati splošno gospodarski tečaj. Prijavilo se je več žena in deklet. Predavajo učitelji in učiteljice domače šole dvakrat na teden. Predavali bodo še kmetijski in zdravstveni strokovnjaki.

(Iz DOLENJSKEGA LISTA
15. januarja 1954)

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske Novice.

Ni dovolj samo navdušenje

(Naj drevo) se tako lepo zeleni, naj ima še tako krasen venec dišečega cvetja — nič ne koristi, ako mu cvet odpade, da ne rodi plodu. To je resnica nepobitna v naravi, a ravno tako neovrgljiva v nravnem življenju. Kaj koristi lep sklep, kaj najplemenitejši odlok, ako mu ne sledi dejanje? Da, dejanje — to je duša življenja. Naj ostane samo pri navdušenju, pri lepih besedah in dobrih sklepih? Naj bode na slovenskem shodu vsajeno drevo slovenske zavesti brez sadu? To bi nam popolnoma nič ne koristilo. Sklepi morajo preiti v mozeg dragega naroda našega — le potem bomo imeli kaj koristno.

(Ravnokar minulo) leto je prineslo dolenjski strani obilo bridkosti. Res je sicer, da se je začela graditi železnica, objubljaljoča nam lepšo prihodnost, toda do sedaj širilo se je le gorje v obližji te stavbe. Grozni so bili požari, ki so pred kratkim časom žugali vpepeliti vso mirnopoško okolico. Komaj da nas je minul ta strah.

(Nenavaden slučaj) V topliški fari je bilo lansko leto rojenih 74 otrok, in sicer 40 moškega, 34 ženskega spola. Umrlo je tudi 74 ljudi, med temi zopet 40 moških in 34 ženskih. Poročenih je bilo 12 parov.

(Zenitna ponudba) Izobražena gospica, 26 let stara, prijetne zunanosti, gospodinjstva in varčnosti vajena, ki bi imela tri tisoč goldinarjev v gotovini in nezadolženo hišo, želi zaradi družinskih razmer se omožiti doma, ali pa tudi drugam se primožiti. Ker nima prilike do znanstva, išče po tej poti za moža olikanega gospoda od 30 — 45 let starega, tudi vdovca brez otrok ali umirovljenega gospoda, ki ima saj tri do petsto goldinarjev gotovih dohodkov. Resne ponudbe s pravim imenom podpisane, katerim je fotografija pridjana, naj se blagovoljivo poslati z napisom „Zvestoba“ poste restante.

(Iz DOLENJSKIH NOVIC
15. januarja 1894)

Zgodilo se je...

OZDRAVLJIVA — Iz Moskve so sporočili, da že uspešno zdravijo kratkovidnost. Kirurgi na operacijski mizi pacientu najprej okrepijo zunanjo plast očesa, nato pa s posebnim posegom še ukrijevajo roženico. Zal je še veliko vrst kratkovidnosti, za katere je vsak ukrep in poseg brez haska.

PRIJAZNI POLICAJI — Vozniki avtomobilov so doživeli presenečenje, ki ga verjetno ne bodo kar tako pozabili. Coloradska prometna policija je v tej zvezni ameriški državi pridno ustavljala vozila, vendar ne z namenom, da šoferje kaznuje in jim sprazni denarnice, ampak da jih obdari z rožami in s slaščicami. Seveda to ne pomeni, da v Coloradu prometna policija vedno ustavlja vozila s tem lepim namenom.

UNIVERZA NA LADJI — Potopljeno ladjo Queen Elisabeth bodo novi lastniki poskušali dvigniti z morskega dna v hongkonškem zalivu, kjer se je veličastna angleška prekooceanka po požaru potopila. Ko bo ladja varno na gladini, bodo na nji uredili plavajočo univerzo. Upajo, da se ta ne bo potopila.

UPORABNO ZNANJE — Američanu Briggsu je prav prišlo poznavanje državljanov v njegovi državi. Nedavno je tožil železniško družbo z Long Islanda, ker je bil prisiljen popiti sedem kozarcev viskija, da je lahko pričakal vlak, ki je imel čez eno uro zamude. Železniška družba je morala Briggsu denar, porabljen za pijačo, vrniti.

UJETNIKI SNEGA — Neko špansko vas v Pirenejih je zasul visok snežni plaz, ki je prebivalce vasi pet dni držal v ujetništvu. Reševalci so se šele po večdnevem trudu prebili do vasi skozi 70 metrov visok snežni zid.

POSNELI KOMET — Astronavti v vesoljski ladji Skylab imajo več sreče kot mi. Krasno vidijo in tudi fotografirajo lahko znameniti komet, ki se klavi v bližini sonca, medtem ko ga na zemlji ni videti v takem veličastju, kot so astronomi objubljali.

ZRTVE KRIZE — Energetska kriza v Ameriki je prizadela tudi dvoonožne in štirinožne prebivalce washingtonskega živalskega vrta. Znižali so povprečno temperaturo, kar se posebej občutijo tropske živali, ki so vajene veliko toplejših razmer. Pa naj še kdo reče, da energetska kriza ne prizadeva vseh! In če mora sam ameriški predsednik delati v hladnejših prostorih, naj zmružejo tudi kače, plazilci in opice!

VEČNO GIBALO — Sloviti perpetuum mobile, ki so ga znanstveniki enkrat za vselej označili kot nemogočega, je našel končno tudi v praksi napravo, ki mu je zelo blizu. Ameriški inženirji so izdelali uro, ki bo tekla brez zunanjih pripomočkov toliko časa, dokler se njeni deli ne obrabijo. Ura se navija od energije dnevnega nihanja svetlobe.

VARČNOST — Biologi so ugotovili, da je kenguru zelo varčna žival. S tem da skače in se premika samo po dveh nogah, prihrani veliko energije.

Malariaje ni več

V Jugoslaviji ta bolezen dokončno iztrebljena

Konec leta je svetovna zdravstvena organizacija, ki ima glavni sedež v Zenevi, predala Jugoslaviji pismeno potrdilo, da je malariaja pri nas dokončno izkoreninjena. To je veliko priznanje našim zdravstvenim službam, ki jim je uspelo uresničiti program, ki ga je postavila svetovna zdravstvena organizacija že leta 1955. Jugoslavija je ena prvih držav na svetu, ki ji je uspelo povsem izkoreniniti to bolezen.

Malariaja je v ogroženih področjih Jugoslavije, zlasti v Makedoniji, terjala na tisoče življenj. Najhujše epidemije so bile v času pred drugo svetovno vojno. V eni od takih je leta 1937 samo v Makedoniji umrlo preko deset tisoč ljudi. Kljub tako hudim posledicam pa se je borba proti „ženski rumeno bledega obraza“, kot imenuje malariajo ljudska pesem, začela šele po osvoboditvi.

Uničiti je bilo potrebno predvsem močvirsko področja, kjer je domoval komar, ki prenaša povzročilca malariaje. Izsuševali so močvirja, vendar je delo postalo uspešno šele z uporabo praška DDT. V samo treh letih je protimalarijskim enotam uspelo zmanjšati številčno razmerje med bolnimi in zdravimi, ki je med obema vojnoma znašalo 27 promilov na 1,6 promila. Deset let kasneje je borba proti malariaji dosegla vrhunec v masovnem posipanju vseh malaričnih področij z DDT, zdravstvenim nadzorstvom, stalnim nadzorstvom in obveščanjem prebivalstva o ravnanju v primeru, da se pojavi ta bolezen. Dolgoletni trud se je poplačal: z zdravniških kartotek v Jugoslaviji je malariaja izginila, „rumeno blede žena“ pa straši samo še v legendi in pesmi naših narodov.

Eden zadnjih furmanov Albin Novšak

»Furaj, če moreš!«

Edini furman v Boštanjnu lani ob dva konja

Vozarji ali furmani kot po domače pravimo, to so vam bili fantje! Klobuk na glavo, bič v roke in potegnili so jih konjički po belih cestah kranjskih, da so dekleta zdihovala... Toda čas, ta neutrudni spreminjalec, jih je potisnil, tako kot že mnogo stvari, ob rob. Zamenjali so jih šoferji, konje pa avtomobili. Tisti časi pa postajajo kot izgubljeni in dobivajo pridih romantičnosti, čeprav poslednjim furmanom le ni lahko preživeti se.

Eden zadnjih vozarjev je tudi Albin Novšak iz Dolenjega Boštanja. Sam pravi, da se je sicer „moderniziral“, kupil je namreč dva gumivoza, toda oba sta že dalj časa pod kozolcem. Albinu je najprej poginila šestletna kobila, ki jo je pobrala tako imenovana nedeljska bolezen, kmalu zatem pa še konj. Pa ne da Albin Novšak ne bi znal ravnati s konji! Furman je že 40 let in prišel je z Rake, iz tistega dela Dolenjske, kjer vedo, kaj je konj. Na konje se razume kot malokdo in tudi ravnati zna z njimi, toda pred nesrečo je brez moči.

„Tako hudo mi je ob izgubi teh dveh konj, kot mi ni bilo že 28 let,“ pravi Albin in razmišlja, kako bo z eno samo kobilo, ki mu je še ostala od prvega para, zmozel dovolj voženj, ki so kruh za družino.

A. Ž.

Nočni kralji

Sinoči sem se spotoma oglasil v Mišjem dolu pri zdravniku. Trdna noč je že bila, ko se je vrnil z dela. Voščil sem mu za novo leto, potlej sva se pa menila o tem in onem. Le še nekaj malega sva se imela pogovoriti, preden bi se razšla kar nekaj težkega udari na duri.

„Presneta reč, vendar,“ se začudim, „Kaj je zdaj to? Saj gre že na enajsto, pa tak hrup v hiši?“

„Grem pogledat,“ mi pravi zdravnik, vstane in odpre duri.

Iz mraka se je primajala temna postava in ukazala: „Gospod dohtar, pridite takoj k nam! Hk, žena je bolna.“

„Kaj ji je?“ je zanimalo zdravnika.

„Leži, hk, pa vročino ima. Devetintrideset smo namerili.“

že včeraj ali pa danes popoldne v ambulanto?

Do sedmih zvečer sem bil tam.

„Nisem mogel.“

„Seveda. V krčmi si popival, namesto da bi me poklical.“

„Sem, pa sem za svoje, hk, da veste. Boste sli takoj ali ne?“

„Pijan si. Domov pojdi in strezni se, da boš za kakšno rabo.“

„Pijan sem, ampak zato, hk, ker me tukaj notri peče. Bolan sem, hk, bolan. Pijan pa za svoje, da veste. Boste sli ali ne?“

„Kar domov se spravi, pa za ženo in otroke poskrbi, jaz se bom tačas še od Martina poslovil.“

Ko ga je odpravil, se je obrnil k meni: „Vidiš, Martin, takole je na deželi: cel dan sedijo v krčmi, ko jih zvečer vržejo ven, se pa spomnijo, da imajo bolnika pri hiši. Kot kralji se obnašajo.“

MARTIN KRAPAN

Kaj Kohoutek-jajce, jajce!

Pribišje: za novo leto 17 dkg težko jajce

V Pribišju pri Semiču se kaj prida ne menijo za Kohoutkov komet in druge nezemeljske posebnosti, odkar se je razvedelo, da je ena izmed 35 kokoši na Jakševi domačiji znesla 17 dkg težko jajce. Domišljija je takoj prevzela radovednce, da so začeli spraševati, ali res ni bil potreben carski rez in kako je mogoče, da je putka vse to prenesla in ostala živa.

Marnje gor ali dol — „Resnica je, da takega jajca do zdaj še nisem videl svoj živ dan,“ pravi upokojenec Alojz Jakša, ki so mu dali nalogo, da jajce pokaže novinarjem, da bi se o njem raz-

Kam s takim jajcem?

pisali. „Bilo pa je takole,“ nadaljuje mož.

„Tisti dan pred božičem, zdaj pravimo lanskim, je šla sva kinja pogledat v gnezda, ali so bile putke kaj pridne. Pregledala je gnezda — veste, na kmetih ležejo kure jajca, kjer se jim zdi, zato je gnezd več — in moram reči, da ni bila kaj dobra berak, ko je v prgišču prinesla jajce, večje od gosjega. Ne vem, ali je bilo takoj zatem debelejšje jajce ali naše od začudenja izbuljene oči. Najbolj nas je imelo, da bi odkrili, katera kokoš je bila tako radodarna, ker bi jo spravili s sveta. No, konec koncev nas je putka presenetila kot do zdaj malokatera stvar.“

Na Jakševi domačiji, kjer živi v skupnem gospodinjstvu dve družini, so se kokoši pasle in nesle jajca ves ta čas. Kot pravi Alojz Jakša, po ceni jajc merijo, koliko je kakšna stvar vredna. Kaj bo do velikim jajcem (ugotovili so, da ima tri rumenjake), bo odločil družinski posvet.

NEVARNA GLASBA — V Londonu so našli mrtvega dvaintridesetletnega popkitarista Johna Rostilla z električno kitaro v roki. Vse kaže, da ga je ubila elektrika zaradi kratkega stika. Rostill je bil nekdanji član znane skupine Shadows.

6. Paradižnik je zajel saporje je prevzela. Zgrabil je kramp močjo in iz zgodovinske prsti je let...

Da, dragi bralci! Verjamate a tisoč let čakal, zakopan globoko v življenje njegov šofer! Taka so vozila.

Zagnala se je na delo še Klav bogastvo. Gledala sta ga, svoj a

JURIŠ NA PRESTOL

Gorjanci so, kot kaže, s svojo avtomobilsko dirko dokončno odpadli s koledarja mednarodnih tekmovanj. Sicer pa je tudi na Dolenjskem vse več oči uprtih v formulo 1 – v bolide in ljudi v njih, ki praktično sedijo na sodu bencina, ki se lahko vsak hip vname.

Dirke privlačijo množice, dirkači so bogataši – če preživijo. Na 26. strani objavljamo pod naslovom „Juriš na prestol“ članek s podatki o tem, kako bodo prihodnje leto dirkali najboljši.

Po odhodu prvaka Jackija Stewarta, ki se je živ in nepremagan umaknil z dirkalnih stez, bo novo prvenstvo izredno zanimivo tudi zato, ker

so mnogi dirkači zamenjali firme. Emerson Fittipaldi, Jackie Ickx in še mnogi drugi izmed najboljših bodo vozili v dirkalnih avtomobilih takih firm, za katere bi še lani mnogi trdili, da je to nemogoče.

Bo uspel poskus, da bi v formulo 1 pritegnili tudi Marka Donohuea, ki je v sezoni 1973 zmagal v CANAM pokalu s fantastičnim naskokom pred Follmerjem, ki tudi vozi formulo 1?

Ali veste, da financirajo posamezne dirkače mimo velikih firm tudi zasebniki, kakršen je ekstravagantni lord Hesketh?

O tem govori članek JURIŠ NA PRESTOL.

NLP

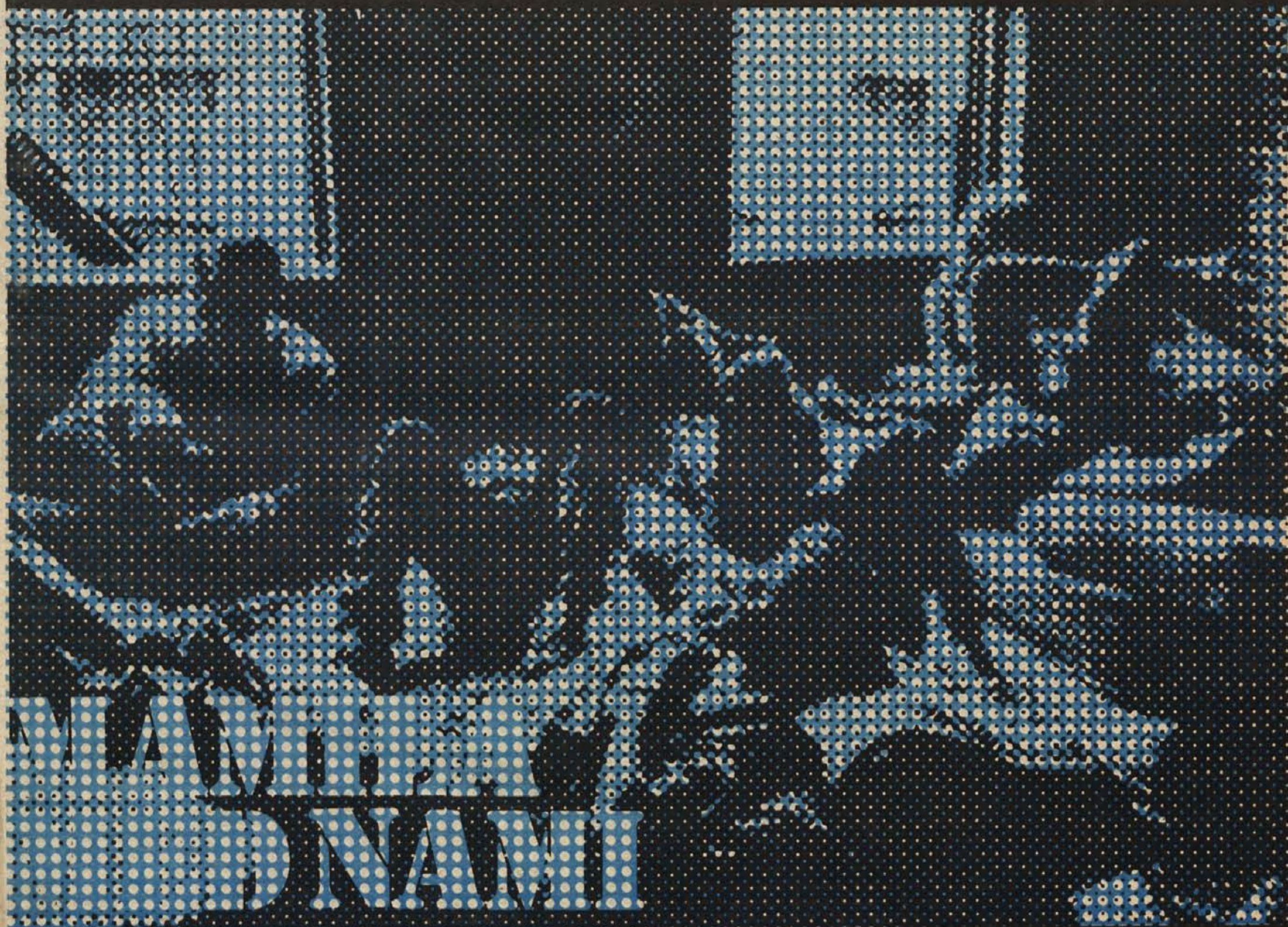
BIVALNA
KUHINJA

KAJ JE NOVEGA

ČIGAVA BO
KATRGA

GRADOVI IN
USODE
SOTESKA

MAMILA MED NAMI

Gre zares pot preprodajalcev mamil z Vzhoda na Zahod mimo Novega mesta? Je Dolenjska že spoznala mamila? Na to odgovarja naša današnja reportaža na 27. strani pritrđilno!

Z narkomani in preprodajalci imajo vse več posla tudi v upravi javne varnosti v Novem mestu. Vodja skupine za odkrivanje gospodarskega kriminala Jože Kovačič sodi, da je pri nas že dosti ljudi, zlasti tistih med 14. in 20. letom, ki uživajo mamila. Najpogosteje segajo po hašišu, katerega cena za gram pa že presega 30 dinarjev. Vse več je zato socialnih problemov, nekateri pa zabredejo tudi v kriminal, da pridejo do denarja, potem ko postanejo sužnji mamil.

O odkrivanju verige narkomanov in preprodajalcev in še o marsičem govori naša reportaža na 27. strani. Razen tega objavljamo tudi pogovor z mladim uživalcem mamil, ki pa je želel ostati neimenovan, saj je po novem zakonu tudi uživanje mamil kaznivo dejanje, in ne zgolj zdravstveni problem.

O ljudeh, ki so se predali zlu, zaradi katerega je zagrožen zapor od treh mesecev do desetih let – torej na strani 27.

JURIŠ NA PRESTOL

JURIŠ NA PRESTOL

Jackie Stewart: umik

Ickx: za lotus

Peterson: po starem

Fittipaldi: sprememba

Svetovni prvak Jackie Stewart se je po novi zmagi v avtomobilski formuli 1 umaknil s prestola, ne da bi ga prihodnje leto poskušal braniti. Za Tyrrell in njegovega športnega direktorja Kena Tyrrella je po smrti vse boljšege Cevarta to nov hud udarec v boju za ohranitev primata.

V premoru med dvema sezonama, ko 15 dirkališč miruje in čaka na naslednje dirke, pa so se tehnični in športni direktorji posameznih firm, podprti z denarjem najrazličnejših industrij, vrgli v nakupe novih dirkačev tako zagnano, kot še nikoli poprej. Izmed najboljših 20 v lanskem točkovanju jih je komaj pet zanesljivih, da bodo vozili za iste lastnike. Denar igra pač odločilno vlogo in kajpak ime firme tudi: k boljši firmi prideš, več je možnosti za uspeh!

Medtem ko se je za nekatere že med lansko sezono vedelo, da bodo podili druge bolide – tak je bil na primer Jackie Ickx, ki je kar odkrito kazal nezadovoljstvo do ferrarija – pa so prestopi drugih odjeknili kot senzacija.

Kje bodo torej vozili najboljši prihodnje leto?

Škot Jackie se je umaknil, njegov najhujši nasledovalec in svetovni prvak iz leta 1972 Brazilc Emerson Fittipaldi pa ne bo več služil zase in za lotus. Odslej bo prvi mož mclarna, ki ga bosta bogato podpirala Marlboro in Texaco. Od najboljših je edino Šved Peterson ostal zvest lotusu, pa tudi Hulme bo še vozil mclaren.

Sicer pa odločitve, ki še niso končne, za zdaj kažejo tako podobo: Južnoafriški „razbijalec“ Sheckter in Depailler bosta konja, na katera stavi Ken Tyrrel, za BRM bosta vozila Gethin in Beltosse, morebiti tudi Merzario. Niki Lauda in Regazzoni bosta prihodnjo sezono preživela v ferrariju, Reutemann, de Adamich in morda še Stommelen v brabhamu, Jarier bo vozil marchforda, E. Fittipaldi in Hulme mclaren, Hunt bo peljal march-hesketh, Rikky von Opel bo baje vozil sam zase in s svojo denamico, Peterson in Ickx bosta dirkala za lotus, Pace, Hailwood in Mass bodo drveli v surteesih, Revson, Oliver, morebiti pa še Redman in Follmer, v UOP-shadowih.

Amon (!), Pescarolo, Wisell in Ganley niso še nikjer omenjeni, propadel pa je tudi drzen

poskus, da bi v formulo 1 presedlal Mark Donohue, ki je v sezoni 1973 izredno prepričljivo zmagal v kanadskoameriškem pokalu s 139 točkami. Follmerja, ki je bil 13. v formuli 1 in drugi v pokalu CANAM, je premagal kar za 77 točk!

Za novo sezono napovedujejo tudi nastop dveh novincev: Larroussa in Kinnunena. Slednji bo morebiti vozil surtees. Sicer pa: v sezoni 1973 je nastopilo nič več in nič manj kot 43 dirkačev. Tako visoka številka je razumljiva: borba za mesta v ekipah posameznih firm so neizprosna. Gledalcev na dirkah je vse več, denarja, ki spremlja ves cirkus, tudi. Med meceni, ki v senci trdega dela dirkačev kujejo velike dobičke iz njihovih zmag in svoje reklame, stojijo tudi tako ugledna podjetja, kot so Fiat, Marlboro, Texaco, pa celo zasebniki kot lord Hesketh ali von Opel (ki bo sam tudi dirkal), pod vprašajem pa je sodelovanje firme Martini in britanske letalske družbe, ki naj bi financirala podvige surteesa oziroma BRM.

Denarja bo torej tudi vnaprej ogromno, dobičkov in izgub tudi. Kljub naftnim težavam pa se gotovo ni bati, da bi morali dirke odpovedovati. Posel gre pač naprej...

neznana bitja ogovarjajo ljudi

Pred dnevi so videli neznane leteče predmete nad Sarajevom. Posebnega preplaha niso povzročili, saj so bili visoko na nebu in niso kazali nobene želje, da bi se spustili med prebivalce glavnega mesta Bosne in Hercegovine. Povsem drugače pa so prisotnost neznanih letečih predmetov občutili Francozi, h katerim so neznana bitja leta 1954 množično pristajala.

Tako je 17. septembra 1954 Yves David, ko se je okrog 22.30 peljal s kolesom proti domu, med vasema Vauneuville – sur – Viene in Cenon doživel pravi električni šok. Noč je bila temna, okolica je bila gozdna in luč na kolesu je dajala le medlo svetlobo. Blizu kraja Le Pontereau je nenadoma začutil zbadanje in srbenje po vsem telesu. David ni mogel več nadaljevati poti; ustavil se je in stopil s kolesa. Znašel se je v popolni temi, in ko so se mu oči privadile na temo, je čisto blizu zagledal čuden predmet, dolg približno tri metre. Bil je začuden, na smrt pa se je prestrašil, ko je opazil neznano bitje, ki se mu je približevalo. Bitje je opisal takole: „To, kar sem videl, je bil majhen stvor, precej manjši od človeka. Ko se je dotaknil moje rame, je izpustil iz sebe nečloveški glas, nato pa se je napolil nazaj k neznanemu predmetu in izginil. Nekaj trenutkov – morda celo nekaj minut, saj sem bil zmeden – je neznan predmet zeleno zažarel, se dvignil in z veliko hitrostjo odletel.“ David je zajahal kolo, se hitro odpeljal domov v Le Pontereau in domačim povedal nenavaden doživljaj. Ob pripovedovanju se je še vedno tresel od groze.

Neznane leteče predmete so opazili tudi v Braziliji

Še huje se je godilo gospej Lebeufovi iz Valencea. 26. septembra 1954 je šla v gozd nabirat drva. Prišla je do pokopališča v Chabeuilu, ko je nenadoma zaslišala zategel pasji lajež, ki se je kmalu sprevrgel v pravo podivjano zavijanje. Lebeufova je opazila, da pes nepremično stoji na robu pšeničnega polja pred nečim, za kar je najprej mislila, da je strašilo. Ko pa se je psu približala, je opazila, da ima „strašilo“ na sebi nekakšno kovinsko obleko, podobno potapljaški. Bitje, ki je bilo visoko okrog en meter, se je z očmi, večjimi od človeških – pozneje jih opisala, da so bila kot krokarjeva jajca – zazrla vanjo. Lebeufova je obstala kot prikovana, neznano bitje pa se ji je začelo približevati z racajočo hojo. Lebeufova je začela kričati in teči proti najbližji goščavi, kjer se je skrila. Ko je čez nekaj časa pogledala, kaj se dogaja, je pes spet lajal; lajali so tudi drugi psi v vasi.

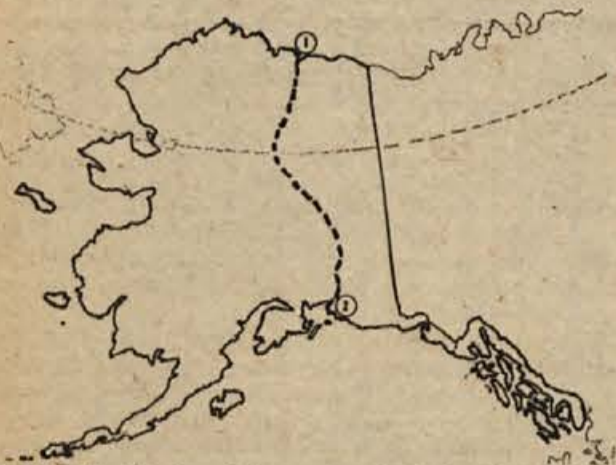
Potem je zagledala velik in nekoliko sploščen kovinski predmet, ki se je dvignil izza dreves in se v nizkem letu oddaljeval.

Mož Lebeufove Henry je, brž ko je zaslišal kričanje svoje žene in piskajoči glas letečega predmeta, pritekkel na pšenično polje. Hkrati je tja priteklo še nekaj ljudi s pokopališča. Čez čas se je tam zbrala vsa vas. Videli so popolnoma pomečano travo in grmičevje na mestu, kjer je stal prej neznan leteči predmet. Tudi akacijevu drevo na robu njive je imelo več zlomljenih vej, listje na akaciji pa je odpadlo.

Lebeufova je doživela živčni zlom in je več časa preležala v postelji, pa tudi pes, ki je videl in lajal v neznan predmet, je še nekaj dni preplašeno tekal naokrog.

Nekateri izmed dogodkov v letu 1954 so podrobno opisani v strokovnih revijah, ki obravnavajo leteče predmete. Strokovnjaki so ugotovili, da je bilo v dosedanji zgodovini prav 1954. leto najbolj „plodno“. Michel Aime, znani francoski matematik in inženir, je poročila o pristankih analiziral in jih popisal v dveh knjigah. Tudi dr. Henri Robert je 16. oktobra tega leta opazoval štiri neznane predmete, ki so leteli v višini približno 300 metrov. Eno izmed vozil je nenadoma začelo padati proti tlem, kot bi padel list z drevesa. Ko se je približalo njegovemu avtomobilu, je dr. Robert začutil, kako je njegov avto nenadoma utihnil, doktor pa se je počutil prikovanega na sedež. V svetlobi predmeta se je gibala okrog 120 cm visoka postava. Neznani predmet se je nenadoma zagrmil v temo, in ko so žarometi avtomobila čez čas spet posvetili, je dr. Robert videl samo še, kako je predmet z izredno hitrostjo odletel.

Zanimivo je, da je že več ljudi videlo, kako so se neznani leteči predmeti spuščali na zemljo. Vsi, ki so to videli, pravijo, da so se gibali tako, kot odpade list z drevesa!

Z debelejšimi črticami je označen bodoči naftovod čez Aljasko, s tanjšimi pa arktični krog

NAFTA IZ ALJASKE IZ ALJASKE

Kot kaže, je uspešno glasovanje v ameriškem kongresu dokončno potrdilo gradnjo skoraj 1287 km dolgega naftovoda od zaliva Pradoo na Arktičnem oceanu do pristanišča Valdes v rokavu Tihega oceana.

Brzkone ni nobenih zadržkov več – Amerikanci bodo začeli uresničevati ta velikanski načrt, ki je doživel tudi mnogo napadov. Toda ameriški interesi so jasni: naftovod po Aljaski bi Ameriki prinesel toliko nafte, za kolikor so ji zmanjšale dobave arabske države ob jesenski prepovedi. Kajpak pa gradnje ne bo moč začeti takoj, saj je znano, da pozimi voda v Arktiku zmrzne in bodo zato dela onemogočena. Toda že to pomlad naj bi začeli uresničevati načrt o izkoriščanju najbogatejših naftnih polj v Severni Ameriki.

Vrednost del na naftovodu, za katerega pravijo, da je največja akcija, ki se je kdaj lotila zasebna industrija, bo verjetno preseгла 4.000 milijonov dolarjev, toda velike petrolejske družbe so že zagotovile potreben denar. Naftovod – širok bo 1016 mm in dolg skoraj 1287 km – bo dal Ameriki dva milijona barrela (barrel je približno 147 litrov) nafte na dan. Prvič so začeli razmišljati o naftovodu z Aljaske 1968. leta, sodijo pa, da rezerve na Aljaski prese-gajo 10.000 milijonov barrelov nafte. Ameriške kontinentalne rezerve dosegajo 30.000 milijon barrelov nafte.

Toda načrti za gradnjo naftovoda so doživljali mnoge kritike. Društva za varstvo narave so na primer protestirala, češ da bodo naftovod in morebitni njegovi odpadki ogrozili tundro

in živali, ki v njej živijo. Družba, ki so jo ustanovili zaradi gradnje naftovoda, je zato pazljivo preučila, kaj vse bo potrebno narediti, da bodo vsi zadovoljni. Tankerji na primer ne bodo smeli spuščati z nafto omazane vode v morje, na kopnem pa bodo postavili avtomatske ventile, ki bodo v hipu preprečili odtokanje nafte, če bodo cevi začele puščati. Obljubili so celo, da bodo vsak dan z letali opazovali, če odteka nafta v številne potoke in reke, ki so ob bodočem naftovodu.

Vse kaže, da bo naftovod po Aljaski prehitel načrte o gradnji naftovoda po Kanadi, ki naj bi bil dolg 4828 km in ki bi presekal številne reke: ta gradnja bi bila zato bolj počasna in mnogo dražja. Pedantni strokovnjaki so že tudi izračunali, da bo Amerika z naftovodom čez Aljasko

prihranila 1980. leta 3.300 milijonov dolarjev in da bo še pet let pozneje svojo bilančno izgubo zmanjšala za 5.800 milijonov dolarjev.

Čeprav ima gradnja naftovoda precej nasprotnikov, postaja jo ti vse manj glasni. Ob arabskih akcijah po vojni z Izraelom, ko so odločno zmanjšali dobavo nafte izraelskim zaveznikom, je to občutil tudi vsak Američan. Manj bencina, manj plina, manj olja – in vse je dražje. Pri denarju in nižjem standardu pa se nedvomno konča tudi ameriško zavzemanje za ohranitev tundre in živali v njej.

Zato ni čudno, da je ameriški sekretar za izkoriščanje naravnih bogastev vzkliknil: „Potrebujemo bomo tudi drugi naftovod z Aljasko!“ To je dejal, še preden so začeli graditi prvega...

GRAM DREKA PO TRI BATA

Gram je gram, utežna mera, ki predstavlja deseti del dekagrama oziroma tisoči del kilograma. Drek ni drek: med uživalci mamila je to domače ime za mamilo. Tri je glavni števniki. Bat tudi ni avtomobilski ali kakršen koli drug bat, pač pa v žargonu predstavlja deset dinarjev, starega tisočaka. Tako je pojasnjen naslov.

Kartoteka slovenskih narkomanov namreč ni več nepopisan list papirja. Že zdavnaj so minili časi, ko smo lahko govorili ali pisali le o začetnih pojavih uživanja mamila. V času, ko se je uživanje mamila pri nas razmahnilo, se je spremenil tudi kazenski zakonik. Ta namreč zdaj predpisuje stroge kazni za vse, ki imajo pri sebi ali v stanovanju mamila, še strožje kazni pa so zagrožene za tiste, ki ta mamila uživajo, preprodajajo ali pa jih dajejo ali preprodajajo mladoletnikom. Kazni so od tri mesece do deset let zapora. Seveda pa kazni ne morejo več pomagati tistim, ki so že postali sužnji mamila. Tem lahko pomagajo samo še psihiatri . . .

ZGODBA UŽIVALCA

Moti se, kdor misli, da poznajo mamila le v velikih mestih. Zadnje čase je vse več uživalcev

tudi na Dolenjskem, zlasti v Novem mestu. Medtem ko so prvi uživalci mamila še bahavo govorili, kakšna mamila uživajo, so potem, ko se je spremenil kazenski zakonik, postali mnogo bolj previdni. Ko sem se z enim izmed njih dogovarjal za pogovor, je po dolgem oklevanju pristal, vendar šele potem, ko sem mu zagotovil, da njegovega imena ne bo v časopisu. To je razumljivo, saj po novem zakoniku grozi s kaznijo tudi tistim, ki mamila uživajo.

„Začel sem na morju, v Portorožu,“ je za uvod povedal narkoman, ki še nima 20 let. S plaže sem poznal nekaj mladih, v disco klubu sta se nam pridružila še dva Holandca. Imela sta marihuano. Takrat sem prvič poskusil mamilo, vendar name ni napravilo posebnega vtisa. Šele ko sem prvič užil hašiš, sem doživel pravo omamo. Mislim, da me nihče ne more spoznati, da sem drogirani. Edino razširjene zenice bi me namreč lahko izdale, vendar si takrat natakem sončna

očala. Kakšne občutke imam pri uživanju mamila? Hašiš me dvigne v nekakšno stanje lebdjenja, veselo zamaknenosti — toda prav nobene nasilnosti ne sproži v meni, nobene sle po razbijanju ali razgrajanju. Razumeš? Počutim se, kot da bi bil v devetih nebesih, sanjarim, umaknem se iz resničnosti. To je vse. Mislim, da ni strahu, da bi z mehkih mamila presedlal na trda, čeprav me vleče, da bi vsaj enkrat poskusil LSD, opij ali heroin. Ne zato, ker bi ga bil potreben, ampak preprosto zato, ker bi ga rad poskusil.

Dosledno se držim pravila, da vzamem hašiš le, kadar sem sam. Vem, da mnogi trdijo, da je tako početje prijetnejše v družbi, vendar se temu izogibam. V družbi je vedno kdo, ki je zraven le zaradi pomembnosti, frajarije. Ta potem čveka — in mi pošlje na vrat policijo.

Prepričan sem, da uživanje mamila ni škodljivo za organizem, da sta alkohol in nikotin hujša sovražnika. Mislim tudi, da bi se mamilom brez težav odpovedal — a za zdaj me kajenje hašiša še veseli. In dokler me bo veselilo — zakaj ne bi užival? Edini problem je denar, ker preprodajalci postajajo vse hujši oderuhi. Včasih je bil gram dreka po dva bata, zdaj ga je že po tri težko dobiti . . .

KAJ DELA UJV

Jožeta Kovačiča, vodjo skupine za odkrivanje gospodarskega kriminala v novomeški upravi javne varnosti — sem sodijo tudi mamila, ker spadajo preprodajalci in uživalci v rubriko „kaznivo dejanje nedovoljene trgovine“ — sem vprašal kar naravnost: „Kako je z mamili in narkomani na Dolenjskem?“

„Zapirali bi si oči, če bi rekli, da tega pojava pri nas ni. Zadnje čase se je krepko razpasel ne le po Novem mestu, ampak po vsej Dolenjski. Prejšnje čase je uprava javne varnosti ta dogajanja le spremljala, zdaj pa smo začeli širšo akcijo s konkretnim ugotavljanjem imen uživalcev in preprodajalcev. Del imen smo zbrali; večinoma gre za mlajše ljudi, čeprav je vmes tudi nekaj starejših. Naš cilj pa kajpak ni ugotavljanje imena uživalcev, pač pa posledice in zlo, ki ga mamila prinašajo.“

— Kakšno zlo mislite?
„Da pridejo do mamila, mnogi mladoletniki kradejo staršem denar, nekateri pa se kar prekvalificirajo v tatove. Prekupčevalci imajo namreč prefinjen način, da zvbijajo mlade v omamo mamila. Prvi gram mamila so poceni, navadno celo globoko pod ceno, toda potem, ko mamilo zaslužni človeka, navijejo cene do izsiljevalskih višin.“

— Kakšna je starost uživalcev mamila na Dolenjskem?
„Kot sem rekel: gre največ za mlade ljudi, pretežno med 14 in 20 leti. Uživajo predvsem marihuano in hašiš, nekateri pa so padli že tako globoko, da morajo imeti LSD . . . Cene so različne, naraščajo skladno s podražitvami. Tako je zdaj gram hašiša že težko dobiti za 30 dinarjev. Gram namreč zadošča za enkratno ‚potovanje‘ v svet omamljenosti.“

— Se je uživanje mamila že razpaslo do takih razsežnosti, ko nastajajo problemi?

„Moram reči, da zares že nastajajo problemi. Pri tem ne mislim toliko na zdravstvene probleme, kot na socialne in na pot, ki pri prenekaterem uživalcu nujno vodi v kriminal.“

— Vseskozi govoriva o uživalcih. Kaj pa preprodajalci?

„Žal je potrebno ugotoviti, da so tudi ti domači, torej se je organizacija razpasla in usidrala. Na srečo pa je spremenjena tudi kazenska zakonodaja. Prej so bili v nevarnosti, če lahko tako rečem, le tisti, ki so mamila preprodajali, zdaj pa so odgovorni tudi tisti, ki jih uživajo, čeprav ostaja resnica, da so narkomani predvsem bolniki . . .“

— Okoreli narkomani se z gnusom obračajo od poplave mladih, ki bi radi uživali mamila. Trdijo, da jim je mogoče prodati prav vse za mamilo. Je to res? Kako je pri nas?

„Da v mladostni naivnosti mladina nasede, je resnica. Izkoriščanja tablet, kakršnega so poznali v Beogradu ali Ljubljani, sicer v naših lekarnah ni, vendar pa drži, da smo se tudi mi že srečali z uživalci, ki so mislili, da uživajo hašiš, pa so jim podtaknili indijsko dišavo ali kaj drugega. Skratka: z verjetnostjo je mogoče trditi, da je večini tistih, ki so se šele vpisali med uživalce, mogoče prodati za mamilo tudi najrazličnejše druge stvari!“

— V začetku najinega pogovora ste omenili, da ste že odkrili nekatera imena. Jih je mogoče imenovati?

„Pravzaprav bi ne imelo pomena, da jih ne bi objavili, če ne bi hoteli v naši akciji storiti nekaj več, kot le odkriti imena. Ne gre namreč zgolj za ugotavljanje, kdo vse mamila uživa in preprodaja, pač pa bi radi razklenili vse člene verige. Zato imen za zdaj ne morem povedati . . .“

INDIJSKA KONOPLJA V NOVEM MESTU

Novomeška uprava javne varnosti je v svoji akciji, po besedah Jožeta Kovačiča, prišla že do nekaterih pomembnih odkritij. Razkrinkala je na primer nekaj točk, kjer so prodajali oziroma kupovali mamila.

Kajpak je potrebno računati s spretnostjo, pa tudi s trmo uživalcev mamila, da bi prišli do „dreka“. Znan je primer, ko je na nekem novomeškem vrtu lastnik gojil indijsko konopljo. Kot je znano, pridobivajo hašiš prav iz listov ali cvetov indijske konoplje, pa ga potem kade ali žvečijo, da povzroča halucinacije. Novomeški uživalci mamila so ta blagodejni nasad indijske konoplje z veseljem obiskovali . . . Kot vsake prepovedane ljubezni je bilo tudi tega veselja kmalu konec!

Uživalce mamila imajo tudi v Trebnjem. Po govoricah, ki jih plete novomeški krog narkomanov, je prav v tem kraju morebiti doma „najtežja“ narkomanka, ki je zabredla že tako globoko, da je nujno potrebna heroina ali opija — in kajpak tudi zdravljenja.

Tudi Gorjanci niso bili previsoka ovira, ki jih mamila ne bi bila zmožna preskočiti. Škodljivo uživanje mamila se je razširilo tudi v Belo krajino . . .

Mnogi, ki se jim zdi uživanje mamila le pomembno ali važno opravilo, in mnogi, ki so že postali sužnji tega zla, z veseljem prebirajo nekatera poročila, ki prihajajo k nam iz Amerike. Nekateri znanstveniki naj bi namreč prišli do podatkov, da niso mamila nič hujša od alkohola ali cigaret — še posebno ne mehka. Toda vsi tisti, ki so na svoji koži spoznali moč mamila, in vsi tisti, ki se proti mamilom borijo in hkrati spoznavajo zlo, ki ga mamila prinašajo tudi kot stranski učinek, so gotovo nasprotnega mnenja.

Mamila nedvomno so zlo, ki lahko prinesejo človeku veliko hudega, družbi pa neprecenljivo škodo.

J. SPLICAL

Med epruvetami: Jana Petrovac, inženirka-tehnologinja z Mirne

LETOM PRIMERNO

V različnih obdobjih uporabljamo različna kozmetična sredstva in tudi ličila. Nobena šminka pa ne more spremeniti splošnega vtisa, ki ga ustvarjamo kot pojava v celoti in s svojim obnašanjem. Ličenje lahko samo poudari, kar je lepega, ali delno skrrije to, česar ne bi radi kazali v javnosti. Vsaka doba žene, od otroštva do poznih let, ima svoje probleme, zahteva svojo nego in ima – svojo lepoto.

KDAJ ZAČETI? Do nedavnega je veljalo mnenje, da dekletom ni potrebna nobena krema. Ni res, pravijo zdaj kozmetični izvedenci! Dekle, ki ima akne – mozoljavo kožo – bi se moralo posvetovati z zdravnikom ali kozmetičarko. Če mozolje sami pacamo, iztis-kamo in mažemo z nepravilno kremo, ostanejo na obrazu brazgotine za vse življenje in iz tega se rodi kompleks. Nihče pa ne pri-poroča, da bi se morala mlada dekleta mazati in ličiti kar naprej in pretirano, ker iz tega lahko zapadejo v drugo skrajnost, namreč, da jim ličenje postane smisel.

MED 25. IN 30. LETOM je največ mladih mamic. Zanje je najbolj važno, da po porodu obdržijo linijo in se ne razlezejo kot kvas. Gimnastika je zanje nujna, posebno trebušne vaje. Ličenje je v tej dobi stvar okusa.

SE BLIŽATE ŠTIRIDESETIM? Če prej ne, po 30. letu morate začeti uporabljati hranljive kreme, sicer boste zgodaj ostareli. Posebno natančni morate biti pri večernem čiščenju ličil z obraza. Prve gube zahtevajo precej nege. In ne pozabite na vrat! Če zmorete, vam v tej dobi enkratnega obiska pri kozmetičarki na mesec ne bo žal.

Razvoj bivalne kulture in jo bomo več dolgo navduševali n njami. Kuhinja bo postala družin našel vsak član družine svoje me bo kratek čas, medtem ko je Ta bo kuhala, šivala, likala, očer čka prvošolčka, ki bo pisal doma To pa ne pomeni, da bo čar spremenila videz, ki je v teku let

SEZONI SNEGA

Smučanje in sankanje ali pa samo sprehod po snegu danes ni več samo navada izbrancev, temveč se tega veselja oprijemlje vse več delovnih ljudi. Po napornem delu v zaprtih prostorih pozimi pogrešamo zraka in gibanja na prostem. In kaj je lepšega kot zimski šport, čeprav ste samo opazovalec!

Moda za smučarje se prav tako naglo menja kot zimsko vreme. Če bi njej hoteli slediti za vsako ceno, potem na snežnih poljanah ob urejenih smučiščih ne bi bilo gneče, kakršna je. Tokrat ne bi toliko govorili o dragih smučarskih kompletih in ostalih potrebsčinah, ki jih dobite v naših športnih trgovinah, temveč pogledimo, kaj lahko naredimo doma in gremo na smučišče, ne da bi nam bilo nerodno.

Ker so letos tako zelo moderne pletenine, izbira ni težka. Iz debele volne pleten dolg pulover, bodisi z norveškim vzorcem ali okrašen s črtami v več barvah, ali pa dolga debela jopa, prevezana s pasom, uspešno nadomeščajo drago najlonsko jopo na zadržgo. Če spletemo zraven še dolg šal in čepico v isti barvi ki pa se ujema z barvo jope, greste lahko brez predsodkov na sneg. Jasno, da zraven sodijo hlače. Nič hudega, če nimate pravih smučarskih hlač! Pomagate si lahko z dolgimi hlačami iz debelejšega blaga ali rebrastega zameta, lahko pa so tudi volnene. Hlače za take priloznosti spodaj niso široke, zlasti pa ne take, kot smo z njimi vajeni opletati čez dan. Tudi pumparice z debelimi

nogavicami si lahko privoščite.

Smučarski čevlji iz plastične mase so že prava investicija, vendar brez njih vidimo že malo pravih smučarjev. Za sprehod po snegu ali gledanje sina smučarja na tekmi pa bodo prav tako dobri stari, s krznom podloženi zimski čevlji z gumijastimi podplati. Samo visokih pet nikar! Prav nič smešno pa ni, če se tudi babica pri šestdesetih pojavi na smučišču v hlačah in športno napravljena.

V splošnem pa za mlajše in otroke velja, da so na snegu moderni v čimbolj veselih barvah. Smučarska moda, ki jo letos ponujajo Italijani, ima tudi v kompletih veliko dvo ali celo večbarvnih kombinacij. Bel kombinizon s črno črto, rdeč v kombinaciji z belim sedelcem, zelen komplet, moder z rumenimi vžitki itd. Najbolj moderna barva za čevlje iz plastične mase pa je letos zelena.

Prave smučarske lasteks hlače so tesno, tesno oprijete in imajo ob strani črto druge barve. Navadno ima črta isti odtenek kot jopa ali kapa in rokavice. Čez take hlače oblečejo pravi smučarji še hlače iz nepremočljive najlon tkanine. Take pa na primer v ljubljanskem Maximarketu veljajo pribl. 700 din ...

Vesolja na snegu smo navadno deležni le nekaj tednov v letu in zares bi bilo škoda ostajati doma med štirimi zidovi samo zato, ker nimamo drage opreme. Iznajdljivost lahko tudi pri smučarski obleki dela čudeže.

R. B.

Predstavljam vam nekaj modelov jopic in puloverjev iz volne, da se boste laže odločile, če se lotite pletenja. Iz ostankov volne naredite živobarvni šal, rokavičke ali čepico, ki je lahko najrazličnejše oblike. Močno pa se motite, če se mislite, da je vašemu otroku vseeno, kako je oblečen. **ANDREJA VODNIK**

čevlji

Ko bo imela Vesna rojstni dan ali pa bomo šli z njo na prireditel, kjer mora imeti „boljšo oblekco“, vam bo morda prav prišla taka zamisel. Iz zameta krojeno zvončasto krilce s telovničkom, pod katerega ji lahko oblečemo bluzo ali puli, če je mrzlo. Če je mrzlo. Puli in žabe v enaki barvi bodo sploh učinkovale.

Debelih podplatom italijanska moda ne priznava več! Tudi čevlji se vračajo h klasičnemu stilu. Niso več široki, da bi v njih lahko stopical Krjavelj, pač pa se spredaj ožijo. Pri ženskih čevljih je peta ali srednje visoka ali pa zelo visoka. Se vedno pa je veliko novih italijanskih modelov dvobarvnih. Tri vam predstavljamo.

...pohištvene industrije kaže, da se ne
...ali nad malimi laboratorijskimi kuhi-
...ružinski bivalni prostor, v katerem bo
...nešto. S tem mu bo omogočeno, da
...na, v neposrednem stiku z materjo.
...otnem pa pazila na dojenčka in mal-
...lonače naloge.
...o čanašnja kuhinjska oprema bistveno
...u bi doživel skoraj popolnost. Spreme-

ni se mora stanovanjski koncept. Kuhinja mora postati večja, prostornejša. Prostor bomo oblikovali z lastnim smislom in načinom življenja. Tega ne pozabite, če se pripravljate na gradnjo ali nakup stanovanja. In še to: les postaja vse dragocenejši. Ob toliko novih umetnih materialih je že skoraj izginil z vidnega polja sodobne kuhinje, ker pa je tako zelo lep, topel in prijazen, si utira pot nazaj.

Inž. MARTA RAČEČIČ

Kadar dobite goste, ni vseeno, kako jih sprejmete in kako skrbite za njihovo dobro počutje. Če sta gostitelja nervozna, gotovo gostom ne bo všeč. Vsekakor mora eden od zakoncev, ki vabita, sprejeti goste pri vratih. Gospodinja ne sme le iz kuhinje vpiti: „Zdravo, kmalu bo pečeno“, temveč mora biti čimveč v družbi. Družbo lahko povabite po telefonu ali ustno, za svečaneje priložnosti tudi pisмено. Paziti pa morate, da ste jasni: navedite točen datum, kraj in čas, ne da bodo gostje ugibali, kam in kdaj naj pravzaprav pridejo. Če je družba vesela, ne bo težav, vendar je dolžnost gostitelja skrbeti, da se zabavajo vsi, ne pa samo nekateri.

bivalna kuhinja

DELA V TEM ČASU

VRT. Okna naših stanovanj dokazujejo, da so cvetne lončnice postale zelo priljubljene, saj nadomeščajo mnogo dražje rezano cvetje. Žal pa so cvetne lončnice povečini zelo občutljive. Čudovita je ciklama, vendar je je kmalu konec, če je na prevročem, suhem zraku nad radiatorjem. Občutljiva je za zalivanje, rada ima hladen, svetel prostor. Enako je s krhko zvončnico, pa tudi s primulami, ki jim v preveliki vlagi koreninice prerade poginjejo. Našo naklonjenost osvaja tudi uzbarska vijolica, ki jo je mogoče svojevrstno razmnoževati – z listi. Če ne uspeva dobro, priporočajo jutranje sonce. Tudi gluksinija je zelo občutljiva. Vse to govori, da je treba cvetne lončnice gojiti zares z ljubeznijo in znanjem.

VINOGRAD. Med trsem zdaj ni dela, imamo pa zato več časa za premislek, za načrte. Ko se odločamo za obnovo vinogradov ali za modernizacijo, ne smemo biti polovičarski. Na bistveno vprašanje: terase ali običajni, navpični vinogradi, je praksa že dala odgovor. Če je nagib zemljišča večji od 20 odstotkov, so terase, ki omogočijo uporabo strojev primernejše. Ker pa se ob njih zmanjša število trsov (za naš vinogradniški rajon priporočajo od 2.500 do 3.500 trsov na hektar), moramo ob taki obnovi uvesti intenzivne vzgojne oblike. Vse to so temeljne zahteve pri obnovi, pred katero se je nujno posvetovati z vinogradniškim strokovnjakom.

SADOVNJAK. Divjad, posebno divji zajec, je pozimi najhujša nevarnost za sadno drevje. Vendar mnogi na to pozabljajo, potem pa zvonijo po toči. Poglejmo naokrog: koliko nezaščitenih drevesc se ponuja ostrim zobem, ko nastopi huda zima! Pa bi se dala zaščititi. V trgovini prodajajo beli arpopin in cervakoe, lahko pa pripravimo tudi domač premaz. Apnu primešamo nekaj sveže živalske krvi, kravjih odpadkov, fenolin, vodo in imamo dober premaz, ki nas le malo stane. Pred divjadjo ubranimo lahko tudi z zaščitnimi mrežami ali pa z ovijanjem debel s slamo, koruznico in s cementnimi vrečami. Če ovtjamo, je treba spomladati ovoje sežgati, saj z njimi prezimijo mnogi škodljivci.

Inž. M. LEGAN

Če dobite goste in ne veste pravzaprav, kako pravilno pripraviti mizo, si zapomnite: plitev krožnik spodaj, globok zgoraj. Vilice levo od krožnika, nož desno, velika in mala žlica zgoraj. Sicer si pa oglejte sliko!

Usnjenih rokavic ne smete sušiti pri peči ali na soncu, sicer bodo postale trde kot koža na podplatu. Še mokre rokavice natakните na roke, da dobijo obliko, pazljivo jih snemite in položite na brisačo, da se posuše.

Pričeska bo držala tudi brez laka, če pramen las, preden ga navijete na navijač, navlažite z mešanico, ki ste jo pripravili iz 1 žlice kolonjske vode in 4 žlic mleka.

Drobna sol se ne bo strdila v solnici, če ji dodamo nekaj zrn riža.

tako bo boljše

DELAVCU OHRANITI ZDRAVJE

Okrog 38.000 delavcev ali 35 odst. vsega prebivalstva je zaposlenih v različnih panogah proizvodne in družbene dejavnosti na območju integriranega Zdravstvenega doma Novo mesto. Ti ljudje ustvarjajo materialne dobrine za vse, kar predstavlja družbeni standard, zato je družba dolžna skrbeti za zdravje delavcev.

Pri svojem delu pa je človek nenehno izpostavljen vplivom, ki v večji ali manjši meri ogrožajo njegovo zdravje in življenje. Mehanske sile, klimatsko okolje, svetloba, ropot, vibracije, sevanja sodijo med fizikalne faktorje, ki ogrožajo delovnega človeka. Razen teh pa na zdravje vplivajo še kemični faktorji, kot prah, strupeni plini in biološki, kamor štejemo bakterije, viruse, rastline itd. Tudi monotonost dela, medsebojni odnosi, spori itd., torej psihološki faktorji, imajo prav tako lahko kvaren vpliv na delavca. Včasih se pojavljajo okvare šele čez čas, in imajo za posledico lahko celo težko invalidnost. Ne gre pa pozabiti, da na delovno storilnost in zdravstveno stanje zaposlenih vpliva tudi okolje zunaj delovnega mesta. Sem štejemo prehrano, stanovanjske razmere, oddaljenost od delovnega mesta, počitek, alkoholizem, družinske razmere itd.

Ker se moramo zavedati, da je bolj ekonomično in humano preprečevati poškodbe ali bolezni, kot pa jih zdraviti, teži sodobno zdravstveno varstvo k vsestranski zaščiti, ki jo opravlja več služb.

Služba zdravstvenega varstva kot del kompleksnega varstva je kurativna ali pasivna (zdravljenje) in preventivna ali aktivna (preprečevanje). Prva naloga službe aktivnega zdravstvenega varstva delavcev (medicine dela) je postaviti pravega človeka na pravo delovno mesto na osnovi poznavanja proizvodnih procesov in delovnega okolja ter prosoje psihofizičnih lastnosti delavca. To je odgovorna naloga, ki zahteva zdravnikovo izkušnost in kvalifikacijo. S tem pa še ni opravljeno vse delo. Preprečevanje se nadaljuje v spremljanju delavca ves čas njegove delovne dobe, to je ves čas, dokler trajajo nasprotujoči si odnosi med delavcem in delovnim okoljem.

Zdravnik mora spremljati, registrirati in analizirati vse spremembe v delavčevem organizmu, ki bi utegnile biti posledica vplivov delovnega okolja, hkrati pa mora znati presojati pomembnost teh sprememb in v primeru nevarnosti za zdravje predlagati ostalim varnostnim službam ukrepe. Včasih je potrebno prestaviti delavca iz nevarnega okolja, včasih pa odstraniti nevarnost samo. Da bi dosegli to stopnjo zdravstvenega varstva, bi morali imeti v naših ambulantah delovnih organizacij zdravstvenega delavca, ki naj bi ne bil samo kurativni zdravnik, temveč bi moral poznati tudi delovno okolje in vse nevarnosti, ki iz tega izhajajo v škodo delavca.

V obratne ambulante bi morali postaviti izobražene zdravstvene delavce, zato pa sta potrebna posluš in razumevanje delovnih in zdravstvenih organizacij. Vsi se zavzemamo za isti cilj: doseči čim večjo produktivnost in ohraniti čim boljše delavčevo zdravje.

DR. JOSIP PAVLOVIČ
predstojnik službe za
medicino dela pri ZD
Novo mesto

REVOLUCIJA TELESA

Neredko doživljajo mladostniki prave pretrese, ki jim za daljši ali krajši čas močno narušijo doživljanje oziroma vedenje in s tem celotni zoritveni utrip osebnosti. Na marsikaj, na kar se je prej že dokaj sprejemljivo odzival, odgovarja zdaj z nerazsodnim eksplozivnim in impulzivnim doživljanjem in vedenjem. Opazna je povečana aktivnost, ki jo razsipava v prazno, kakor da se želi iznebiti nekega presežka zbirajočih se sil v sebi. Smoter tega dejavnega nemira in gibanja mu je nepomemben. Osnovno je samo, da je v akciji, v gibanju. Starejši to pač težko razumejo, zaradi tega mu težko odpustijo takšno vedenje.

Ker se tako nepoučen znajde v telesnih vihrav in premenjavah, tudi sam sebe vedno ne razume. Ker so ga starši in šolniki prepustili nepoučenega in nepripravljenega vsem tem pretresom, doživlja to, kakor da so mu odpovedali vso doseženo zaščitenost in varnost. Od tod globoko razočaranje nad toliko razglaševano ljubeznijo staršev od njega in iz tega vznikajoči občutek zapuščenosti, izgubljenosti, osamljenosti in nesrečnosti.

Nepoučenost in nepripravljenost sprožita v mladostniku tudi občutek neustreznosti in nezadovoljnosti s samim seboj. Ker je nepoučen, ne razume „normalnega“ nereda v sebi in okrog sebe, ki tako naglo zamenjuje prejšnji, že sorazmerno usklajeni red v doživljanju in odnosih do okolja.

Zaradi tega se mladostniku zbudijo dvom oziroma nezaupanje v samega sebe. Mladostnik ali mladostnica naenkrat uvidi, da nista dovolj sposobna za učenje, študij, uk, delo. Pred vsem tem se začneta umikati.

Ker mladostnik ni poučen in zaradi tega ni ustrezno pripravljen na revolucijo telesa, se pojavi največkrat doživljajska neuravnovešenost. Ta se kaže navzven in navznoter kot krhkost, lomljivost ali labilnost. Kaže se tudi v tem, da se zmanjšujejo njegove spominske in miselne sposobnosti. In kaže se še v razsulu pozornosti in hotenja ali volje, v pasivnosti in v sugestibilnosti. To je v zapadljivosti pod tuje vplive. Zadnje se zlasti pogosteje in usodno dogaja mladoletnicam, kar nemalokrat zlasti na spolnem področju nekateri ljudje nenravno izkoriščajo.

DR. FRANC PEDIČEK

Celo potem, ko se je carska Rusija dokončna vpregla v Antantin voz, je na dvoru vztrajno nadaljevala svojo dejavnost pronemska stranka, toliko bolj vplivna in trdoživa, ker je kot njena pokroviteljica nastopila cesarica – bivša hesenska princesa, ki se v trindvajsetih letih življenja v Rusiji niti malo ni porusila.

Ta skupina, ki je pozneje dobila podporo v osebi Rasputina, je vztrajno branila načela življenjske odvisnosti dveh dinastij. Pronemska stranka je prepričevala carja, da mu edino enotnost z rajhom zagotavlja njegove osebne interese, to je, neke vrste ruskonemška družba vzajemnega zavarovanja pred grozečo revolucijo.

Zgodilo se je, da so se Romanovi tedaj že krčevito oprijemali svojega nemškega sorodstva, proti kateremu so spletkarili. Rajh je bil zanje zunanje politični nasprotnik in obenem družinsko rešilno sidro. Čeravno so sodelovali v antantovskih pohodih proti cesarju, so se Romanovi že pri prvih znakih osebne ogroženosti povezali s cesarjem mimo svojih in njegovih zaveznikov.

Vzporedno z dvema imperialističnima blokom, ki sta si stala nasproti z orožjem v rokah, je deloval tajni rusko – nemški dinastični blok, ta pa je temeljil na načelu: če enega zadene nesreča, naj mu drugi pomaga.

Ni bilo naključje, da se je Wilhelm II. leta 1905 hkrati z ruskim monarhom pokazal kot malik ruske „črne sotnje“. K njemu so v težkih trenutkih obračali svoje oči hujskači iz policijskih in žandarmerijskih ustanov, kakor tudi iz zloglasne „Zveze ruskega naroda“.

Vodstvo in podružnice te stranke (kijevska, harkovska, tambovska, kišinjevska, jelisavetgrajska) so se v času od 1905 do 1907 večkrat obračali k cesarju s prošnjami za pomoč, pa tudi s pozdravnimi poslanicami.

Rekord v klečeplazenju je dosegla kijevska organizacija ZRN (Zveza ruskega naroda), ko je poslala Wilhelmu II. brzojavko z izrazi „brezmejnih čustev, globokega spoštovanja in ponižnosti“ (s podpisom Juzefoviča).

To, da je tajni dinastični blok zares obstajal, nam danes potrjuje tudi zahodnonemška publicistika v osehah takih predstavnikov, kot je npr. Sebastian Haffner. Ta namreč poudarja, da sta „obe dinastiji celo v vojnih obdobjih zadržali neke vrste skupnost zasebnih interesov.“

To je bila skrita enotnost monarhističnih klanov pred obličjem revolucije, v kateri so Romanovi in Hohenzollerni videli smrtnega sovražnika (Sebastian Haffner: Der Teufelspakt, Stern 1967).

To vzajemno nagajenje je priklicalo v življenje „starodavni prefinjeni carsko-cesarski mednarodni klub, katerega člani so se celo vojskovali med seboj, v svoji sredi pa so vselej pustili prostor določeni solidarnosti“.

Zanje je bila vojna zanimiva igra skoraj nič povezana z osebnim tveganjem. Po pisanju Sebastiana Haffnerja so jo „vodili tako rekoč v skladu s klubskimi pravili... Obe strani sta merili svoje moči, in ozirjač se na izid, sklepal mir. Niti eni strani ni padla v glavo misel o boju za popolno uničenje partnerja v vojno-politični pasjansi.“

Izpolnjevanje klubskih pravil je bilo v odnosih med Romanovimi in njihovimi nemškimi sorodniki vrlina, ki so jo zadržali skozi dve stoletji. „In da ne govorim o tem,“ piše Haffner, „kakšen pomen je dobila zanje ideja te solidarnosti, ko je vzniknil problem boja proti boljševizmu.“

V imenu ideje solidarnosti se je Nikolaju II. mnogokrat pripetilo, da se je obrnil na Wilhelma s prošnjami za osebne usluge. 1905. leta je z Wittejevim posredovanjem zaprosil za denarno posojilo v Berlinu, da bi s pomočjo tega zadušil revolucijo. Pri cesarju je tedaj načel vprašanje o sodelovanju nemškega ekspedicijskega korpusa pri vpadih v sovražnikovo ozadje z namenom, da bi potlačil upore v imperiju.

Nekega jesenskega dne v tistem letu je Nikolaj II. celo pospravil svoje stvari v kovčke. Bil je pripravljen zbežati z družino iz domovine. Takrat se je v finski zalivu v Peterhofu zasidral nemški „G-110“, ki ga je poslal Wilhelm II. na razpolago ruskemu bratranču. In za „torpednim rusilcem“, kot je rahločutno poročal eden izmed prestolnih častnikov, se je tedaj „zadrževala v zalivu cela flota neruskega porekla in pripadnosti“. „V ruskih vodah je ostalo“, tako je poročal častnik Večerni Peterburg, „tako dolgo, dokler je bilo potrebno“.

V teh letih so postavili na trdne temelje sodelovanje in vzajemnost dveh policijskih varnostnih služb, katerih agenti so tekali sem in tja po Nevsku in po Unter den Linden.

V Berlinu je carska tajna policija ustanovila eno glavnih upornih točk tajne diverzantske dejavnosti na evropski celini. Cesarski vohuni so oskrbovali oddelek Sijjagina s stalnimi informacijami o tiskanju ruske literature v tiskarnah v Leipzigu in Muenchnu. Iz meseca v mesec je berlinska policija pošiljala L. A. Ratajevu, šefu za mejske agencije peterburške policije v Parizu, poročila o dejavnosti ruskih revolucionarnih skupin v Nemčiji.

Cesarska oblast je aretirala in predala carski tajni policiji v Rusiji boljševika Kamo (Semjon Aršakovič Ter Petrosjan); oni pa so rešili pred obračunom provokatorja E. F. Azefa. Sicer pa so bile take in podobne usluge malenkost v primerjavi z drugimi problemi, ki so se pojavili, npr. prva svetovna vojna.

Že v začetku 1915. leta, ko so Romanovi spoznali, da jim vojna ne obeta nič dobrega, so začeli pripravljati tla možnosti za sklenitev separatnega miru z Nemčijo. Dokler se je vojna kazala še kot varianta stare klubske pasjanse, so jo vodili z veseljem in s športno vneto, ko pa je zavzela velikanski obseg in ni kazalo več, da bo kmalu končana (vojni po dimu se je razširil celo pod

okna dvorcev), je bila obnovitev zaupnih stikov prva kretanja obeh strani z namenom, da bi se čim bolj izvlekli. Naloga je bila težka. Pokazalo se je, da carizem zdaj nenadoma ni mogel zaustaviti svojega bega v Antantini vpregi brez tveganja, da bi sam sebi zlomil vrat.

Bjoerkoejski incident se nanaša na leto 1905, ko je nemški cesar Wilhelm II. zapeljal Nikolaja z obljubo, da bo podprl njegov majajoči se prestol in mu mimo vlad predlagal v razmerju ena proti ena pogajanja o sveti zvezi.

Dne 23. julija sta v zaliv Bjoerkoe blizu Viborga iz nasprotnih strani pripluli dve jahti pod imperatorskimi zastavami. Bratranca sta se srečala, da bi razpravljala o položaju v Evropi. Wilhelm II. je tedaj prestopil na Nikolajevo jahto.

Dva dni, 23. in 24. julija, so služabniki nosili vino in prigrizke v kajuto, kjer sta zasedala imperatorja. Včasih se je iz kajute oglašala glasba – cesar Wilhelm je igral Chopinove nokturme, kdaj pa kdaj pa so se slišali odlomki napitnic.

Ob koncu pogajanja je Nikolaj II. poklicali v kajuto pomorskega ministra A. A. Birileva. Na mizi, sredi butelj in prigrizkov, je minister zagledal neko listino. Car jo je pokril z dlanjo in predlagal, naj z dopolnilnim podpisom brez branja njene vsebine potrdi pravkar sklenjeni in podpisani sporazum med državama poglavarjema – se pravi dogovor o rusko-nemški zvezi. Birilev se je pokoraval ukazu.

To je bil čuden in presentljiv dogovor. Nasprotno je celotnemu sistemu mednarodnih zvez in obveznosti Rusije. S tem dogovorom se je Rusija obvezala:

1. zaščititi Nemčijo v primeru vojne s Francijo. Po tedanjem še veljavnem dogovoru pa je bila Rusija dolžna zaščititi Francijo v primeru vojne z Nemčijo;

2. v Bjoerkoeju se je cesar obvezal, da bo zaščitil evropsko Rusijo pred „katerimkoli napadom iz evropskih držav“

Pred kom? Menda ne pred Nemčijo?

Pred Francijo? Saj je bila Rusija vendar njena zaveznica.

Pred Avstrijo? Ta je podpisala zvezo z Nemčijo, torej tako ali tako ne bi napadla zaveznikov svojega zaveznika.

Pred Italijo? Ta je bila v enakem položaju kot Avstrija – udeleženka nemškega trojnega bloka.

Pred Anglijo? Ta se z Rusijo ni mogla vojskovati na kopnem.

Pred Japonsko? Resnično, tam je bilo izhodišče nevarnosti. Tembolj, ker portsmouthski dogovor v tistem času še ni bil potrjen (ratificiran).

Sicer pa Wilhelm v Bjoerkoeju ni prevzel nase nobenih obvez z Daljnem vzhodu, torej bi se Nikolaj tam lahko vojskoval sam, če bi se mu zahotelo.

Vest o bjoerkoejskem sporazumu je povzročila vzklenjenje in zmedo v evropskih prestolnicah, vključno v Peterburgu. Kot nalašč se je takrat vrnil iz Portsmoutha S. J. Witte. Med njim in ministrom za zunanje zadeve Lamsdorffom je stekel takle razgovor:

Lamsdorff: „Ste brali sporazum, sklenjen v Bjoerkoeju?“

Witte: „Ne, nisem ga bral.“

Lamsdorff: „Vam ga Wilhelm in naš vladar res nista dala prebrati?“ (Na poti skozi Nemčijo se je Witte namreč ustavil pri cesarju).

Witte: „Ne, nista mi ga dala. In ko sem prišel v Peterburg in bil pri vas, preden sem se javil carju, mi ga tudi niste dali prebrati.“

Lamsdorff: „Niti sam nisem vedel za njegovo vsebino...“

Zdaj pa pogledajte to krasoto!“

Witte (potem, ko je prebral dokument): „Ugotavljam, da je ta dogovor prava zahrbtnost.“

Lamsdorff: „In da ne govorim o njegovi neenakovrednosti.“

Witte: „Nečasten je v odnosu do Francije; mar vladar ne ve za naš dogovor s Francijo?“

Lamsdorff: „Kako, da ne? Morda je pozabil nanj, najbolj verjetno pa je, da v oblaku dima, ki ga je spustil Wilhelm, ni spoznal bistva.“

Witte: „Ta dogovor je vsekakor treba razveljaviti.“

Ministrskega predsednika je zanimala vloga Birileva. Ugotovil je, da sporazum ni veljaven, ker ga ministru za zunanje zadeve nista potrdila s svojima podpisoma. Birilev pri tem nima kaj početi.

Witte: „Admiral, ali vi veste, kaj ste podpisali v Bjoerkoeju?“

Birilev: „Ne, ne vem.“

Witte: „Torej ne veste?“

Birilev: „Ne zanikam, da sem podpisal neko listino, nadvse pomembno.“

Witte: „Kaj vsebuje?“

Birilev: „O tem nimam niti najmanjše predstave. Takole je se je zgodilo. Vladar me je poklical v kajuto in dejal: „Mi zaupate Aleksej Aleksejevič?“ Po mojem odgovoru je dodal: „No, potem pa podpišite tole listino. Kot vidite, sva ju podpisala jaz in nemški imperator...“ On pa ne želi, da bi jo s podpisom potrdil kdo izmed mojih ministrov.“ Potem sem jo podpisal.

Tedaj se je iniciativna skupina, v kateri so bili Witte, Izvoljski in veliki knez Nikolaj Nikolajevič, odpravila k carju. Po muzejskem metternichovskem modelu prepisane diplomatske zamisli

„Dogovor, ki sva ga z Nikolajem II. sklenila v Bjoerkoeju, je položil temelje mirnemu in prijateljskemu sporazumevanju Rusije in Nemčije... Obveljal pa ni zaradi vmešavanja ruske diplomacije (Izvoljski, Sazonov), ruski generalov, članov Dume (skupščine) in drugih dejavnikov. Svetovna vojna, h kateri so stremeli, ni izpolnila njihovih pričakovanj, postavila je na glavo vse njihove načrte in car je – prav tako kot jaz – izgubil prestol.“

Strahotne posledice, ki si jih je Rusija nakopala z napadom na Nemčijo, in vsi nadaljnji dogodki dokazujejo, da bi se obe državi rešili enako kot pred sto leti samo s tesno medsebojno povezanostjo in obnovitvijo monarhije na obeh straneh.

IMPERATOR WILHELM II. IN KRALJ

Od mojstrovine gornje poslanice doomskega pribeznika se odbijeta laž in napuh vojskujočega se nemškega imperializma prav tako, kot se kaplja gošče odbije od blatne vsebine vodnega zbiralnika.

Willi ni napadel, drugi so napadli njega. On ni želel spopada prvega avgusta 1914. leta. Vsilili so mu ga. Svetovno vojno so želeli in si od nje obetali koristi drugi. Wilhelm in njegovi generali niso imeli nič od tega.

Tistim drugim je izid vojne prekrizal načrte, medtem ko pri njem, pri cesarju, ni bilo kaj prekrizati, saj njegov generalni štab ni imel načrtov ne računov.

Bratranec so spravili iz ravnotežja Sazonov, Izvoljski in antantovski voditelji. Konec je bil tak, da sta oba izgubila prestol, „car prav tako kot jaz“ (po Wilhelmovem zapisu).

Doomski samotar je svojo odstavitev še čez osem let štel za neveljavno in še zmeraj se je poveljeval v kralju in imperatorju. Zato pa so Rusijo zadele „strahotne posledice“, pod katerimi je treba razumeti revolucijo, izgnitev Nikolaja in utrditev sovjetske oblasti v predelih bivšega imperija.

Res jih je bilo lahko strah. Z nastankom nove, sovjetske države je bilo izgubljeno upanje za uredničenje načrtov „Drang nach Osten“ – tako v cesarski, kakor tudi v poznejši hitlerjevski varianti.

Vse še ni propadlo, je tolažil bivši imperator svojega nekdanjega vohuna Suhomlinova, ki je nekaj časa opravljal dolžnost ruskega vojnega ministra. Še se lahko posreči zavrteti svet za sto let nazaj, z Rusijo in Nemčijo vred. Čim dlje v preteklost vrnemo obe državi, tem bolje.

V Bjoerkoeju se ni zgodilo nič. No, če bog da, bomo imeli Rusijo, bomo imeli novega carja in tedaj bodo strategii novih pohodov na vzhod in zahod v „tesni vzajemni povezavi“, na temeljih obnovljene družinske zveze „naši rešitev za prihodnost...“

Tej ideji so se v emigraciji desetletja klanjali bivši krilni pobočniki, gubernatorji in nadškofi.

Globoko so se klanjali Wilhelmu in njegovim generalom v letu 1918. Do tal so se priklanjali Hitlerju 1941. leta.

In zdaj nekaj besed o Skoropadskem. 14. decembra 1918 je s kovčki zapustil Kijev. Pridružil se je pratežnemu transportu cesarske armade in se podal na Bavarsko. Nastanil se je v mestecu Metten, kjer je tiho in mirno živel več kot trindvajset let.

V letu 1941 je napisal pismo Hitlerju, mu v njem ponudil svoje usluge in zaprosil, da bi mu dovolili oditi v Kijev „z namenom, da bi v tem ugodnem trenutku lahko dokazal sodelovanje z nemško upravo“. Fuierer se je zahvalil za „dobra čustva“, predlog za usluge pa je odklonil, „ker niso potrebne“.

Po čudnem naključju je Skoropadski izročil svojo dušo bogu 30. aprila 1945 – ravno na dan, ko je Hitler v berlinskem bunkerju zaužil podgajni strup.

Suhomislav, kdo je bil to? Vojni minister, ki so ga sramotno, z vikom in krikom širom Rusije odstavili 11. junija 1915. 21. aprila 1916 so ga aretirali, nakar je nekaj časa sedel v petropavlovski trdnjavi. Iz nje so ga osvobodili na ukaz Nikolaja II.

Poleti 1917 je stopil pred vojno sodišče v Peterburgu in 12. septembra so ga obsodili na doživetno ječo. S pomočjo Mirbacha in Ritzlerja je pobegnil. Ta dva sta mu priskrbela ponarejene dokumente. Suhomislav se je tako izselil v Nemčijo. Zadnja leta svojega življenja je preživel v vili blizu Berlina. V obdobju od 1923 do 1926 mu je uspelo dobiti mesto svetovalca za vzhodnoevropska vprašanja pri glavnem poveljstvu. V tej funkciji je pomagal skupini Sekta, Brauchitscha in Fritscha snovati načrte za napad na Sovjetsko zvezo.

Krasnov – to je primer redke preobrazbe. Bič je zamenjal s peresom. V Nemčijo je zbežal še v 1918. letu. Tam se je posvetil pisateljstvu. Potomstvu je zapustil deseterico romanov in povesti brez vrednosti. Kljub vsej preobrazbi je ostal zvest sam sebi. Po 22. juniju 1941 se je vrnil k stari obrti kot plačanec nemškega imperializma. Postal je general wehrmarchta in se tako čez petindvajset let znova pojavil v južnih predelih Sovjetske zveze, ki so jih okupirali Nemci. Temu primerno je tudi končal. Odpeljali so ga v Moskvu, ga obsodili in obesili.

Nadaljevanje prihodnjic

3

M. KASVINOV
PREVEDLA: J. TEPPEY

ZADNJI DNEVI ROMANOVIH KAKO SO USMRTLILI RUSKO CARSKO DRUŽINO

KAJ JE

FILM

PARLOG

Po scenariju enega najbolj znanih piscev Vojvodine Ferenc Deaka je režiser Karolj Viček začel snemati film „Parlog“, ki ga financira delovna skupnost Neoplanta film. Film obravnava življenje vojvodinske vasi in pripoveduje zgodbo o očetu in treh sinovih, ki očeta pustijo samega na zemlji, oni pa odidejo v svet. Režiser pravi, da bo film živopisna slika vaškega življenja v Vojvodini.

the platters

skupine The Platters. Na dveh ploščah so posnete vse najbolj znane pesmi iz repertoarja slavnih črnih pevcev in večina njih je našim ljudem dobro znana. Naj omenimo samo pesem Only you ali Smokegets in your eyes, ki so še sedaj v železnem programu marsikaterega ansambla.

KONCERTI

TIME

V Novem mestu je zadnji četrtek v preteklem letu gostovala jugoslovanska super pop skupina Time s pevko Josipo Lisac. Skupina Time je bila svoje čase res dobra in je v jugoslovanski pop glasbi nekaj pomenila. Zdaj je od šestčlanske skupine ostal samo trio, ki ga sestavljajo Dado Topič, Peco Petej in Pop Asanovič. Čeprav tvorijo omenjeni glasbeniki bivše jedro skupine, po prikazanem igranju ne bi mogli reči, da gre za „super skupino“. Rock, zelo blede pomešan z jazzom, ki ga je skupina izvajala, se v ničemer ne razlikuje od glasbe, ki jo danes izvaja veliko pop skupin. Temu primeren je bil tudi odziv poslušalcev, čeprav na popoldanskem koncertu le ne bi bilo treba pokazati tako zavrčnega odnosa do izvajalcev.

KNJIGE

temne usode

V zbirki, ki so jo pri Mladinski knjigi imenovali Krog in je bila nekaj časa brez naslova, je

izšel roman srbskega pisatelja Dragoslava Mihailovića Ko so cvele buče. Roman pripoveduje v modernem, žargonsko obarvanem stilu zgodbo o mladih boksarskih šampionih, o življenju v polmračnih ulicah in revnih stanovanjih na robu velikega mesta, o nasilnejših in izgubljenih, ki šele iščejo svoje mesto v družbi. Poln je skoraj filmsko razburljivih dogodkov in pretresljivih človeških usod.

TRI NOVELE

Kot 136. zvezek zbirke Kondor so pri Mladinski knjigi izšle tri novele nemškega pisatelja in Nobelovega nagajenca Thomasa Manna. Vse tri novele: Tristan, Tonio Kroeger in Smrt v Benetkah so iz tistega obdobja Mannovega pisanja, ko sta bila v središču njegovega zanimanja in pisanja umetnik in vprašanje o umetnosti. Novele so zgleden prikaz Mannovega pisanja, za katerega je značilno slikanje notranjih stanj, razčlenjevanje osebnosti in stilno prečiščena umetniška beseda.

MATJAŽEVA KNJIŽNICA

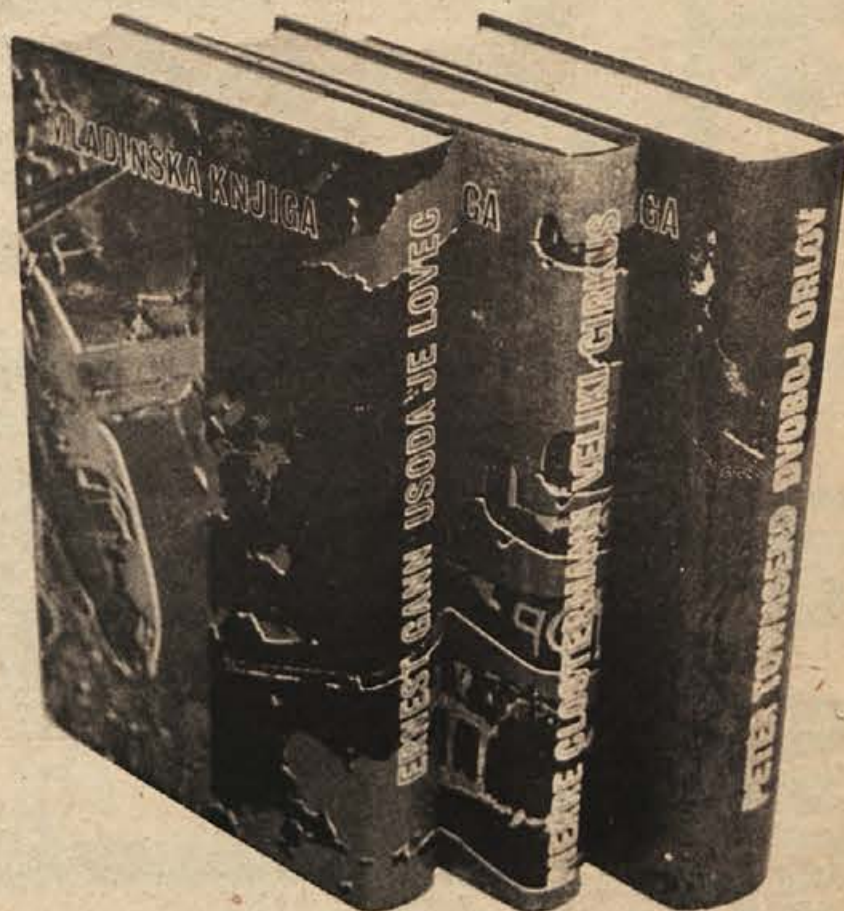
Te dni je v založbi Kulturnega ateljeja Slovenije izšla pesniška zbirka, v kateri se predstavljajo trije mladi slovenski pesniki s svojimi tiskanimi prvenci. Med njimi je tudi dvaindvajsetletni študent Miro Gutman iz Novega mesta.

Za dolenske književne ustvarjalce tak dogodek ni ravno pogost, saj je znano dejstvo, da smo v tem pogledu precej daleč za drugimi pokrajinami, kjer založniška dejavnost ni tako mačehovska do domačih ustvarjalcev. Sicer pa naj o tem pove svoje kar mladi pesnik.

„Z mojo zbirko je bilo precej homati“, pravi Miro. „Morala bi iziti že pred enim letom kot samostojna zbirka, saj je bila v programu Kulturnega ateljeja uvrščena na prvo mesto. Zaradi denarnih težav in sprememb v vodstvu se je vse zakasnilo, tako da bo tiskana šele sedaj skupaj z dvema drugima.“

„Kakšen je položaj mladega ustvarjalca pri nas?“

PREDSTAVUJAMO VAM

Mladinska knjiga je z zbirko Ti vražji fantje v letečih škafih prinesla na naše knjižno tržišče zanimivo novost; pričevanja ljudi, ki jim življenje poteka na nebu in na zemlji, ljudi, ki v borbi med življenjem in smrtjo na novo odkrivajo človeka in njegovo vrednost. Obenem pa prinaša v slovenski jezik novo izrazoslovje in ga s tem bogati, da ne bo poniknil v tujih terminologijah. Prve tri knjige so že v prodaji. To so: Veliki cirkus Pierra Clostermanna, Usoda je lovec Ernesta Ganna in Dvoboj orlov Petra Townsenda.

NOVEGA

V tej zbirki je Partizanska knjiga izdala še dve zanimivi deli iz slovenske literarne stvarjalnosti za mlade.

Pravljica Toma Rebolja „Goldenbruk in Sanja“ pripoveduje o dečku, ki je imel svoj zaliv in v neki špilji celo svojega duha. Povest govori o pomenu prijateljstva in o lepoti tovarštva ter o prvem spoznanju sveta. Ilustracije je prispevala Jelka Reichman.

Povest Udarna brigada, ki jo je napisal znani slovenski pisatelj Anton Ingolič in ilustriral

akademski slikar France Mihelič, je ena naših prvih partizanskih povesti, pa tudi ena najuspešnejših, zato bo dobrodošla na policah otrok.

PRI MENI LUČ GORI

137. zvezek zbirke Kondor prinaša zbirko novel slovenskih avtorjev med ekspresionizmom in socialnim realizmom. V knjigi so zastopane novele Ludvika Mrzela, Vladimirja Bartola, Rudolfa Kresala, Danila Lokarja in Iva Brnčiča. Slovenska izvorna proza se pod skupnim naslovom Pri meni luč gori predstavlja z značilnostmi obdobja, ko so si umetniki prizadevali za reprodukcijo uzrtih podob in za tehnično obvladovanje materiala. Spremnno besedo je napisal Franček Bohanec.

zdravje v naravi

Narava skriva v sebi obilo zdravilnih moči, treba jih je samo odkriti in uporabiti. Približno strokovnjak Richard Willfort je napisal razumljivo in praktično knjigo ZDRAVILNE RASTLINE IN NJIH UPORABA, ki jo lahko dobite v slovenskem prevodu. Izdala jo je založba Obzorja iz Maribora. Cena 120,00 din.

zavest prinaša take slike sveta, kakršne se ustvarjajo v bolj dojemljivem in občutljivem duhu. Morda je hermetičnost posledica samote mladega človeka. Vendar sem prepričan, da je to slepa ulica, v kateri ostaja človek sam in nerazumljiv in niti preko medija poezije ne najde stika z drugimi ljudmi.

„Kako bi potem lahko opredelil sebe in svojo poezijo?“

„Sem lirik. Vzgib za ustvarjanje najdem v razmišljanju o samem sebi in o svojem mestu v svetu. Lahko bi rekel, da sem sam sebi vir in motor ustvarjanja. Iz sebe sprašujem po sebi. Pesem je samo oblika temeljnega vprašanja, ki pa z njo ni rešeno. Seveda ni to nikakršen narcisizem, zagledanost vase, ampak gre za položaj človeka v svetu, za njegov odnos do drugih, gre za trenutek bivanja človeka v svetu.“

„Kako pravzaprav nastane pesem?“

„V sebi dolgo nosim zamisel

ali pa samo neko počutje, dokler ne najdem neke besedne tvorbe, sklop besed, ki najbolje opredeli ta temeljni vzgob. Pišem, kadar pride trenutek, neglede na kraj ali čas. Res pa je, da za dokončno obdelavo pesmi potrebujem samoto in okolje, ki sem ga vajen.“

„Zdaj pa še standardno vprašanje: kakšni so tvoji načrti?“

„Zelet bi izdali samostojno zbirko. Kulturni atelje Slovenije je obljubil, da prevzame v roke organizacijsko delo, jaz bom moral zbrati samo potrebna denarna sredstva. Poanimal sem se že o možnostih in dobil zagotovila, da je dovolj sredstev za ustvarjalno dejavnost. Samo če ni vse to le govorjenje, s katerim se zakriva nedejavnost. Prepričan sem, da se mora nekaj spremeniti v tej smeri. Domača ustvarjalnost je vendar najpomembnejša. Človek mora najprej nekaj narediti doma, šele potem lahko uspe tudi drugje.“

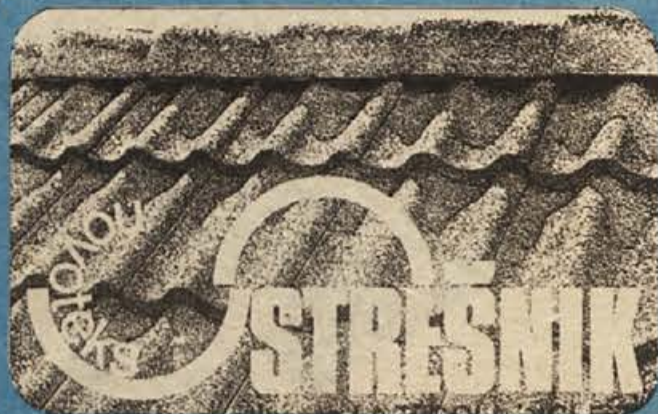
MiM

POEZIJA trenutek bivanja

INDUSTRIJA
MOTORNIH
VOZIL
NOVO MESTO

„Novoteks“ izdeluje v specializiranem obratu v Dobruški vasi kvalitetni pečeno-cementni strešnik po licenci LA TEGOLA INGLESE
Prednosti Novoteksovega strešnika so:
odpornost proti atmosferskim vplivom in razjedanju, dolga življenjska doba, hrupava površina, ki preprečuje padanje snega s strehe, praktično in enostavno pokrivanje strehe, tehnično in estetsko dovršena streha

NOVOTEKS SE PRIPOROČA

KUPUJTE TEHNIČNO BLAGO V NAŠIH PRODAJALNAH V NOVEM MESTU, KRŠKEM, METLIKI IN TREBNJEM!

V NAŠIH PRODAJALNAH NA DOLENSKEM IN V BELI KRAJINI NUDIMO VSE, KAR POTREBUJETE!

hoteli emona

ČIGAVA BO KATRCA?

Bralce, ki nameravajo sodelovati pri nagradnem žrebanju, v katerem bomo med srečneže razdelili peto nagrad: katrco, 1000 strešnikov, zmrzovalno skrinjo, pralni stroj in 7-dnevni penzion za dve osebi v Čateških Toplicah, opozarjamo, naj ne pošiljajo posameznih odgovorov.

Po končani igri bomo namreč v prvi naslednji številki P objavili še en, jolly kupon, ki bo lahko nadomestil kateregakoli izmed štirih objavljenih in s številko označenih kuponov. S tem bomo pomagali tistim, ki iz kakršnihkoli vzrokov ne bodo imeli vseh štirih kuponov.

Šele potem bomo sporočili, do kdaj in kako morate poslati rešitve na naša vprašanja v uredništvo, da boste sodelovali pri žrebanju petih nagrad.

KATRCA ZA OSEM DINARJEV in še štiri druge nagrade čakajo na vas. Ne zanašajte se na srečo, da boste Dolenjski list dobili v prosti prodaji. Kar 96 odstotkov ga namreč poštarji razdelijo med naročnike, saj Dolenjski list in P nudita tudi obilo branja in zanimivih novic.

Mnogo sreče pri reševanju in še več pri žrebanju vam želi P.

TRETJA
UGANKA

KATERA TEKSTILNA TOVARNA IZDELUJE TUDI STREŠNIKE?

Odgovor 3:

SOTESKA

A. BARTELJ
J. SPLICAL
GRADOVI
IN USODE

Zadnji Gallenberg je bil grof Wolf Vajkard, ki je umrl v prvi polovici 18. stoletja, potem pa je prišla Soteska v roke Turjačanov – najprej začasno, od leta 1793 pa dokončno.

Razpadajoči grad Stara Soteska je dokončno podrl Valvasorjev sodobnik Jurij Sigmund Gallenberg, ki si je okoli 1670 postavil na levem bregu Krke nov prostoren grad v baročnem slogu v obliki četverokota in s stolpi v dveh nadstropjih na vogalih. 1855 so poslopje renovirali, od 1892 dalje so bili v njem uradi, pisarne in registrature z arhivalijami.

O soteskem gradu, ki je slovel za najlepšega v deželi, piše Valvasor takole: „Grajsko poslopje je imelo obliko dolgega četverokotnika s stolpi na vogalih. Prostrano dvorišče so oklepala dolga, visoka, odprta stebrišča. Bilo je razdeljeno na dva dela, izmed katerih je eden služil kot cvetličnjak. V pritličju je bila velika dvorana, ki je v poletnem času nudila hladilo in oddih. Krasile so jo štukature in portreti Gallenbergov in Schratentbachov. Tlak je bil iz belega in črnega marmorja, iz kakršnega je bil tudi kamin sredi dvorane. Na eni strani kamina je izklesan delfin, na drugi pa krilati konj, ki bruha vodo. Tudi v krasnem konjskem hlevu so bile kamnite jaslje. Vrtovi okoli gradu so bili polni zlahkega sadja in dražestnih rastlin.“

Vse pa ni bilo tako lepo in dražestno. Medtem ko so se gospodje veselili, so bili kmetje reveži. Njihov bes je med drugim prekipel, ko je uporniški duh zajel tlačane in so si zataknil za klobuke zimzelen. Takrat so si dali duška, ko so dobili v roke gospoda iz Loža. Potolkli so ga in ga pokopali tako, da so na njegovo truplo nametali kamenje. Ljudje so še dolgo vedeli za njegov grob in vsak, kdor je šel mimo, je v spomin na tiste čase vrgel na gomilni kamen. Gospodje iz Loža so tako izumrli ...

Tlačanski duh se je ohranil tudi v pregovorih. Ljudje še vedno pravijo: „Tako ješ, kot da bi prišel s tlake.“ na grajskih posestvih tlačanom namreč niso dajali jesti. Drugi pregovor pravi: „Kdor se na tlaki vredi (pretegne, poškoduje zaradi naporov pri delu), se ne sme pokopati na žegnani britof.“ Torej se vidi, da se tlačani, če se je le dalo, na tlaki niso preveč pretegnili.

Se dolgo se je kot spačenka ohranila kletvica „Arsoft nahamol!“, ki jo je bilo slišati zlasti tam, kjer je bilo potrebno delo ponoviti. Bržkone gre za valptove besede: „Hershafft (zahteva) noch einmal!“ se pravi: „Gospodka zahteva še enkrat na tlako!“ Sploh pa so se valptov podložni kmetje mnogokrat bali huje kot graščakov.

Žalostno je bilo včasih tudi v gradu. V latinščini se je ohranilo pismo iz leta 1495, ki odkriva žalosten dogodek iz gradu Soteska.

Jurij Scheyer je prosil patriarha Nikolaja Donata Oglejskega za odvezo pri nezaslišanim zločinu. Kaj se je bilo zgodilo?

Jurij je imel hčer Katarino, ki jo je hotel naučiti brati in pisati, zato je sprejel v hišo mladega učitelja. Med Katarino in učiteljem se je vnela ljubezen. Mlada zaljubljenca sta sklenila, da bosta ušla, ker oče gotovo ne bi pustil, da bi se poročila. Toda bila sta brez denarja. Nekega dne je izginilo 400 dukatov, hkrati z njimi pa tudi učitelj in Katarina.

Besni oče je za zaljubljenima ubežnikoma poslal svoje ljudi, da so ju ujeli. Takoj so ju pripeljali predenj. Oče Jurij je hčer zaprl v

stolp svojega gradu, mladega učitelja pa je izročil sorodniku, da bi ga imel zaprtega, dokler se ne odloči, kaj bo z njim. Sorodnik se je hotel Juriju Scheyerju prikapat, zato je velel učitelja utopiti. Župnik zaradi tega gospodu Juriju ni hotel dati odveze, tako da je moral zanjo prositi oglejskega patriarha. Hkrati je Juriju, njegovi ženi in družini in vsem, ki so ubežnika lovili, prepovedal hodi-ti v cerkev

Oglejski patriarh je ugotovil, da Jurij ni dal utopiti učitelja, zato mu je dal odvezo, sorodnika pa, ki je učitelja dal utopiti in ki je bil bogat in mogočen, je poslal po odvezo k samemu papežu v Rim. In kako je bilo s Katarino? Po tragični smrti ljubljene učitelja je šla v samostan v Velesovem, kjer je postala celo prednica. In kdo je moral iti po odvezo v Rim? Bržkone Jožef Lamberg, ki je bil 1527 deželni upravitelj kranjski.

Bolj od spominov na usode grajskih ljudi je ljudem v soteski Krke ostala v spominu otvoritev železarne na Dvoru. Knez Viljem Auersperg je dobil od cesarja kneževini Muensterberg in Frankenstein v Šleziji. Po ženi očeta Janeza Vajkarda so Auerspergi podedovali graščini Losenstein in Losenstein Leiten v Gornji Avstriji. Po vojni s Prusi sta prvi posestvi prišli pod pruskega kralja Fridrika II., ki jih je Viljem prodal za 100.000 cekinov in za ta denar takoj kupil Sotesko od Kajetana grofa Lichtenberga.

Da bi pomnožil dohodke, je knez Viljem postavil na Dvoru železarno, ki je bila blagoslovljena 17. aprila 1796, in je takoj zaposlil 200 delavcev. Sicer pa so bili Auerspergi mogočni knezi, saj so bili člani gospodske zbornice na Dunaju, svoja posestva pa so imeli tudi na Češkem in v Avstriji. Okrog Soteske so imeli Auerspergi ogromno gozdov, zato so si ob Krki postavili za tiste čase moderno žago na vodni in parni pogon, in opuščenem grajskem mlinu pa so si naredili lastno elektrarno. Koroševa vlada je ob agrarni reformi 1936 od Auerspergov kupila 25.000 ha zemlje po 300 din hektar, Auerspergom pa je ostalo še 1.000 ha in vsi gradovi. Kajpak je bilo le še vprašanje časa, kdaj bodo resnični gradovi ostali za plemiče le še gradovi v oblakih.

Lastniki gradu Soteska so bili od nekdanj vneti za kulturo. Gospodje Scheyerji so bili vneti pristaši protestantizma, eden izmed njih je bil celo nadzornik protestantskih šol in je 1584 dobil v dar v dedeč usnje vezan primerek Dalmatinove biblije. Tudi zadnji knez Auersperg je skrbel za vzgojo svojih otrok, imel pa je tudi bogato galerijo slik. O tem se znani Novomeščan Drago Šproc spominja: „Vsak terek in petek sem se z vlakom odpeljal do Straže, kjer so me počakali livrirani služabniki z avtom ali kočijo. Potem sem poučeval tri otroke, dva fanta in dekle, glasbeno umetnost. Spominjam se, da je imel knez Francozinjo, Avstrijko in Madzarko, ki so učile otroke, da so ob letu hodili v Budimpešto na izpite.“

Od nekdanje slave in veličine je ostal le Hudičev turn, nekdanji vrtni paviljon. Zdaj je restavriran in pod skrbništvom Zavoda za spomeniško varstvo. Poslikan je z Almanachovimi freskami. Uresničile so se torej napovedi soteskega delavca, zbiratelja zgodovine Antona Viranta: „Sedaj je grad pepel in prah, ker tudi /sam ni znal pravic, zato sta gosta zdaj/ mu strah in petje sov, ponočnih ptic.“

Auerspergi so bili zadnji lastniki Soteske in Zužemberka (na fotografiji)

Hudičev turn, nekdanji grajski vrtni paviljon, je zdaj zaščiteno in obnovljeno

ČETRTKOV INTERVJU

Avgusta 108 stanovanj

Marjan Močivnik: »V kratkem času je solidarnostni sklad veliko naredil«

Tov. Jože Suhadolnik je v prejšnjem četrtkovem intervjuju menil, da bi bilo prav, če bi malo več slišali o solidarnostnem stanovanjskem skladu. Vprašanje je naslovil na predsednika skupščine tega sklada Marjana Močivnika.

„O tem bi lahko podrobneje govoril predsednik upravnega odbora našega sklada, ki bi nedvomno tudi najprepričljiveje postregel s podatki o delu in trudu na tem področju.“ je dejal ob obisku Marjan Močivnik. Potem se je razgovoril:

Marjan Močivnik

„Naj poudarim, da je bila ustanovna skupščina solidarnostnega sklada 10. avgusta 1973, ob koncu avgusta 1974 pa bo vseljivih 108 stanovanj, katerih gradnjo financira naš sklad zlasti za občane z manjšimi dohodki. Prepričan sem, da mi bo javnost pritrčila, če izrazim priznanje upravnemu odboru, njegovim komisijam in strokovnim službam za opravljeno delo. Pri tem je potrebno vedeti, da smo se morali šele oblikovati, sprejeti statute in pravilnike, pripraviti natečaje, pogodbe in podobno.“

Skupščina tega sklada je hkrati tudi iniciativni odbor za ustanovitev samoupravne stanovanjske skupnosti. Kaj bi lahko rekli o tej njeni vlogi?

„Sprejela je pravilnike o gospodarjenju z združenimi sredstvi za usmerjeno, organizirano in programirano stanovanjsko graditve. Na podlagi tega pravilnika pravkar teče rok za dodeljevanje

posojil. Pripravljamo tudi pravilnik oziroma merila za dodeljevanje stanovanj solidarnostnega sklada. Začeli smo razpravo o oblikah upravljanja in načinu organizacije stanovanjskega gospodarstva v občini. Vidite, vse to je precej zapleteno in kaj malo razumljivo. Žal, nam tisk ni kaj prida pomagal, da bi ljudem preprosto povedali, za kaj pravzaprav gre pri tej stvari. Se na skupščini smo imeli težave z izrazjem, preden smo doumeli, kam naša reč sodi.“

„Omenili ste tisk. Kaj mu zamerite?“

„Ko smo na primer že imeli pripravljene pogodbe o graditvi stanovanj, je Delo zapisalo, da ni v Novem mestu praktično še nič narejenega. Omenim naj tudi televizijo: hkrati, ko smo na TV slišali o uspehih in napredku naše občine, na podlagi česar je lahko ne dovolj poučeni dobili vtis, da je pri nas najmanj Indija Koromandija, smo na skupščini temeljne izobrazevalne skupnosti ugotavljali, da bomo sli v letu 1974 med dotirane občine. Pa sva v najinem pogovoru že prišla na področje, ki me kot prosvetnega delavca še posebej žuli.“

„Želite zastaviti vprašanje?“

„Vem, da nekatere delovne organizacije ne plačujejo obveznosti v sklad za izgradnjo šol v naši občini. S predpisi jim je bilo naloženo, da lahko sredstva v ta namen jemljejo le iz skladov skupne porabe. Ob zaključnem računu pa sklada v ta namen niso imele s čim napolniti. Ker se na finančne predpise bolj malo spoznam, bi rad vprašal Stefana Seničarja, kako bi to uredili, da bi tudi te organizacije dale svoj prispevek v sklad ter omogočile reden dotok načrtovane denarja. Leto je namreč okrog. Hkrati bi želel, da bi tovariš Seničar kaj več povedal o dotoku denarja za gradnjo šol.“

I. ZORAN

Kdo bo gradil in zadržal kupce?

Do leta 1981 naj bi v Novem mestu dobili novih 10.000 m² prodajnih površin - To narekuje narodni dohodek na prebivalca, ki bo čez sedem let dosegel že 31.000 din - Graditi bo možno že letos - Tako zagotavljajo

Analize kažejo, da bo novomeška trgovina potrebovala leta 1981 16.000 m² prodajnih površin. Pomeni, da bo nujno zgraditi še nekaj več kot 10.000 m², saj premore mestno območje zdaj le okrog 5.700 m² takih površin.

Po tehanalizah bi morali v Novem mestu zagotoviti več prodajnega prostora zlasti zaradi izrednega skoka v prometu na drobno. To pomeni, da potrebuje mesto vrsto novih najrazličnejših trgovin za vsakdanje preskrbovanje z živili in drugim blagom.

Potrebe po novih trgovskih lokalih narekuje zlasti narodni dohodek na prebivalca. Novomeška občina je leta 1971 dosegla 17.810, leto kasneje že 20.000, leta 1976 predvidevajo

25.000, leta 1981 pa 31.000 din narodnega dohodka na prebivalca.

Iz informacije o razpoložljivih lokacijah za trgovske hiše v Novem mestu, ki jo je pripravilo podjetje Dominvest, je razvidno, da zainteresirane trgovske hiše, ki bi želele v tem mestu odpreti nove blagovnice oziroma poslovalnice, ne bi delale računov v oblakih.

Ob Ragoški cesti z območjem okoli 600 stanovanj je predviden trgovski paviljon z najmanj 240 m² prodajne površine. Na območju „Pod Trško goro“ načrtujejo objekt s 300 m², na Drski podobno poslovalnico z 200 in v Kandiji z več kot 250 m². V bližini stavbe občinske skupščine je pripravljen prostor za blagovnico s poslovno površino 6.000 m².

Suhokrajinski drobiž

V KRAJEVNI SKUPNOSTI ŽUZEMBERK so lepo pripravili praznovanje novoletnih praznikov. Krajevna organizacija SZDL, socialno-zdravstvena komisija, osnovne organizacije RK, krajevni organizaciji ZB NOV in organizacija ZMS so pripravile skupen program obdaritve socialno ogroženih občanov in jih obiskale. Razen tega sta organizaciji SZDL in mladine razposlali voščila vsem občanom, starih 60 let in več. Kulturno-umetniško društvo in organizacija ZMS Žuzemberk sta pripravili program za obisk dedka Mraza za vse otroke, stare od 2 leti do 10 let. Dedek Mraz jih je obiskal in obdaroval na Dvoru za območje Dvora in Ajdovca, v Žuzemberku pa za ostalo območje krajevne skupnosti. Obisk dedka Mraza so obogatili še s pravilnično igro, ki so jo pripravili člani žuzemberškega KUD. Privedet so imeli tudi za šolsko mladino od 4. do 8. razreda.

ŽUZEMBERŠKA KRAJEVNA SKUPNOST bi rada pomagala urediti željo občanov iz Drašče vasi, Klečeta, Šmihela pri Žuzemberku in Dešeče vasi, da bi v njihove vasi pritokla pitna voda iz vodovoda Globočec, ki je speljan do sosednje Deče vasi v krajevni skupnosti Zagradec. V ta namen se je že lani obrnila na Stanovanjsko komunalno podjetje Grosuplje, ki s tem vodovodom upravlja. Napeljava vodovoda iz Globočca je možna, saj je zmogljivost tega zajetja sedaj izkoriščena manj kot polovico.

M. S.

MIRNA PEČ DOBILA ZAZIDALNI NAČRT

Urbanizacija prihaja tudi v Mirno peč. Decembra je novomeška občinska skupščina sprejela zazidalni načrt, po katerem bodo v tem kraju že v bližnji prihodnosti zgradili 41 zasebnih hiš. Dokler v kraju ne bo vodovoda, bodo morali lastniki novih hiš piti vodo iz kapnice.

LANI V NOVOMEŠKI PORODNIŠNICI:

Več porodov, manj dvojčkov

Rodilo se je 1844 otrok - 62 več kot leta 1972

Ali bo rekord 27 dvojčkov, dosežen v novomeški porodnišnici leta 1972, ob letu osorej še veljal? Lani so se mu zelo približali - s 24 dvojčki, medtem ko je bilo leta 1971 enaindvajset dvojčkov.

V letu 1973 se je v novomeški porodnišnici rodilo 1844 otrok ali 62 več kot leto dni prej. Pri 1820 porodih je prive-

kalo na dan 920 dečkov in 924 deklic. Novo leto se je začelo s Tomažkom, ki ga je rodila Tramtetova Anica iz Ruhne vasi, končalo pa z Barbaro, ki jo je na Silvestrovo povila Pravneta Jozica z Mirne.

Zanimivo je, da se je lani spremenilo tudi razmerje med dečki in deklicami. Medtem ko se je leta 1972 na 916 dečkov rodilo le 866 deklic, so lani deklice „ujele“ in celo „prehitile“ dečke: ob 920 dečkih so matere povile kar 924 deklic.

Dr. Slavko Špringer se spominja, da je bil lani za porodnišnično osebo najbolj poln dela mesec december, že dolgo pa ni bilo v oddelku takega zatišja kot za novo leto 1974.

ZASTAVICE NAJBOLJŠIM

Zveza mladine v Novem mestu je pred kratkim podelila prehodne zastavice aktivom ZMS, ki so se v tekmovalni, začetem lanskega 1. septembra, najboljši izkazali. Med aktivni iz delovnih kolektivov sta dobili zastavici mladinski organizaciji v SGP Pionir in hotelu Kandija. Najboljša vaška aktivna sta bila na Uršnih selih in v Zameškem. Na izobraževalnem področju je žirija prisodila zastavici aktivu v Dijskem domu Majde Šile in šoli za zdravstvene delavce. V skupini osnovnih šol je največ točk zbrala šola „Katja Rupena“, prehodni zastavici za specializirane organizacije pa sta prejela mladinska kluba na Dvoru in v Žuzemberku.

M. P.

UPOKOJENCI DOLENJKE HVALEŽNI PODJETJU

Pred novoletnimi prazniki je trgovsko podjetje Dolenjka povabilo na pogostitev in obdaritev vse svoje upokojence. Upokojenci so ustanovili poseben odbor, ki bo poslej skrbel za vezi s tem podjetjem.

kontroli, ki jo komisija še posebej kliče na pomoč, bo takih nepravilnosti manj.

I. Z.

Samoupravni sporazum o združevanju TOZD v Novolesu so delegati tega podjetja podpisali pred novoletnimi prazniki na Otočcu. Ob tej priložnosti so poudarili, da pomeni to dejanje pomemben korak naprej v razvoju gospodarjenja in odnosov. (Foto: S. Mikulan)

MINI ANKETA:

Staro leto se je izteklo in prvi dnevi novega so že za nami. Kaj nam bo novega prineslo, kaj skrivajo prihodnji dnevi? To so vprašanja, na kateri ni odgovora. Več ali manj pa so znane želje ljudi. Ljudje pač upajo, da bodo prihodnji meseci drugačni, lepši in boljši, kot so bili pretekli. Nekaj teh želja so nam povedali naključno izbrani anketiranci.

Kaj želimo

MAGDA PUNGERCAR, prodajalka: „Moja želja je, da leto, ki se začne, ne bo tako nemirno, kot je bilo preteklo, in da bo prineslo več miru na svet. Človeštvo naj se spametuje in ne rine v vojno, ki bo zlo za vse. Drugače pa si želim zdravja, uspešnega dela v poklicu, pa tudi, da nam standard ne bi padel.“

MARJAN KAVČIČ, učitelj: „Prva ura novega leta je bila zame malo neprijetna, ker sem imel smolo z avtomobilom, zato upam, da bodo ostali dnevi leta v tem pogledu srečnejši. Predvsem si želim zdravja, saj je zdravje tista dobrina, od katere je odvisno vse ostalo, tako uspeh v poklicu kot izpolnitev drugih drobnih želja.“

ANICA FURAR, delavka: „Kaj naj drugače želim kot to, da bi bilo vse boljše in lepše, kot je bilo preteklo leto. Želim si osebne sreče, obenem pa tudi, da bi prizadevanja človeštva po mirni ureditvi sporov uspela. In seveda, da cene ne bi kar naprej lezle gor. Lepo bi bilo, ko bi ostale vsaj na lanskem povprečju in ko bi se osebni dohodki vsaj malo dvignili.“

SLAVKO MALI, akviziter: „V prvi vrsti si želim osebne sreče in zadovoljstva. Da ne bi mislili, da sem preveč sebičen, moram dodati, da želim enako vsem ljudem. V korist celega človeštva bi bilo, da se svetovni spori rešijo na miroljuben način. Kot prodajalec knjig pa upam, da bo slovenska knjiga med ljudmi našla tisto mesto, ki ga zasluži.“

MILAN DJAJIP, dijak: „Seveda si najbolj želim, da v sedanjem letu uspešno končam letnik in se čim bolj pripravim na bodoči poklic. Upam, da bo to leto prineslo več možnosti za zabavo nas mladih, saj je ta zadeva v našem mestu hudo skromna.“

MOST NA DVORU SPET OBLJUBLJEN

Mostu, ki je bil obljubljen za dan republike, na Dvoru za novoletne praznike še vedno niso imeli. Prav takrat je dobil žuzemberški odbornik dr. Kocutar na seji občinske skupščine v Novem mestu na odborniško vprašanje, kaj je praznaprav s tem mostom na regionalni cesti Novo mesto - Kočevje, takle odgovor: montažni most na Dvoru bo v tednu do štirinajst dni postavljen. Eden od odbornikov je na pojasnilo zamrmral: „No, bomo videli!“

Novomeška kronika

INVENTURE - Zagnjena izložbena okna in na vratih napisi ZAPRTO so nas opozarjali te dni, da je v trgovinah nastopil čas novoletnih inventur. Ponekod so prekinili novoletno praznovanje že 2. januarja in se poglabili v svet števil, ki se morajo ujemati.

KOGA JE MOTILO? - Prometno ogledalo na tržnici namreč, da ga je sesul v prah. Zlobni jeziki sicer trdijo, da se je grdo spozabil povprečen občan, ko je v ogledalu zagledal svoj kisl in razpotegnjen obraz prej, preden ga je novo leto udarilo po žepu. Ker pa zaupamo v preudarnost meščanov, to ni preveč verjetno, ampak gre dejanje pripisati trenutni objestnosti mladostnika, ki mu je razbijanje v „posebno zadovoljstvo.“

JEZA - Jezo pešcev si nakopljejo vozniki, ki prezro lužo ob samopostrežnici pri kandijem mostu. Oblita s ploho umazane vode, je 2. januarja - po snegu - obstala v krzno oblečena ženska, očitno ne domačinka, in zažugala za voznikom: „Ti prašič, ti!“ Tako „krščenih“ je bilo že precej ljudi in razburjenju ni ne konca ne kraja. Potrebno je dvoje, pa bo mir: ali izravnavni cestisti ali nastavitvi mlčičnika, da bo spotehi ukrepal. Omejitvi hitrosti se skoro ne da več, saj je po mostu dovoljeno peljati le 30 km na uro, luže pa so na njem in pred njim.

DŽUNGLA V KINU - Film „Zbogom, mr. Chips“, ki nas je prišel zabavati za novoletne praznike, pri razvajanju in filmskega pokanja vajeni mladeži ni naletel na razumevanje. Peščica obiskovalcev je med predstavo delala tak nemir, da so drugi, ki so film v miru gledali, zapuščali dvoranjo. Očitno bi bil kos v taki džungli le redar s pestmi boksarja težke kategorije.

TRŽNICA - Novo leto ni pri-

Pred prazniki sem se pošteno uštel, ker nisem po trgovinah primerjala cen. Mešalnik ISKRA GIRMI 31 je namreč v Novotehni gospa plačala čez 330 din, istega pa je videla v Elektrotehni za 304 dinarje. V Drogeriji bi jo skoro kap! Tam bi prav tak mešalnik lahko dobila za 287 din. Skoro 50 din razlike v ceni, prodajalni pa sta narazen samo čez cesto. Kakšna izbira?!

Premoženje bo še pod lupo

Novomeška komisija za ugotavljanje izvora premoženja poročala občinski skupščini - Pri odkrivanju nepoštenosti naj sodelujejo vsi

Glavna moč komisije za ugotavljanje izvora premoženja je najbrž v njenem preventivnem poslanstvu. Na tem področju lahko komisija ob izdatnem sodelovanju in pomoči organov - od davčne službe do inšpektorjev - precej naredi.

To je poudaril predsednik novomeške komisije Jakob Berič ob koncu minulega leta, ko je občinska skupščina med drugim razpravljala tudi o problematiki, ki jo srečuje pri delovanju ta komisija. Predsednik občinske skupščine je tedaj menil, da akcije, vezane na sklepe ZKJ o socialnih razlikah, ne smejo v zaton, ampak se morajo z nezmanjšano temeljitostjo nadaljevati - v letu 1974 in naslednjem obdobju.

Komisija je dobila devet pobud za uvedbo postopka: osem od davčne uprave, eno pa na podlagi anonimne prijave občana. Po pretresu vseh primerov se je komisija pri petih odločila za sklep o uvedbi posebnega postopka. Pod lupo so prišli štirje obrtniki in občan v rednem delovnem razmerju. Trije med temi so vložili ugovore, ki pa jih je svet za finance zavrnil. V dveh primerih je komisija ustavila postopek, ker se je prepričala, da pridobljeno premoženje temelji na zakonitih virih. V treh primerih potekajo zadnja dejanja v postopku pred izdajo odločb. Za šest primerov komisija še zbira gradivo, na podlagi katerega se bo odločala o uvedbi postopka.

Več dela je komisija dobila na podlagi družbenega dogovora (v okviru skupnosti slovenskih občin) o merilih in pogojih, pod katerimi so občani na javni poziv dolžni predložiti podatke o svojem premoženju. V novomeški občini so pozvani vložili 496 obvestil, od tega 416 v roku, 66 z zamudo, 14 pa šele po osebni pozivu. Od teh je komisija že izločila nekaj primerov za podrobnejšo obravnavo.

Iz poročila komisije občinski skupščini razberemo, da je komisija med delovanjem ugotovila slabosti, ki so v posredni zvezi s pridobivanjem in trošenjem premoženja. Sem sodijo zlasti visoka posojila nekaterim vodilnim delavcem v organizacijah združenega dela, plačevanje trgovskih potnikov s kilometrinami in dnevniciami, da se delovna organizacija tako izogne plačilu družbenih obveznosti, razmeroma visoki osebni prejemki v manjših delovnih organizacijah, nepravilnosti pri stanovanjih in podobno. Kaže torej, da bo treba v prihodnje posvetiti pozornost ne samo osebni, ampak tudi tako imenovani „kolektivni“ nepoštenoti. Ob poostreni delavski

NOVOMEŠKA TRIBUNA

Kjer se cedi mleko in kjer so polja zasejana s koruzo

950 kmetov je lani oddalo 3,5 milijona litrov mleka - Dober donos koruze

Upravni odbor sklada za pospeševanje kmetijstva je tik pred iztekom minulega leta nagradil najboljše pridelovalce koruze ter vse kooperante, ki so oddali več kot deset tisoč litrov mleka. Pridelovanje koruze, proizvodnja mleka in pitanje živine dajejo v brežiški občini zelo ugodne rezultate, zato sklad spodbuja njihov razvoj.

Kooperacijsko dejavnost v občini širi obrat za kooperacijo pri Agrarii. V zadnjih štirih letih se je število kooperantov, ki oddajajo mleko, povečalo od 300 na 950, odkup mleka pa od 800 tisoč litrov na 3 milijone in 500 tisoč litrov na leto. V molzno kontrolo je vključenih kar 1600 plemenic.

TOZD Kooperacija pri Agrarii namerava na novo organizirati še intenzivno in mehanizirano pridelovanje krompirja, rejo pitanih prašičev, sodobne nasade sadja itd.

Kmetje v brežiški občini zadnja leta sejejo tudi vedno več koruze. 1971. leta so površine s koruzo obsegale 20 odstotkov vseh površin v Sloveniji. Zadnji dve leti je ta poljščina zavzela še večji obseg. Zdaj je zasejana s koruzo več kot tretjina vseh njiv. Pred dvema letoma jih je bilo 2313 ha, lani pa že 2788 ha. Več kot polovico površin je zasejanih s hibridnimi sortami, ki jih uvajajo pospeševalci Agrarie. Najnovejše sorte so se zelo dobro obnesle in dale izredno lep pridelek. Lani so preizkušali dvanajst sort na desetih krajih.

Tekmovanje za najboljši pridelek koruze razpisujejo v občini že nekaj let. Lani se je odzvalo 36 kmetov, prejšnje leto pa 15. Nove sorte so dale nad 50

odst. večji pridelek kot stare. Seveda jih bodo preizkušali še naprej. Kooperacijski obrat Agrarie uvaja za gojenje koruze nove linije - sejalnice, kultiatorje in škropilnice, spodbuja intenzivno gnojenje in tako

oskrbo, da z njo doseže zares dobre rezultate.

Sklad za pospeševanje kmetijstva je šestim kmetovalcem dal pomoč pri gradnji hlevov. Vsakemu je plačal 60 odstotkov vrednosti načrtov, skupaj 7.434 din. Proizvajalcem mleka je razdelil za 18.600 din, pridelovalcem koruze pa za 5.000 din nagrad.

J. TEPPEY

Na posestvu v Globokem merijo vlago v koruznem zrnju. (Foto: J. T.)

V evidentiranje možnih kandidatov za bodoče delegate se morajo še v januarju vključiti vse tiste organizacije ZK, ki doslej o tem niso razpravljale, so sklenili člani občinske konference ZK na zadnji seji. Drugi od leve na desno novi sekretar občinske konference ZK Miha Haler. (Foto: J. Teppey)

NOVO V BREŽICAH

LJUDI ZEBE, PREMOGA NI. Na nove pošiljke premoga čaka pri Kurivu v Brežicah 1800 naročnikov. Samo po eno tona ga izdajajo. „Kakšen je vrstni red?“ dostikrat sprašujejo ljudje. V odgovor zvedo, da dobijo premog najprej tisti, ki so v največji stiski in ki pridejo „sitnari“ tudi po desetkrat ali petnajstkrat. V januarju imajo obljubljenih nekaj vagonov premoga iz Velenja, Senovega in Trbovelj. Seveda bodo vse pošiljke spet razdelili na tone in tako postopoma zadovoljili prosilce.

KINO SPET DRAŽJI. Od 1. januarja dalje so podražili v Brežicah vstopnino za kino predstave. Podražitev ni za vse enaka, giblje se med 2 in 4 dinarji, odvisno od vrste sedežev v dvorani. Do zdaj je bil brežiški kino eden najcenejših v Sloveniji. Podražitev je bila upravičena, saj še kljub temu stroškov za dvorano in najemnine filmov ne bodo mogli kriti samo iz vstopnine. Poiskati bodo morali druge vire, da bodo lahko krili primanjkljaj v blagajni.

VEČINA UJELA ROK. Do 31. decembra se je konstituirala večina delovnih organizacij v brežiški občini, kjer jih ima sedež 32. Koordinacijski odbor pri občinski konferenci SZDL je spremljal priprave in dajal tudi razna tolačenja, kjer si o teh stvareh niso bili na jasnem. Marsikje pa so ga pozabili obveščati o svojem delu, zato ni imel popolnega pregleda nad potekom konstituiranja.

REŽISERJI PRIPRAVLJENI. Seminar za režiserje, ki ga je pred dnevi organiziral področni odbor Zdrženja gledaliških skupin Slovenije za Posavje, je obiskovalo v Brežicah okoli petnajst slušateljev. Odbor bo že v januarju razpisal srečanje mladinskih in odraslih gledaliških skupin v aprilu tega leta. Torej se lahko nadejamo živahnega udeleževanja na šolskih odrih in na odrskih prosvetnih društev v sezoni 1973/74.

ARTIČE: USTAVA JIH SPODBUJA

Leto 1974 so začeli v Artičah z velikimi upi. Akcija za modernizacijo ceste od Spodnje Pohance do Artiča in Dečnih sel je stekla in občani so pokazali veliko pripravljenost za sodelovanje. Posamezniki so prispevali za asfalt po dva tisoč in tri tisoč din, odzvale pa so se tudi že nekatere delovne organizacije iz brežiške in krške občine. Pričakujejo, da bodo za 3.300 metrov ceste zbrali nad 150 tisoč din. Tudi šola in krajevna skupnost sta obljubili svoj delež. Artičani se pri zbiranju denarja za sodobnejšo cesto sklicujejo tudi na nova ustavna določila o financiranju krajevnih skupnosti, kjer je samoprisepek občanov omenjen kot pomemben vir dohodkov za napredek krajev. Zlasti tam, kjer nimajo delovnih organizacij, si morajo z njim pomagati naprej. V Artičah imajo zdaj tudi trgovino. Trenutno je odprta po tri ure na dan in upajo, da bo v naslednjih treh mesecih ustvarila toliko prometa, da bo opravičila svoj obstoj.

V. P.

NOVA IMENA V KOMITEJU ZK

Občinska konferenca ZK v Brežicah je za nove člane komiteja izvolila Staneta Ilca, Spaso Čorkoviča, Ivana Fuksa, Marijo Kaplan, Viktorja Kostevca, Milana Lokarja, Ivana Novaka, Henrika Omerzuja, Vikašina Marčetiča, Staneta Ostrelča, Draga Romiha, Marjana Vučanjka, Vinka Zagmajstra in Alojza Zokalja, za sekretarja pa Miha Halerja. V medobčinski svet ZK Posavje je izvolila pet članov. To so: Franc Bukovinsky, Miha Haler, Miroslav Kambič, Franc Puhner in Stanko Rebernik.

VESELJE V KRIŽAH

V Križah pri Pečicah so te dni slavili dokončanje vodovoda. Pitno vodo je dobilo 18 gospodinjstev. Prebivalci so opravili veliko delo. Vodovod so kopali na težkem terenu. Veljal jih je 100 tisočakov. Od tega je polovico prispevala občinska skupščina Brežice, iz sklada za negospodarske investicije.

Po dolgotrajnih pripravah so v krški „Celulozi“ osnovali šest temeljnih organizacij združenega dela. 28. decembra lani so svečano podpisali sporazum o združevanju. Pritegnili so tudi sosednjo „Papirkonfekcijo“, ki bo odsej sedma TOZD v združenem podjetju. To je hkrati tudi prvi konkretni korak pri združevanju slovenske papirne industrije. (Foto: Tone Zalokar)

Obdelovalcem zemlje več besede!

Kaj nam obeta ustanovitev kmetijske zemljiške skupnosti v Krškem?

Počasi, zelo počasi spoznavamo vrednost kmetijskih zemljišč, predvsem pa vrednost obdelovalne zemlje, ki jo tako pogosto brez občutka uničujemo z nesmotrno zazidavo. Za pravilno uporabo kmetijskih zemljišč so v občinah dolžne skrbeti pred kratkim ustanovljene kmetijske zemljiške skupnosti. V krški občini so njihovi ustanovitelji: Agrokombinat Krško, Gozdno gospodarstvo Brežice - TOZD Kostanjevica in TOZD Bohor Senovo, občinska skupščina, občinska konferenca SZDL, Vodna skupnost Dolenjske in vse krajevne skupnosti.

V zemljiški politiki je to precejšen korak naprej. Zagotovljen je vpliv tistih, ki zemljo obdelujejo. Ustanovitelji kmetijske zemljiške skupnosti bodo na zasledanjih skupščine zastopali stalne delegacije oz. stalni delegati, ki jih bodo seznanjali z vsemi pomembnejšimi odločitvami in sklepi.

Kmetijska zemljiška skupnost bo dajala soglasje k lokacijskim dovoljenjem in spremembam namembnosti kmetijskih

zemljišč, dokler ne bodo sprejeti ustrezni urbanistični predpisi. Pa ne samo to, obravnavala bo sodelovanje med kmeti in kmetijskimi organizacijami, spremljala bo promet s kmetijskimi zemljišči in dajala pobude za zamenjavo zemljišč, za arondacijo in zložbo parcel ter druge posege za urejanje in uporabo kmetijskih površin.

Pomembno vlogo pri medsebojnih odnosih njihovih lastnikov oz. uporabnikov bo imel poravnalni svet. Ta družbeni organ pri kmetijski zemljiški

skupnosti bo izglajeval spore v okviru KZS bodisi na lastno pobudo, bodisi na pobudo prizadetih strank. Nesoglasja te vrste nastajajo pogosto, zlasti pri arondacijah, komasacijah in podobnih ukrepih.

Kmetijska zemljiška skupnost bo imela za pomoč več stalnih komisij. Delo ji bodo olajševale: komisija za pripravo in spremljanje uresničevanja prostorskega načrta za krško občino, komisija za razvijanje proizvodnega sodelovanja med kmeti in kmetijskimi organizacijami, komisija za usmerjanje prometa s kmetijskimi zemljišči ter komisija za prostorsko ureditvene operacije. V pristojnosti skupnosti bo tudi gospodarjenje s kmetijskimi zemljiškimi skladi, ki bo pridobival kmetijska zemljišča na razne načine.

J. TEPPEY

BREZ TELEFONA NOČEJO BITI

Gorenji Leskovec je eden najodročnejših krajev v krški občini. Kraj ima šolo, v kateri imajo pouk nižji razredi, vendar so tam stalne težave za učitelje. Težko jih dobijo, prebivalci pa vztrajajo pri tem, da bi šola ostala. Hočejo tudi napeljavo telefona v šolo, da bodo imeli vsaj po žici dobro povezavo s svetom. Tako bodo lahko klicali zdravnika, živinozdravnika in uredili druge nujne stvari, ne da bi jim bilo treba pešačiti po slabi cesti.

KDO SO DELEGATI?

Občinska skupščina Krško je imenovala v skupščino kmetijske zemljiške skupnosti štiri delegate. To so: Stane Vidmar, načelnik oddelka za gospodarstvo in finance, Branko Pirc - Sekretar občinske konference SZDL, inž. Janéz Kalan - član sveta za urbanizem in komunalne zadeve ter Marjan Žibert - sodnik občinskega sodišča v Krškem.

NAČRT URESNIČEN PRED ROKOM!

Do konca 1980. leta naj bi v občini obnovili 800 hektarjev vinogradov, vseh pa je okoli 1100 hektarjev. Do konca minulega leta so jih obnovili 450 hektarjev, za zaključna dela pa jih je pripravljeno kar 80. Srednjeročni plan bodo tako znatno presegli, kar daje vse pogoje za sicer optimistično zastavljeni dolgoročni načrt. Tempo obnove je hiter, kar je posledica pravilne politike enote za kooperacijo pri „Agrokombinatu“. Pravočasna dostava potrebnega trsnega in drugega „reprodukcijskega materiala“, rigolanja ter kreditiranje, je vključilo v korg kooperantov mrsikaterega vinogradnika. Le-ti so v minulem letu prvič v večji meri prodajali Agrokombinatu grozdje in ne le vino. Načrt o postopni enotni predelavi pridelka bo tako slej ko prej uresničen in bo zagotovil tudi kvaliteto vina, s tem pa seveda tudi njegovo višjo tržno ceno. Vsi stroški predelave, kletarjenja in drugega, so zasebnim vinogradnikom prinašali manjši „čisti“ dohodek kot ga imajo sedaj. Vsi tega resda še niso doumeli, bodo pa prav kmalu, seveda v lastno korist.

Z. SEBEK

Prijatelja iz šolskih klopi. Zdravko Jaklič iz Velikega Podloga in Milan Prah iz Jelše obiskujeta šteti razred osnovne šole v Leskovcu. Njunja največja želja v novem letu 1974 je čimboljši uspeh v šoli. Povedala sta še, da so se zadnji dan pouka v starem letu v šoli prijetno zabavali, plesali in „navijali“ gramofon. Obema so všeč Slaki, Ivica Šerfezi, zato sta na šolskem rajanju oba uživala ob poskočnih melodijah. (Foto: J. Teppey)

KRŠKE NOVICE

DODATNE PROSNJE - Temeljna kulturna skupnost bo na pobudo ljubljanskega regionalnega Zavoda za spomeniško varstvo naprosila republiško skupnost za denarno pomoč še za tri akcije. Nadaljevati nameravajo obnovo brestaniškega gradu, pričeti preurejati notranjost Valvasorjeve hiše in nadaljevati arheološke raziskave „Levakove jame“ pri Sutni. Del denarja za te načrte bosta prispevali občinska TKS in občinska skupščina.

ALI BO ODBIZV? - 15. tega meseca nameravajo v Brestanici, v prostorih kulturnega doma, pripraviti prvo uro začetne plesne šole. Ker je v krški občini ni bilo že vrsto let, bo

zanjo med mladimi verjetno veliko zanimanje. Organizatorji so uspeli za vodjo pridobiti znanega plesnega učitelja.

SKUPNO DELO - Pobuda mladinskega aktiva Rožno-Prekladol, da bi pričeli graditi lasten dom, ni ostala brez odmeva. Pred mesecem dni so ustanovili gradbeni odbor, ki ga vodi Matko Abram, v akciji pa sodelujejo vsi občani. Po načrtih naj bi bil dom, kjer bo tudi prostor za druge krajevne organizacije in trgovino, „pod streho“ že julija letos. Ob vnemi, ki so jo doslej pokazali mladi in starejši, ta napoved ni preuranjena.

BREŽIŠKE VESTI

KRŠKI TEDNIK

Je slep, kdor dela za »potrošnjo«?

Sevniško gospodarstvo je minulo leto slabše napredovalo - Kaj tepe?

Predsednik sveta za gospodarstvo in finance pri občinski skupščini Maks Bilc je ob ocenjevanju devetmesečnih gospodarskih dosežkov v občini videl razloge za slabši napredek tudi v sestavi sevniške industrije, ki je v glavnem naravnana v proizvodnjo potrošniških dobrin. Odborniki in predstavniki gospodarstva so dopolnjevali sliko z nekaterimi podatki do kraja minulega leta, vendar izgledi niso bili kaj prida boljši.

Zanimive so primerjave. Celotni dohodek je v sevniški občini porasel v prvih devetih mesecih lani le za 8 odst., medtem ko je v Brežicah za 20 odst., v republikli pa kar za 24

odst. Prvič je padel pod sto indeks o celotnem dohodku v LISCI, in sicer kar za 6 odst., čeprav so povečali ekonomičnost za 11 odst.

Izgubo so imeli v krmeljski METALNI, JUGOTANINU in BOHORJU. STILLES je lani delal pravzaprav poskusno s sredstvi, ki so jih pridobili z naložbami, s precej novimi nekvalificiranimi delavci in mladimi. Vseeno se je že novembra izkopal iz izgube; za konec leta so v tem podjetju predvidevali že 2,40 milijona za sklade. V KOPITARNI so do kraja leta ugodno poslovali. Skrbi pa jih letošnje leto, predvsem nadaljnje podražitve lesa in surovine za izdelavo plastike. Da je imelo sevniško gospodarstvo težave s kupci, kaže tudi to, da jim le-ti dolgujejo 55,2 milijona dinarjev. Zaradi tega so odborniki občinske skupščine na zadnji lanski seji opozorili tudi na to, da tolikšno kreditiranje kupcev zavira razvoj občinskega gospodarstva. Priporo-

čili so tudi povečanje izvoza, ki je pričel lani zaostajati. Kot že večkrat je bilo tudi tokrat slišati mnenja, naj bi predvsem največja kolektiva, kot sta LISCA in JUTRANJKA, razmislila še o kakšni drugi proizvodnji.

A. ŽELEZNIK

Oder privlačuje

Amaterizem torej še ni mrtev. V Sevnici so že tretje leto amaterski igralci pripravili mladinsko igro. Letošnja Sneguljčica je sad prizadevanja kar 50 nastopajočih in ostalih odrskih delavcev iz sevniške osnovne šole in zveze kulturno-prosvetnih organizacij.

Režiserka Majda Leben sicer pravi, da bi raje samo igrala, kot pa tudi opravljala še to delo. Vseeno izvedena igra kaže tudi na to, da je mogoče z delitvijo dela pripraviti lepo prireditev. Med odrskimi nastopajočimi so sodelovali tudi profesorji, uslužbenci in gospodinjje. Ob vsem je bilo razumljivo najteže uskladiti čas za skupne vaje.

Za novoletno igro bi prav gotovo lahko z manj truda »uvozili« odrsko uprizoritev iz osrednjih gledališč. Vnema in dobra volja domačih amaterjev pa prinašata svojevrstno doživetje. Želeti bi bilo, da bi prineslo še utrditev same kulturno-prosvetne organizacije v mestu, sedaj ko je zbrano lepo število ustvarjalcev. Nadaljnji razvoj kulturnih skupnosti predvideva namreč še več dogovaranja, predvsem z gospodarstvom. Razgovor bo lažji, če bo mogoče predočati programe posameznih skupin.

A. Ž.

SEVNICA: SREČNIH NAD 400 MALČKOV

Društvo prijateljev mladine Sevnica je tudi tokrat priredilo v dvorani TVD Partizan sprejem dedka Mraza za cicibane od treh let dalje. Dedka Mraza je pričakalo kar nad 400 otrok. Razveselili so jih tudi z igro Sneguljčica, ki so jo igrali tudi v drugih krajih občine.

VETERINARJI V TOZD POSAVJE

Občinska skupščina na zadnji seji v minulem letu ni dala soglasja za združenje veterinarskih postaj na Celjskem, temveč je zahtevala, naj najprej organizirajo temeljno organizacijo združenega dela v Posavju.

BIFE TISTEMU, KI OBETA RAZVOJ

Krmelj se naglo širi. Samo v novih proizvodnih prostorih Lisce v Krmelju naj bi delalo že v bližnji bodočnosti 180 zaposlenih. Sedaj se delavke tega obrata hranijo pri zasebniku. Ko so odborniki odločali o tem, ali naj bi bife Svobode predali v upravljanje zasebnici, so raje sprejeli priporočilo, da naj ga vzame v upravljanje sevniško Gostinsko podjetje. Menili so namreč, da družbeno podjetje vseeno lahko v večji meri poskrbi za razvoj turizma v tem delu občine, s čimer se doslej ni ukvarjal nihče. Nasploh razni bifeji turizmu delajo le bolj medvedjo uslugo, saj gost ni zadovoljen le s pijačo in morda še sendviči. Marsikdo se namreč otepa skrbi za toplo prehrano, ki terja več dela.

SEVNICA: TOZD ZA GRADBENIŠTVO

Pred krajem minulega leta sta se združili obe zasavski gradbeni podjetji GIP BETON iz Zagarja in SCP ZASAVJE iz Trbovlj. Obe podjetji imata v Sevnici močni delovišči, ki opravljata tudi večino družbene stanovanjske gradnje v občini. SCP ZASAVJE ima v Boštanju še betonomo za napravami za izdelavo betonskih kvadrov in cevi ter seveda tudi vrsto peskokopov. Predvidena samoupravna organizacija združenega podjetja predvideva sicer nekaj TOZD, nobene pa v Sevnici, kar so ocenili odborniki občinske skupščine za nesprejemljivo. Od občinske uprave in političnih organizacij terjajo, naj v gradbenem podjetju izdelajo analize o pogojih za ustanovitev TOZD, sicer bodo zahtevali podatke in naredili analizo za izpostave v Sevnici. Koristno združevanje gradbene industrije namreč ne bi smelo iti na škodo občine in samoupravnih pravic delavcev teh podjetij v Sevnici.

Doslej v mokronoškem Čevljarstvu ni bilo novosti, delalo se je v glavnem le obrtniško in vse od kraja. Šele pred Novim letom izglasovana združenje z ljubljansko Zmago obeta, da bo prišel razvoj tudi v ta kolektiv. (Foto: Železnik)

Že tretje leto knjige v šoli

Šole v trebanjski občini prednjačijo na Dolenjskem v zbiranju učbenikov

Poročilo novomeške enote Zavoda za šolstvo o učnih uspehih omenja podatek, da prihaja v trebanjski občini na šolarja poprečno že 5 učbenikov, zbranih v akciji zbiranja rabljenih knjig ali dokupljenih novih knjigah. V glavnem gre za delo, ki razen dosti truda ne pomeni težjega izdatka.

Pri temeljni izobraževalni skupnosti v Trebnjem računajo, da so za tiste učbenike, ki so jih morali dokupiti, porabili okrog 70 do 80 tisočakov. Prispevali so še za učbenike nove matematike. Kako je potekala akcija zbiranja učbenikov, smo povprašali le v mirenski in šentruperski šoli, kar pa ne pomeni, da stvari ne gredo uspešno tudi po drugih šolah v občini. V mirenski šoli so to koristno novost kot drugod razložili staršem na roditeljskem sestanku pred tremi leti; pobudo so sprejeli z razumevanjem. Tudi v Šentrupertu je nad 90 odst.

otrok prineslo učbenike. V Šentrupertu so učbenike ocenjevali z ocenami od 0 do 4: tisti, ki so imeli najbolj ohranjene knjige, so dobili nove, s tem pa vzbujajo tudi večjo skrb za čuvanje knjig. Razredniki ponavadi poberejo rabljene učbenike že na kraju šolskega leta, učenci pa dobijo knjige za naslednji razred.

Ravnatelj Vladimir Silvester iz mirenske šole meni, da je pobuda trebanjske temeljne izobraževalne skupnosti za zbiranje učbenikov pomemben prispevek za zmanjševanje družbenih razlik med šolarji. Revni

otroci so do te akcije imeli najslabše učbenike, dostikrat so si jih morali celo sposojati. Na

VLADIMIR SILVESTER: »Že lepi uspehi pri odpravljanju družbenih razlik med učenci!«

vrsti šol skušajo šolarjem pomagati tudi na druge načine. Na Mirni skrbijo tudi za to, da prejemo revni otroci brezplačen mladinski tisk, kot npr. Pionirja in Pionirski list. Tudi ni več tega, da eni lahko hodijo na šolske ekskurzije, drugi pa ne. Tudi šolanje v naravi je dostopno vsem. Sedaj nabavljajo šole še smučarsko opremo, saj bodo letos vse učence petih razredov peljali na smučarske tečaje. Takšna solidarnostna pomoč pride prav zlasti staršem, ki imajo v šoli hkrati po več šolarjev. Pred tremi leti začetna akcija zbiranja šolskih učbenikov je dala že skoraj 15.000 knjig, iz družbenega denarja so jih dokupili skoraj polovico.

A. ŽELEZNIK

»Čevljarstvo« na novi poti

Mokronoško Čevljarstvo združeno z ljubljansko Zmago - Nove možnosti za razvoj podjetja

Mokronoško podjetje »Čevljarstvo« se vse od nastanka kmalu po vojni ni moglo kaj prida razmahniti. Odkar pa so se z referendumom odločili za združenje s trgovsko-proizvodnim podjetjem Zmago iz Ljubljane, jim kaže veliko boljše.

Vodja podjetja Milan Borštnar: »Imeli smo razdrobljeno proizvodnjo.«

Do sedaj je 19 zaposlenih v podjetju delalo vse od kraja, kar jim je prišlo v roke, združeni z Zmago pa se bodo lahko lotili naložb, ki so za boljše delo nujno potrebne. Ljubljansko podjetje ima skrbno utečeno

MIRNA: Z REGULACIJO PRIDOBILI 900 HEKTAROV

Kot je povedal inž. Lovko, direktor Splošne vodne skupnosti Dolenjske, so na Mirni z regulacijami Mirne pridobili kar 900 hektarov kmetijskih zemljišč. Pri tem so uredili 11,5 km struge. Zaradi naglega razvoja Mirne so večino struge skozi kraj uredili z betonskimi zidovi, ki so draga, a zanesljiva rešitev, s katero se pridobi mnogo prostora, ki ga tod manjka. Denar zato je pritekal pičlo, v začetku le do 500.000 dinarjev na leto, zadnja leta pa po 800.000 din. Da bi bila Mirna brez skrbi, bi morali urediti še 200 metrov struge nad mostom, rešitve pa ne bo vse dotlej, dokler bo ovira Pečetova hiša, ki, kot sta pokazali dve letošnji povodnji, ni na nič kaj varnem mestu.

proizvodnjo in trgovsko mrežo. Dobra organiziranost jim je lani prinesla za 15 milijonov dinarjev prometa in uspelo jim je ustvariti 2,5 milijona dinarjev za sklade. Tako bo lahko pomagalo mokronoškem »Čevljarstvu« pri novih naložbah. V načrtu imajo izboljšati šivalnico in omogočiti proizvodnjo lahke moške obutve. V ta namen bodo že čez dva meseca spustili tekoči trak za šivalnico, v šestih mesecih pa upajo urediti tudi prostore za ostalo proizvodnjo. Potrebovali bodo okoli 400 kvadratnih metrov novih delovnih površin.

Podjetje se bo po preteku enega leta organiziralo v temeljno organizacijo združenega dela.

TREBANJSKE IVERI

MOKRONOG: LARFARJI NISO POZABILI - Mokronoški larfarji, znani po vsakoletnih pustnih karnevalih, lani pa še po kresni noči, ob novem letu niso pozabili šolarjev. Za novoletno pogostitev na mokronoški šoli so namenili dva tisočaka. Otroci so jim namreč pomagali tudi na obeh množičnih prireditvah.

MIRNA: ŠOLA "NESLA" GOSPODARSTVO - Mirenska šola je tudi letos primaknila nekaj denarja iz svojih skladov zato, da je bil dedek Mraz še bogatejši. Ta denar, preračunan na število učencev, je znesel več, kot se je nabralo iz mirenskih tovarn na število zaposlenih delavcev, čeprav so tam namenjali na zaposlenega po 20 dinarjev.

KOLIKO LESA ZA DOM? Za uporabo v kmečkem gospodarstvu in gospodinjstvu je brežiško Gozdno gospodarstvo pripravilo pravilnik, ki določa, da se sme za te namene posekati na leto 2 metra tehničnega Mirne listavcev ali iglavcev in 7 metrov lesa za kurjavo. Toliko dopuščajo zmogljivosti gozda in gozdnogospodarski načrti. Občinska skupščina je

na zadnji seji dala soglasje k temu pravilniku.

MIRNA: PREDALEČ ZA NAPANJE ŽELEZNIH KONJIČKOV - Čeprav ima Mirna že banko in je nasploh drugo, v marsičem pa tudi prvo središče občine, morajo po bencin in kar je še podobnih takih reči preko avtoceste v Trebnje ali pa v Mokronog. Menijo, da je to že od sile in se čudijo, kako to, da nihče ne vidi zanimanja za črpalko v kraju.

KAR JE DOBRO ZA MANJŠINO, NI ZA VEČINO - Šolski avtobus trebanjske osnovne šole ima nevhvaležno in razvlečeno progo. S Cateža odpelje otroke že kar ob pol petih zjutraj, z Dobrave šole ob 7,40, tako da ti otroci že zamujajo pouk. Vseeno pa bi marsikje še radi postajališča in postanke, to pa povzroča le še večje sitnosti. Kar 80 do 90 otrok s Cateža ne more vstajati še bolj rano, če bi hoteli obresti ves okoliš in ustavljati vsepovsod. Najhujše težave so rešili; če bi hoteli še več, bi morala šola imeti še en avtobus in seveda tudi šoferja. Pa se da ponekod vsaj iti tudi malo peš!

METALNA: LANI VSAK 17 DNI V BOLNIŠKI!

Da, nič manj in nič več kot 17 dni je bil povprečno lani v bolniški vsak delavec krmeljske Metalne! Toliko znaša namreč letno povprečje. K temu zaskrbljivočemu podatku so pripomogli največ slabi delovni pogoji. Kar polovica zaposlenih dela namreč še vedno na prostem. Za sevniško gospodarstvo ugodna kvalifikacijska struktura zaposlenih v tem kolektivu (kar 120 delavcev ima kvalifikacijo), se iz dneva v dan zgublja, saj odhajajo tja, kjer imajo boljše delovne razmere.

Ne le za Novo leto, še ves minuli teden so sevniški gledališki amaterji razveseljevali šolarje s pravljico Sneguljčica. Zbrano skupino bi bilo ob pomanjkanju kulturnih prireditev prijetno videti na odru tudi med letom.

SEVNIŠKI PABERKI

KAVICA ZA KUPCE - Pred novoletnimi prazniki je bila v sevniških trgovinah gneča, da je bilo kaj. V MERXOVI samopostrežnici so pripravljali kupce na silvestrovanje z brezplačnim bonom za kavico.

SKRB ZA PROGO - Delavski avtobusi podjetij IZLETNIK in GORJANCI se dobro uveljavljajo. Še celo če pride do kakšnih okvar na vozilih, ne vržejo puške v koruzo. Ko se je zadnje dni decembra pokvaril avtobus, ki vozi na progih Poklek - Sevnica in na Marof, niso pa ga mogli popraviti niti popoldne, da bi lahko zagotovili delavcem povratek, je IZLETNIK iz Celja poslal v Sevnico poseben avtobus, ki je sicer namenjen za turistična potovanja. Žal so slabe še vedno ceste, posebno tista proti Marofu.

DINARJI NE SLEDIJO LITROM - Na doslej še edini PETROLOVI črpalki v Sevnici še vedno stojijo na mestu številke na črpalkah, ki so vse do jesenske podražitve merile pretočeni bencin tudi v dinarjih. Zanimivo je, da so malo predtem dobili nove črpalke, le-te pa so domači

proizvodnje in ne zmorejo tako hitrega množenja za takšno ceno. Usekajo se baje na škodo črpalke, zato raje preračunavajo iztočene litre kar s priročnimi tablicami.

SLAŠČIČAR V NOVEM - Prostor nekdanje lekarnice v starem delu mesta niso več zaprti, vanje je pred novoletnimi prazniki prinesel svojo obrt slaščičar. Za lokal ima preurejena kar dva lična prostora, vsekakor lepše kot v stari zgradbi.

ZAVAROVANJE SE IZPLAČA - Na podeželju je raznih črpalk po črpališčih vodovodov kot gob po dežju. Ponavadi je hudo, ko se pokvarijo, popravilo pa ni poceni. Na Primožu so črpalke zavarovali. Zavarovalnica jim je vsakič poravnala škodo. Nasploh opažajo na občini, da imajo ljudje premoženje kaj malo zavarovano ali nič. Ob poginih prihajajo nato pred občinsko skupščino s prošnjami za pomoč, odpis davkov in podobno. Na zadnji seji so zato odborniki menili, da v bodoče ne kaže pomagati tistim, ki so vsa stvar prepustili naključju in se sploh niso zavarovali.

Pred novim letom je dedek Mraz obiskoval tudi otroke v kočevski občini, in sicer v šolah, delovnih organizacijah, doma in drugod. Tako je obiskal tudi otroke v Kidričevi ulici 5. Ob tej priložnosti so otroci obdarili tudi starše. Denar za darila staršem so otroci prihranili tako, da so se odrekli sladkarijam, žvečilnemu gumiju itd. (Foto: J. Primc)

Veliko funkcij v samo enih rokah

Vsak se rad otepa družbenega dela - Mladina je po šolah in službah

Anton Žagar iz Koprivnika je predsednik krajevne skupnosti, tajnik ZB, predsednik krajevne organizacije SZDL in poveljnik gasilskega društva. O zadevah z območja krajevne skupnosti je povedal tako:

V naši šoli smo imeli včasih 40 do 50 otrok in dva učitelja, danes imamo 38 otrok od 1. do 8. razreda in vse uči učitelj Božo Bregar. Prav je, da na vasi ostajajo šole, dokler je le mogoče, saj bo sicer podeljeje povsem izumrlo.

Gasilsko društvo je letos zasedlo na občinskem tekmovanju 3. mesto, prejšnja leta pa smo bili običajno peti. Malo bolj smo vadili. Imamo novo motoriko in 150 m cevi, ostala oprema pa je stara. Potrebujemo

tudi reševalne lestve in nove obleke. Mladine v društvu ni, ker hodi v šole in službe drugam. Domov se vrača le ob sobotah in takrat igrajo nogomet ter odbojko.

Gasilski dom bi radi dobili. Ze 10 let prenašamo opremo iz enega prostora v drugi. Dve vlogi smo poslali na ZKGP (na KG in GG) za pomoč, a nismo dobili odgovora. Ljudje bi za dom tudi prostovoljno delali.

Vaščanov je 150, volilcev pa 80. Manjka ljudi za razne funkcije. Vsi se otepaajo odgovornosti. Vsak vidi preveč le svoje delo in težave, ne pa krajevne skupnosti in skupnih potreb.

Hiše v Koprivniku propadajo in jih prodajajo. Ker se zbere le po 800 din za mesec za popravila vseh, ki so v stanovanjskem podjetju ZKGP, ni bilo denarja za dobro vzdrževanje. Prednost pri nakupu hiše ima tisti, ki stanuje v njej. Pred tremi, štirimi leti so izdelali tudi načrt za stanovanjske bloke, a ni bilo nič narejenega.

Na pokopališču bi radi postavili spomenik padlim partizanom, pa ni denarja. Tudi zid okoli pokopališča je treba urediti. Krajevna skupnost ima za vse le 15.000 din.

Avtobusno zvezo s Kočevjem bi radi imeli vsaj dvakrat na teden: ob ponedeljkih (ali sredi) in petkih, ko so uradni dnevi v mestu. Zdaj vozi avtobus na tej progi le ob četrkih.

Obračun pred zamenjavo

Oceniti, kdo ni opravil svojih nalog

Poročilo za prvo sejo nove občinske konference ZK Kočevje naj ne prikazuje le statističnih podatkov o sejah in podobno, ampak naj predvsem kritično oceni izpolnjevanje „Vsebinske usmeritve in akcijskega programa za delo komunistov občine Kočevje“, izpolnjevanje drugih sklepov organov ZK v občini in zunaj nje, posebno pa še izpolnjevanje pisma in sklepov 29. seje. Tako je bila ocena predvidoma zadnjega sestanka sedanjega občinskega komiteja ZK, ki je bil 3. januarja.

Uspešno pot za naprej lahko namreč komunisti začrtajo le, če bodo natančno pregledali, kateri sklepi in zadolžitve niso bili uresničeni, kdo jih ni uresničil in zakaj jih ni. Seveda je treba proti tistim komunistom, ki ne izpolnjujejo sprejetih sklepov, tudi ukrepati. Le tako si bo partija ugled kre-

pila, v nasprotnem pa bi ga izgubljala.

Več udeležencev v razpravi - v njej so sodelovali tudi predstavniki vseh drugih družbeno-političnih organizacij in raznih komisij - je tudi pravilno opozorilo na prepočasno gospodarsko rast občine v primerjavi z republiškim poprečjem. V šestih letih (od 1967 do 1972) je občina Kočevje po narodnem dohodku na prebivalca nazadovala iz 16. mesta v republiki na 34. mesto. V teh letih je bilo izdelanih nekaj analiz gospodarstva, nazadovanje pa se je nadaljevalo. Ni bilo učinkovitih ukrepov, ki bi nazadovanje zavrla.

Seveda pa je ob vsem tem treba poudariti tudi dosežene uspehe. Posebno pozornost je treba posvetiti tudi bližnjim volitvam in uveljavljanju nove ustave.

P-c

DROBNE IZ KOČEVJA

PRIZNANJA KRVOĐAJALCEM - V kočevski občini je že ali pa še bo za lansko leto dobilo znake krvodajalcev za 5, 10, 15, 20 ali 25-krat darovano kri skupno 193 krvodajalcev, štirje pa so dobili tudi plakete z znakom za 25-krat darovano kri. To so Mohor Koželj (ITAS), Ludvik Damše (NAMA), Metod Oražem (MERCATOR) in Sonja Hegler (Salka vas). Večina krvodajalcev je prejela znake na proslavah v decembru, nekatere krajevne organizacije RK pa jih bodo podelile na svojih proslavah, ki še bodo.

Snežilo je tudi še 1. in 2. januarja, vendar je snega premalo za smuko, pa še ta se hitro tali. Otrokom je komaj uspelo napraviti nekaj snežnih mož in sneženih trdnjav.

NOVO GLASILO - Pred novoletnimi prazniki je več kočevskih delovnih skupnosti izdalo nove številke svojih glasil. Tokrat je izšla tudi prva številka glasila kemične tovarne, ki ima naslov „Melamin“.

KAJ JE Z MLEKOM? - V zadnjih dneh decembra so se kočevske gospodinjice pritoževale, da se jim mleko kvari. Trdile so, da so v trgovinah prodajali po dva dni staro. Kameje pa ga je celo zmanjkalo in tudi po praznikih (3. januarja) ga sploh ni bilo.

POLOMLJEN MOST - Most pri keglišču je polomljen. Delno je morda res temu kriva poplava, precej pa so pripomogli huligani.

PREMALO SNEGA - V novoletni noči je zapadlo nekaj snega,

medved odgovarja

- Zakaj pa po praznikih v Kočevju niso prodajali mleka?

- Ker med prazniki ni nobeden delal, pa zato menda tudi krav niso pomolzi.

KOČEVJSKE NOVICE

Na zadnji lanski seji je bila najbolj živahna in napeta razprava o smeteh. Delegati Gorenje vasi (eden izmed njih stoji na sliki zadaj), odborniki občinske skupščine in predstavnik KOMUNALE še niso našli rešitve, ki bi vse zadovoljila. (Foto: J. Primc)

Presežki proračuna za TIS

Kaže pa, da bo lanskih presežkov premalo in bo treba primakniti nekaj za lani še letos

Presežek dohodkov nad izdatki v ribniškem občinskem proračunu za lani bodo namenili najprej za pokrivanje primanjkljaja v proračunu temeljne izobraževalne skupnosti (TIS).

Za financiranje vzgoje in izobraževanja oziroma TIS za lani je bilo predvidenih 4.861.268 din dohodkov in prav toliko izdatkov. Vendar se je do konca leta po nepopolnih podatkih nabralo za okoli 330.000 din manj.

Če bo dohodkov v občinski proračun več, kot bo primanjkljaj TIS, bodo ostali presežek odvedli v sklad skupnih rezerv občine Ribnica.

Vendar kaže - tako so ugotovili na zadnji lanski seji občinske skupščine Ribnica - da bo presežka dohodkov manj, kot bo znašal primanjkljaj TIS. Zato bodo za financiranje TIS za lani porabili tudi stabilizacijske davke, ki bodo dotekali še do letošnjega marca.

Prvi sestanek

Ustanovljen TOZD »Jelenov žleb«

14. decembra se je zbral v gozdarskem domu v Glažuti kolektiv nove TOZD, ki združuje dosedanje obrate ZKGP Kočevje v ribniški občini Grčarice, Ribnica in Spedičija Ribnica. Na sestanku so razpravljali in sprejeli samoupravni sporazum o združitvi TOZD v delovni organizaciji Gozdno gospodarstvo Kočevje.

Nadalje so sprejeli statut TOZD in statut delovne organizacije Gozdno gospodarstvo Kočevje. Nova TOZD nosi naslov po zgodovinskem kraju, znanem iz NOB, »Jelenov žleb«. Sedež TOZD je v Grčaricah.

V razpravi o samoupravnih aktih je bila med drugim poudarjena vloga delovnega kolektiva v samoupravnem odločanju. V zvezi s tem bo potrebno boljše obveščanje delavcev o vseh dogajanjih in odločanjih v TOZD. Izvolili so tudi prvi delavski svet TOZD »Jelenov žleb«. Člane v delavski svet delovne organizacije Gozdno gospodarstvo Kočevje ter člane v komisije pri TOZD in delovni organizaciji Kočevje.

ORTNEŠKI POROČEVALEC

DIZLOVKE NA KOČEVSKI PROGI - Železnica uvaja dieselske lokomotive. Tako opušča na naši progi parne oziroma dimne vleke, ki so strahovalni gozdove in gozdarje že 80 let. Dizlovske vlečejo tovor brez hrupa in brez dima. So velika pridobitev in upamo, da bodo do poletja povsem spodrinile klasično vleko.

NOVI UPOKOJENEC - Upokojenci naše občine se lahko do 20. januarja prijavijo kot stalni naročniki Delavske enotnosti, ki bo imela vsak mesec prilogo za upokojeence. Letna naročnina je 18 din. Prijavite se lahko pisмено (z dopisnico) na naslov: Društvo upokojeencev Ribnica, Sodražica ali Loški potok.

KOMBINACIJA Z OLJARNO

Krajevna skupnost (KS) Sodražica in obrat DONIT se dogovarjata, da bi DONIT odstopil bivšo oljarno, KS pa bi v zameno dodelila DONIT drugo stavbo ali pa oljarno celo plačala. V bivši oljarni bi KS uredila mladinsko sobo, prostore za potrebe KS in gasilski dom.

ZIMSKE IGRE

Zimske športne igre delavcev podjetja DONIT bodo to zimo v Sodražici in okolici, kjer so primerne proge za slalom, teke in tudi skakalnice za skoke. Datum iger še ni znan, ker je odvisen od vremena.

RIBNIŠKI ZOBOTREBCCI

PREDALEC PEŠ - Predavanja iz civilne zaščite naj bi bila po vaseh, kot so bila včasih, in ne le v večjih središčih, da morajo prebivalci daleč peš. Tako je predlagal občinski odbornik Nace Jereb na zadnji občinski seji, ostali pa so mu pritrdili. Lažje je namreč, da pride en človek na vas, kot vsi vaščani v Ribnico.

POPEAVA - Urbanovo ulico v Ribnici naj bi preimenovali kar v »Bajer«, predlaga odbornik Janez Pucelj. Kanalizacija je bila speljana prenizko, da narastla Bistrica odteka iz svoje struge in ustvarja umetna jezera, po katerih veselo čofotajo race in gosi, manj veselo pa občani, ki zaradi tega kar koljejo.

medved odgovarja

- Pri JELKI so obljubljali, da bodo odprli hotel za novo leto, pa ni bilo nič?

- Morda so mislili za vietnamsko novo leto, ki se začne okoli 15. januarja.

PO ZDRAVILA V KOČEVJE - V Ribnici ni več dežurstva v Lekarji, zato morajo Ribničanje na avtobus in po zdravila v Kočevje. Prva injekcija občinske skupščine bo: analiza posledic, ker v Ribnici ni več dežurstva. Upamo, da bo operacija uspešna in da bolnik ne bo umrl.

JE NADZORNI - Gradnja telovadnice v Dolenji vasi lepo napreduje. Pred kratkim je dobila tudi nadzornega organa inž. Miho Papiča iz

REŠETO

Prodajali so, kot še nikoli

Uspešno skupno poslovanje kmetijske zadruge in »Belsada« - Pokupili so vse tržne presežke od kmetov - Letos za štiri milijone dinarjev vlaganj

Kljub temu da poslujeta črnomaljska kmetijska zadruga in „Belsad“ skupaj šele dobrih šest mesecev, so se ugodni rezultati že pokazali. Podatki za vse lansko leto sicer še niso znani, že konec septembra pa je zabeležila kmetijska zadruga skupaj z „Belsadom“ za 50 milijonov dinarjev celotne realizacije. Še zlasti zadovoljni pa so kmetje, saj so lahko zadrugi ponudili vse svoje tržne presežke in jih tudi prodali.

V prvih devetih mesecih lani je kmetijska zadruga odkupila od kmetov 1.540.000 litrov mleka, 1.200 ton jabolč in sliv, 550 ton krompirja in 150 ton rdeče pese. Skratka, lani je zadruga odkupila od kmetov mnogo več kot prejšnja leta. Takšen odkup pa so razen dobre letine omogočili še dobra organizacija

odkupov, možnost predelave v „Belsadu“ in dobra organizacija dela v tem kolektivu.

Doslej proizvedov, ki so jih gojili kmetje za „Belsad“ zadruga ni kreditirala, že letos pa bo s posojili pomagala tistim, ki bi v kooperaciji z zadrugo pričeli pridelovati kumare, rdečo peso in še nekatere druge sadeže oziroma povrtnine, ki jih bodo v „Belsadu“ predelovali. Razen sadja, ki ga v občini že gojijo, naj bi pričeli gojiti še jagodičevje – črni ribez in jagode. Letos bodo v „Belsadu“ potrebovali za predelavo okrog 250 ton kumar in 200 ton rdeče pese. Te kulture naj bi pridelovali kmetje v sodelovanju z zadrugo.

Kmetijska zadruga je lani podelila kmetom 1.920.000 dinarjev posojil za nabavo strojev, nakup plemenske živine in gradnjo hlevov. Do konca leta še niso bila izkoriščena vsa posojila, saj nastajajo težave pri nabavi strojev. Sicer pa si kmetijska zadruga prizadeva predvsem za

pospeševanje reje živine in pridobivanja mleka. V srednjeročnem programu naj bi se v ti dve panogi usmerilo in usposobilo 62 kmetov, ki jim bo s posojili pomagala zadruga. Zadruga pa bo dajala posojila tudi kmetom, ki se ne nameravajo v celoti preusmeriti, pač pa si želijo kupiti stroje.

V letošnjem letu namerava kmetijska zadruga svoja posojila še povečati in tako še učinkoviteje pomagati kmetom. V kmetijstvo naj bi letos v črnomaljski občini vložili skupno okrog štiri milijone dinarjev. V tej vsoti pa naj bi bilo za 2.400.000 din zadržnih posojil.

B. PODOBNIK

KNJIGE ZA VSE

V črnomaljski občini vodi sedaj knjige 49 obrtnikov. Odslej pa se jim bo pridružilo še okrog 200 obrtnikov, saj so odborniki na zadnji seji občinske skupščine sprejeli odlok, da bodo morali voditi knjigo dohodkov in izdatkov vsi obrtniki. Tako bo davčnim uslužbencem omogočena lažja in boljša kontrola nad obrtniki, odpadlo pa bo tudi „barantanje“ pri prijavi dohodkov. Obrtniki bodo realne napovedovali dohodek, davkarji pa jim bodo točneje odmerjali davke.

Delavni tudi popoldne

Tako kot pri pouku so učenci osnovne šole Mirana Jarca pridni tudi v številnih krožkih

Skoraj dvajset najrazličnejših krožkov, v katerih se učenci črnomaljske osnovne šole Mirana Jarca udejstvujejo v izvenšolskih dejavnostih, je v tem šolskem letu pridelalo svojo dejavnost tekmovanju pionirskih iger, ki poteka pod naslovom „Lepota v ustvarjanju – radost v odkrivanju“. Tudi pionirski odred omenjene šole je namreč vključen v to tekmovanje.

Izvenšolske dejavnosti, ki mnogokrat prenekatere učence pritegnejo s še večjo močjo kot obvezni predmeti, uspešno in tvorno povezujejo intelektualne in rekreativne sposobnosti učencev. Zato jih tudi vzgojitelji ne zanemarjajo, pač pa posvečajo mentorji učencem v krožkih še posebno skrb tudi v njihovem prostem času. Mentorjem je le žal, da obiskuje šolo precejšnje število voza-

dev, ki pa jih avtobusi ne čakajo, zato večina med njimi nima možnosti, da bi sodelovala v delu krožkov. Po mnenju vzgojiteljev se v izvenšolskih dejavnostih pričena razvijati tudi odnos učencev do samoupravljanja. Učenci sami izvolijo odbor, ki skupaj z mentorjem pripravi delovni načrt posameznega krožka; strogo in kritično preverjajo učenci tudi opravljanje zastavljenih nalog. Tako se pri njih razvijajo delovne navade ter kritičen odnos do slabosti, ki zavirajo uspešno delo.

Učenci omenjene osnovne šole ne govorijo kar v prazno, kaj bodo naredili. V akciji za varstvo narave so si čisto praktično razdelili naloge. Člani tehničnega krožka bodo v sodelovanju z lovci izdelali krmilnice za živali, člani biološkega krožka bodo živali krmili, foto krožek bo poskrbel za slike, likovniki pa bodo izdelali lepak o varstvu narave. Drugi bodo izdelali turistični prospekt svojega območja.

B. P.

Izdelati kar največ notranjih elementov za avtomobilske stanovanjske priklovice, to je vodilo zaposlenih v semiskem obratu „IMV“. (Foto: B. Podobnik)

ČRNMALJSKI DROBIR

POGOVOR Z ZDOMCI – Pred novoletnimi prazniki so predstavniki občinske skupščine, družbeno-političnih in delovnih organizacij organizirali na Vinici pogovor z delavci iz občine, ki so na začasnem delu v tujini. Sestanek je bil dobro obiskan, zdomci pa so se zanimali predvsem za carinske olajšave, manj pa, žal, za možnosti zaposlitve doma, čeprav je teh mnogo več kot pred leti.

ZDRUŽITVE – Od 1. januarja dalje poslujejo z roko v roki Belt in

TAM, Opekarna in rudnik Kanižarica, gimnazija in srednja poklicna šola pa sta se združili v Center poklicnih šol, kamor se bodo vključevale še srednje šole, ki naj bi jih v Črnomlju še ustanovili.

DOGOVOR – V teh dneh bodo v občini pripravili osnutek družbeno-govornega o financiranju splošne in skupne porabe v letošnjem letu. O njem bodo razpravljali in dajali svoje pripombe zaposleni v vseh delovnih organizacijah.

Bolj pravično!

Črnomaljski mladinci na svoji zadnji konferenci, na kateri so predlagali nekatere novosti, ki naj bi jih v občini upoštevali pri štipendiranju, najbrž niso „nasli Amerike“, gotovo pa je, da so predlogi vredni vsaj premisleka.

Štipendije, ki jih sedaj podeljujejo gospodarske organizacije v občini, so kaj različne. Ne mislimo v tem zapisu presojati ali so dovolj velike ali so premajhne. Tudi to, če je štipendistov dovolj ali ne, bomo to pot pustili ob strani. Poglejmo le, kako bi bilo lahko štipendiranje že z denarjem, ki je za štipendije namenjen sedaj, učinkovitejši.

Že pri podeljevanju štipendij bi morali opraviti večjo izbiro. Prednost naj bi imeli socialno šibki, nadarjeni, predvsem pa tisti, ki so že dokazali svojo aktivnost na raznih področjih, in tisti, za katere je mogoče z največjo gotovostjo trditi, da se bodo po končanem šolanju vrnili v občino. Zares je namreč nesmisel, da bi morala sorazmerno nerazvita občina štipendirati kader razvitejšim.

V občini pa naj bi štipendije tudi uskladili. Ne gre za to, da bi prejeli vsi štipendisti enake zneske. Ti so lahko različni, pomembno pa je, da prejema več tisti, kdor denar bolj potrebuje. Nekdo živi skorajda izključno od podeljene štipendije, drugemu pa je to le postranski denar, ker ga živijo starši. Sedaj pa dobivata oba enako ali pa dobi tisti, ki bi potreboval več, celo manj, ker ima srečo, da podeljuje „njegov“ podjetje pač večje štipendije. Zato naj bi vsi, ki podeljujejo štipendije, pri občini ustanovili sklad, iz katerega bi podeljevali bolj „pravične“ štipendije.

B. PODOBNIK

NAREDILI VEČ, PORABILI MANJ

V letošnjem letu naj bi se vrednost ustvarjenega družbenega proizvoda v črnomaljski občini povečala za 35 odstotkov z ozirom na lansko leto. Takšen „skok“ pričakujejo predvsem zaradi pričetka obratovanja novih obratov: „Novoteksa“ na Vinici, „Iskre“ v Črnomlju ter delavnice „Viatorka“. Splošna poraba pa naj bi se v občini letos z ozirom na preteklo leto povečala le za 15 odstotkov. To bodo upoštevali tudi pri sestavi letošnjega občinskega proračuna.

DIREKTORJI

Na zadnji seji črnomaljske občinske skupščine so odborniki soglašali tudi z nekaterimi novimi imenovanji. Za v.d. direktorja novoustanovljenega Centra srednjih šol so imenovali Janeza Dragoša, ki je hkrati tudi ravnatelj Poklicne kovinarske šole, ki deluje v okviru Centra srednjih šol; za v.d. direktorja otroškega vrta je bila imenovana Zorica Pihne, direktor glasbene šole pa bo Silvester Mihelič – mlajši.

SKRB ZA OTROKE

Nov, 5-članski iniciativni odbor, katerega člani so imenovali črnomaljski odborniki na zadnji seji občinske skupščine, bo moral poskrbeti za vse priprave, ki naj bi privedle k ustanovitvi temeljne skupnosti otroškega varstva, ki je doslej v občini ni bilo. To delo so opravljali člani posebne komisije pri občinski TIS. Po ustanovitvi temeljne skupnosti otroškega varstva se bodo razmere na tem področju gotovo še izboljšale.

Cigareta, vrček hladnega piva in nekaj toplega za pod zob se po trdem delu zares priležijo. Še posebno če poseliš v restavraciji svoje delovne organizacije...

Obrtniki - drugim za zgled

Izterjava davkov v metliški občini je bila lani zelo dobra - Bodo morali davkoplačevalcem denar vračati? - Dolgovi starostnega zavarovanja

Davčni zavezanci v metliški občini so lani pokazali precejšnjo discipliniranost v plačevanju odmerjenih davkov. Do 25. decembra 1973 jih je davek od skupnega dohodka ter stabilizacijski davek poravnalo že več kot 90 odstotkov. Tudi obrtniki, s katerimi so imeli davčni uslužbenci v preteklih letih precej težav, so lani disciplinirano poravnali svoje obveznosti in plačali davek od skupnega dohodka.

Davčni zavezanci, ki so jim lani odmerili 92.857 dinarjev davka od skupnih dohodkov v 1972. letu ter še nekaj več kot 77 tisočakov stabilizacijskega davka, so od teh dveh vsot ob koncu lanskega decembra dolgovali davčni upravi le še okrog 5.000 dinarjev. Izterjava teh davkov je bila torej dobra, čeprav je bilo potrebnih tudi precej posegov na osebne dohodke davčnih zavezancev.

Kje je voda?

Medobčinska inšpekcija si je pred dnevi ogledala vodovod Dobliče – Črnomelj, da bi ugotovila, zakaj v Gradcu nimajo vode. Inšpektorji so po ogledu menili, da preozke cevi od Doblič do Črnomlja verjetno niso edini razlog pomanjkanju vode v Gradcu. Ugotovili so namreč, da plačajo potrošniki vode v Črnomlju vsak dan 1.763 kubičnih metrov vode, iz črpalnice pa steče vsak dan v cevi 2.592 kubičnih metrov, torej 829 kubičnih metrov izgine. Ta voda pa bi zadostovala potrebam Gradca.

Uganke ni tako težko rešiti, kot se zdi. Med 674 porabniki vode v Črnomlju je kar 431 pavšalistov, ki nimajo števec in plačajo vodo vsak mesec enako. Ti najbrž porabijo del izgubljene vode, nekaj pa je najbrž steče iz dotrajnega črnomaljskega vodovodnega omrežja.

Kmetom v metliški občini so lani odmerili skupno 1.438.000 din davkov, ob koncu leta pa so od te vsote dolgovali še okrog 400 tisočakov. Razen tega so kmetje v začetku lanskega leta dolgovali še 349.000 din davkov iz 1972. leta. Kljub dolgo-

valcijskega davka, so od teh dveh vsot ob koncu lanskega decembra dolgovali davčni upravi le še okrog 5.000 dinarjev. Izterjava teh davkov je bila torej dobra, čeprav je bilo potrebnih tudi precej posegov na osebne dohodke davčnih zavezancev. Nekateri so negodovali predvsem zaradi plačila stabilizacijskega davka, vendar so ga vseeno plačali.

Znano je, da bodo veljale pri letos odmerjenih davkih od skupnih dohodkov občanov v lanskem letu nekatere spremembe. Predvsem se nam obeta višja neobdavčena vsota. Medtem ko je bilo lani prostih davkov 25 tisočakov, nam letos ne bodo odmerili davka od okrog 30 tisočakov lanskega zaslužka. Ker pa so že lani mnogi plačali akontacije davkov za leto, neobdavčena osnova skupnih dohodkov pa se je povečala, bodo morale davčne uprave marsikomu denar vrniti.

vom uslužbenci davčne uprave upajo, da bodo kmetje davke od kmetij poravnali, skrbni pa jih, kako bo s plačilom kmetov, ki morajo poravnati še prispevek za njihovo starostno zavarovanje. Plačilo omenjenega prispevka se nekateri kar javno upirajo, predvsem mlajši. Lani so v občini odmerili za 437.600 dinarjev plačila od starostnega zavarovanja kmetov. V blagajni, kamor „zložijo“ ta denar, pa se ga bo gotovo nabralo precej manj, saj tistim, ki tega prispevka niso zmožni plačati, prvotno odmerjeni prispevek zmanjšajo ali pa jih plačila celo oprostito.

Davčna uprava v občini, ki se tako kot tudi v večini drugih občin razen z nevestnimi davčnimi zavezanci „bori“ tudi s kadrovskimi težavami, je lani največ pozornosti posvetila obrtnikom. Pri tem so uslužbenci davčne uprave tudi uspeli, saj se obrtniki niso otepli plačevanja davkov. Videti pa je, da bo treba sedaj največ skrbi posvetiti (ne) plačevalcem prispevka za starostno zavarovanje kmetov. To pa najbrž ne more biti le skrbi uslužbenec davčne uprave, pač pa širše družbene skupnosti.

B. PODOBNIK

Suhor - telefon

Občani Suhorja se že sedaj veselo prvomajskih praznikov. Pa ne zato, ker se takrat ne dela, kot bi pomislil kak zlobnež. Ko se veselijo, imajo v mislih novo avtomatsko telefonsko centralo in prenovljen gasilski dom. Oboje naj bi bilo nared do 1. maja.

Sedaj imajo Suhorčani zvezo s svetom le do 13.30 ure popoldne, dokler je odprta pošta. Marsikaj pa se zgodi kaj nepredvidenega, ki je pomoč „od zunaj“ prepotrebna. Pa jo je treba kar predložit čakati. Stalna povezava s svetom je še potrebnejša, če vemo, da v kraju ni zdravstvenega doma in je treba zdravniška vedno klicati od drugod.

Gasilci vneto preudrago svoj dom, v katerem bo tudi dvorana, namenjena raznim prireditvam, ljubitelji kegljanja pa bodo dobili novo kegljišče. Vse skupaj bo veljalo okrog 30 tisoč tisočakov. Nekaj bo prispevalo domače gasilsko društvo, računajo pa še na pomoč občinske gasilske zveze. Ko bo dom preurejen, bodo gasilci usmerili vse moči v nakup novega avtomobila.

B. P.

NIČ VEČ SKLADA

Metliški odborniki občinske skupščine so se na zadnji seji odločili za ukinitve dosedanjega sklada, v katerem se je od 1965. leta zbiral denar za gradnjo vodovoda v Gradcu. Ker je vodovod v kraju že zgrajen in ker je bilo sedaj na računu omenjenega sklada le okrog 10 tisočakov, so sklad ukinitili, denar pa bodo prenesli na poseben račun, kjer se bo zbiral denar za nadaljnjo gradnjo omenjenega vodovoda.

Cele plače za asfalt

Asfalt pred Drašiči - Kje dobiti denar še za 500 metrov mase, ki prinaša lepše življenje

Cesta, tista seveda, ki jo prekriva asfalt, prinaša krajem napredek in prebivalcem v njej lepše življenje. To so pred precej leti ugotovili tudi prebivalci Drašič. Pa ne le ugotovili, skrbno so se pripravili na akcijo, jo sami podprli s svojim denarjem, kolikor so ga pač mogli prispevati, in sedaj imajo asfalt skoraj do vasi.

Radi pa bi, da bi „potegnili“ asfalt še skozi vas. Vsaj še 500 metrov asfalta bi radi. Ker pa je to draga reč, sami najbrž kljub najboljšim močem tega ne bodo zmogli. Računajo, da jih bo teh pol kilometra asfalta veljalo okrog 1.500.000 dinarjev. V vasi je pribl. 58 gospodarstev in doslej so zbrali okrog 40 ti-

sočakov. Ne vedo še natančno, kje in kako bodo dobili še preostali denar, vseeno pa so prepričani, da bo njihova cesta skozi vas asfaltirana.

Pisali so tudi nekdanjim prebivalcem vasi, ki so za stalno odšli v tujino ali pa so tam le na začasnem delu. In ne zaman. Nekateri dajejo cele plače. Iz Kanade je nekdo poslal za asfalt 100 dolarjev, iz Nemčije 200 mark...

„Asfalt mora pokriti cesto skozi vas in še naprej tista dva kilometra do Vivodine“, pravijo prebivalci. In če bodo še Hrvatje asfaltirali nekaj kilometrov ceste v Vivodini, bo to najbližja povezava Bele krajine z Jastrebarskim in naprej z Zagrebom.

Zato si družbeno-politične organizacije in krajevna skupnost v Drašičih ob podpori vseh prebivalcev še nadalje prizadevajo za asfaltiranje ceste. V asfaltni povezavi vidijo svoj napredek, v napredku iščejo zagotovilo, da sinovi ne bodo zapuščali kmetij. Preveč znoj in življenjskih moči so pustili kmetje na tej zemlji, da bi jim bilo vseeno, kaj bo z njo.

B. P.

Zdomci - carina

Bolj kot za možnosti zaposlitve v delovnih organizacijah v občini so se metliški občani, ki so začasnó zaposleni v tujini, na sobotnem sestanku zanimali za carinske predpise. Sestanek se je udeležilo okrog 30 zdomceev, iz občine pa je na začasnem ali stalnem delu v tujini okrog 300 Metličanov.

Predstavniki občinske skupščine, družbenopolitičnih in delovnih organizacij iz metliške občine so zdomce seznanili z razvojem občine ter s prostimi delovnimi mesti. Zdomci so bili nad osebnimi dohodki kar nekako „razočarani“ in niso pokazali dosti zanimanja, da bi se vrnili. Razen o carinskih predpisih so spraševali še o komunalni ureditvi v občini ter o možnosti gradnje hiš v Metliki.

Treba je še povedati, da so bili organizatorji srečanja z zdomci zadovoljni z udeležbo, saj mnogi zdomci, ki sicer vsako leto vsaj ob novoletnih praznikih obiščejo svoje domove, tokrat niso prišli. Nekateri pa so se vrnili v tujino še pred prelomom leta. Energetska kriza, ki utegne odločilno poseči na področje zaposlovanja tuje delovne sile v zahodnih državah, jim je „vila strah“ za njihova delovna mesta, zato so nekateri praznovali kar v tujini.

B. P.

SPREHOD PO METLIKI

V COPATAH V NOVO LETO – Mnogo Metličanov je pričakalo slovo starega in rojstvo novega leta kar doma. Gostilne in hotel niso bili tako polni kot prejšnja leta, k čemur so gotovo največ pripomogle visoke cene za „zadnje večerjo“. Izredno veliko Metličanov, mlajših seveda, pa je silvestrovalo v mladinskem klubu.

PRIPRAVE – Košarkarji „Beti“ se vneto pripravljajo na zimsko košarkarsko prvenstvo Slovenije. Ker v Metliki ni potrebne dvorane, bodo svoje nasprotnike „gostili“ v Novem mestu. Že 13. januarja se bodo pomerili s košarkarji „KK Postojna“.

NEUREJENOST – Okolica blokov okrog tovarne „Beti“ je zelo neurejena. V deževnih dneh se stanovanjci jezijo nad blatom in tistimi, ki bi morali kaj storiti, da tega lepljivega elementa ne bi bilo. Upajo, da se bo kdo zganil vsaj spomladi in uredil ta sicer lepi mestni predel.

ZAPRTO – Pred novoletnimi prazniki je bila samopostrežna trgovina zaprta kar štiri dni zapored. Prazniki in inventura sta kupcem „zaklenila“ vrata, in ker je ta trgovina običajno dobro založena, so prebivalci njeno začasnó negotoljubje kar krepko občutili.

metliški tednik

Pričakujejo boljše delovne rezultate

»Z združitvijo TOZD v podjetju INLES izvajamo delavska dopolnila,« je dejal direktor Vinko Šparovec ob podpisovanju sporazuma o združitvi

Samoupravni sporazum o združitvi petih TOZD v podjetju INLES Ribnica so podpisali predsedniki delavskih svetov TOZD in direktorji TOZD 18. decembra na sedežu podjetja v Ribnici. Te TOZD so dosedanji obrati INLES v Loškem potoku, Sodražici, Ribnici in Jusičih (občina Opatija) ter TOZD skupne strokovne službe podjetja.

Direktor INLESA Vinko Šparovec je ob tej priložnosti dejal, da ta sporazum gotovo ni zadnji in da bo

do sklenili še več podobnih s sorodnimi podjetji v republiki in izven nje. »Sodelovali bomo z vsemi, ki bodo hoteli sodelovati z nami,« je

POMOČ V NESREČI

Plačila posebnega občinskega davka od prometa proizvodov in od plačil za storitve pri razrezu lesa za lastno porabo v primeru elementarne nesreče lahko delno ali v celoti oprosti svet za družbeni plan in finance občana, ki ga je zadel nesreča. Ta sklep velja od novega leta dalje. Tako so sklenili na zadnji seji občinske skupščine Ribnica.

poudaril med drugim direktor Šparovec.

Direktor TOZD skupne strokovne službe Mirko Anzelj je pa menil, da bo podjetje zagotovo uspešno napredovalo, če bo imelo vedno pred očmi končni cilj, ne da bi preveč drobilo sile pri malenkostih. Direktor TOZD Jusiči Smiljan Črnjar je menil, da je vedno potrebno posvetiti največjo skrb strokovnosti delavcev in strokovnjakov, saj je to osnova za uspešno delo podjetja.

ŠE MANJKA ZA VODOVOD

Vodovod v Zlebiču pri Ribnici bi po nekem predračunu veljal 1,3 milijona dinarjev (novih seveda). Zlebičani pa so ga zgradili s prostovoljnimi delom, svojimi prispevki in prispevki drugih. Tako jim je KZ Ribnica prispevala 5.000 din, RIKO jim je brezplačno izdelal 5 vrat za hidrante, občina je plačala 30.000 din za načrt, sami pa so vložili za okoli 800.000 din prostovoljnega dela. Za material za vodovod dolgujejo Zlebičani še 90.000 din. Računajo, da jim bodo pomagale pri poravnavi teh računov še druge delovne organizacije iz občine.

MANJŠI DAVEK

Občinska skupščina Ribnica je sprejela na zadnji seji nove davčne tarife za alkoholne pijače. Ker je republika opustila davek na alkoholne pijače, so ga zato zvišale občine, vendar za nekoliko manj, kot bi ga lahko. To pomeni, da bi bilo zdaj lahko pivo, naravno vino in naravne žgane pijače cenejše, vprašanje pa je, če bodo res. Gotovo pa bi se morale pomeniti brezalkoholne pijače, ki so po novem brez davka.

»Dolenjski list« v vsako družino

»Smetarska pravda«

Ribniška občinska skupščina že leto in več brez uspeha rešuje »smetarsko pravdo«, se pravi pritožbo prebivalcev bivše Gorenje vasi, zdaj Gorenjske ceste v Ribnici, da bi jih oprostili plačevanja obveznega odvoza smeti.

Ne bi se spuščal v oceno, kdo ima pri tej zadevi prav (Gorenjčani ali zagovorniki odloka o obveznem odlaganju smeti), pač pa bi izrazil le svoje mnenje, da razprava o smeteh ne bi smela biti predmet odločanja občinske skupščine, ampak krajevne skupnosti. Odbornikov iz vse ribniške občine - izjema so ribniški - gotovo nič ne zanima, kako si bodo Ribničani uredili odvoz smeti, vendar morajo kljub temu te razprave poslušati in zaradi njih po nepotrebnem izgubljati veliko časa.

Čas bi torej bil, da se odločanje o smeteh prenese v pristojnost krajevnih skupnosti, saj je odvoz smeti povsem lokalna zadeva. Če želi

imeti večina prebivalcev te ali one krajevne skupnosti lepo okolje, naj sprejme predpise, ki veljajo za vse, potem za vse območje KS, ob tem pa se morajo zavdati, da vsaka stvar nekaj stane.

Zadeva občinske skupščine pa je, da razpravlja in odloča o tem, kakšno okolje želi imeti v občini. Sem sodijo gotovo načelni predpisi, da je prepovedano onesnaževati naselja in sploh okolje. Taka določila so že zajeta v raznih predpisih, ki jih je sprejela občinska skupščina, morda pa jih bo treba (odlok o javnem redu in miru) še dopolniti. Razmetavanje in neodgovorno odlaganje smeti in odpadkov lahko naredi veliko škodo, saj lahko izbruhnejo razne bolezni ali pride do zastrupitve vode in s tem ljudi in živine.

Občinska skupščina naj torej skrbi za vse občane, krajevne skupnosti pa za občane na svojem območju.

J. PRIMC

Podpis sporazuma o združitvi TOZD v podjetju INLES 18. decembra je hkrati tudi eden še redkih primerov medrepubliškega sodelovanja, saj ga je podpisal tudi TOZD „Javor“ iz Jusičev v občini Opatija. (Foto: J. Primc)

Doslej iz proračuna, poslej po dogovorih

Kdo bo v komisiji, ki se bo dogovarjala od kod in koliko denarja za skupne potrebe?

V občinsko koordinacijsko komisijo za samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje o programih in financiranju splošne in skupne porabe v letu 1974 in sklenitev družbenega dogovora o splošni in skupni porabi za leto 1974 so imenovani:

Bogo Abrahamsberg, predsednik SO Ribnica (za predsednika); za člana pa Mirko Anzelj, predsednik KO SZDL Ribnica; Franc Grivec, sekre-

tar KO SZDL Ribnica; Franc Zajc, predsednik OSZS Ribnica; Karel Oražem, tajnik OSZS Ribnica; Danilo Mohar, sekretar komiteja OK ZKS Ribnica; Srečko Vrbin, predsednik OK ZMS Ribnica; Stane Nosan, predsednik CO ZZB Ribnica; Janez Jamnik, predsednik OO ZRVS Ribnica; Sreten Djordjević, garnizija Ribnica; Milena Borovac, predsednica zbora delovnih skupnosti; Alojz Marolt, odbornik zbora delovnih skupnosti; Stane Škrabec, odbornik zbora delovnih skupnosti; Anton Dejak, predsednik CDS INLES, Ribnica; Marjan Levstik, predsednik DS RIKO, Ribnica; Jože Mohar, predsednik DS JELKA, Ribnica; Jože Tanko, predsednik ITPP, Ribnica; Vladimir Grilc, predsednik DS EUROTRANS, Ribnica; Alojz Oblak, predsednik občnega zbora KZ, Ribnica; Alojz Kos, predsednik DS KOMUNALA, Ribnica; Jože Begič, predsednik DS ZKGP-TOZD Grčarice; Alojz Česarek, predsednik DS ZKGP-TOZD Ribnica; Andrej Mihelič, predsednik DS obrata DONIT, Sodražica; Angelca Krampelj,

predsednica SUKNO Zapuže-Jurjevica; Rudi Brinšek, tajnik SO Ribnica; Dušan Lavrič, načelnik oddelka za občo upravo in družbene službe; Anton Sobar, v.d. načelnik oddelka za gospodarstvo in finance; Franc Kosorok, v.d. načelnik davčne uprave; Mija Malnar, vodja oddelka za finance; Alojzija Zakrajšek, referent za statistiko, plan in analize; Božidar Voljč, predsednik sveta za zdravstvo, socialno varstvo in delo; Janez Debeljak, predsednik sveta za solstvo, kulturo in telesno vzgojo; Franc Trdan, predsednik sveta za družbeni plan in finance SO Ribnica; Ciril Grilj, predsednik skupščine TIS Ribnica; Franc Koprivec, predsednik IO TIS Ribnica; Milena Bre-

zec, predsednica sklada za stipendiranje; Stane Kromar, tajnik TIS Ribnica; Franc Grivec, predsednik skupščine TKS Ribnica; Andrej Tomšič, predsednik IO TKS; Jože Jamnik, predsednik skupščine TTKS Ribnica, in Franc Levstik, tajnik TTKS Ribnica.

V to komisijo so dodali še predsednika DS TOZD INLES in Alojza Marna, predsednika TOZD kooperacija pri ŽKGP.

Glavna naloga oziroma delo te komisije bo zagotavljanje virov in oblik financiranja raznih dejavnosti na osnovi samoupravnega sporazumevanja. Tu gre v glavnem za financiranje dejavnosti, ki so doslej dobivale denar iz občinskega proračuna.

Plaketo JLA je dobilo pred kratkim poveljstvo ene izmed kočevskoribniških partizanskih enot. V imenu enote jo je na proslavi dneva JLA v Ribnici prevzel njen predstavnik Janez Picek. (Foto: Primc)

TOZD V JURJEVICI

V tekstilnem obratu SUKNO v Jurjevici so pred kratkim na sestanku delovne skupnosti razpravljali o predlogu o ustanovitvi temeljne organizacije združenega dela. Ugotovili so, da njihov obrat izpolnjuje pogoje za ustanovitev TOZD, in so sprejeli sklep o njeni ustanovitvi. TOZD SUKNO Jurjevica bo v sodelovanju z ostalimi TOZD v združenem podjetju SUKNO Zapuže lahko še hitreje napredoval. Za časnega vodjo TOZD so imenovali tov. Andoljška, direktorja SUKNA Zapuže.

Ribniški vrtec je 27. decembra obiskal dedek Mraz. Obdaril je vse otroke. Za darila so prispevala tudi podjetja. (Foto: D. Mohar)

Rada bi se še šolala

Majda Kordiš iz Loškega potoka šteje 17 let. Končala je administrativno šolo, zdaj pa je zaposlena v obratu BPT v

Majda Kordiš: »Rada bi se še naprej šolala, pa sem morala domov, ker je šla sestra v šolo.« (Foto: J. Primc)

Loškem potoku. Na vprašanje, kako se ona, mladinka, počuti v Loškem potoku in kako dela potoka mladinska organizacija, je odgovorila:

»Rada bi hodila še v višjo upravno-administrativno šolo, pa sem morala ostati doma, ker je šla sestra v šolo. Tako je konec z mojim šolanjem. Po službi pomagam še doma v kuhinji, hiši in okoli nje. Včasih sem rada brala, zdaj pa za to ni več časa.

Dokler je delala v Loškem potoku mladinska organizacija, sem šla včasih na sestanke. Zdaj pa je predsednik popustil, ker študira. Zato je delo mladinske organizacije zaspalo.

Ob poplavi dva dni na zvezi

O plodnem delu ribniškega radiokluba

Edo Grobler je že 12 let član Zveze radioamaterjev, nad 5 let pa že uspešno vodi Radioklub Ribnica. Decembra se je klub preselil v nove prostore. Ob tej priložnosti smo predsednika Edo Groblerja zaprosili za razgovor.

Za uvod je predsednik Grobler povedal, da so nove prostore dobili oktobra letos, nato pa so jih z denarno pomočjo Ljudske tehnike Ribnica, občinske skupščine, odseka za narodno obrambo in stanovanjskega podjetja začeli opremljati. Člani kluba so seveda sodelovali pri opremljanju s prostovoljnimi delom. Računajo, da jim bodo na-

kazali pomoč še nekateri. Oprema je veljala 10.000 din.

Klub šteje 25 članov. Večina med njimi je zaposlene mladine, nekaj pa je tudi odraslih.

DL: - V govoru na otvoritvi prostorov si dejal, da je sodelovanje kluba z vojsko odlično; s šolo je dobro, a bi lahko bilo boljše; z mladinsko organizacijo pa ni več nobenega sodelovanja. Bi lahko to na kratko razložil?

ODG: - Vojaštvo nam pomaga pri praktičnem delu, pri prevozu aparatur, pa tudi nas, svoje pripadnike, pusti na radioamaterske vaje in tekmovalje, če je le mogoče. Nekateri učitelji šole so naši člani in tudi predavajo na naših tečajih. Lahko pa bi na šoli radijsko tehniko boljše izpopolnili, če bi šola tesneje sode-

lovala z nami. Z mladinsko organizacijo smo dobro sodelovali, dokler je bil predsednik občinske konference ZM Milan Tekavec, zdaj pa sodelovanja sploh ni več.

D: - Razumljivo je, da je radijska zveza zelo pomembna v primeru vojne. Kako pa ste delovali ob zadnji veliki poplavi, o'riroma ali ste sploh kaj sodelovali?

ODG: - Člani našega kluba smo taktično 48 ur, se pravi dva dni neprestano dežurali in imeli zvezo z Novim mestom in Ljubljano. Če ne bi delovale telefonske in druge zveze, oziroma če bi zmanjkalo elektrike, bi mi vzdrževali najnujnejše zveze.

DL: - Člane vašega kluba z vsemi radijskimi aparaturami vidim pogosto tudi na raznih proslavah. Kakšen smisel imajo take akcije vašega kluba?

ODG: - Najprej vidijo naši občani naše delo in aparature, se seznanjajo z našim delom in tako pridobi-

vamo tudi nove člane. Razen tega je naša udeležba ena izmed oblik sredstev zvez, ki bi jo uporabili, če bi bilo potrebno. Zelo pomembne za nas je še, da dobivamo izkušnje za vzpostavljanje zvez iz raznih krajevne občine z raznimi kraji izven občine, saj je sličnost zelo različna. Tem

vajam pravimo mi »prisluh na znanje pogoje za zveze«.

DL: - Poročali smo že, da je vaš klub dobil za uspešno delo razne pohvale in diplome. Ste v letu 1973 tudi sodelovali na tekmovanjih?

Edo Grobler je sicer še zelo mlad, a zelo uspešno vodi Radioklub Ribnica. (Foto: J. Primc)

ODG: - Lani so bila naša prizadevanja usmerjena najprej na pridobitev novih prostorov, na zbiranje denarja za opremo in opremljanje. Zato smo sodelovali le na pokalu Zveze radioamaterjev Jugoslavije ob 22. decembru, vendar bomo za rezultate zvedeli šele čez 5 do 6 mesecev.

DL: - Predsednik občine Bogo Abrahamsberg je na otvoritvi vaših prostorov dejal med drugim, naj v klubu vsak najde tudi delček osebnosti sreče. Kaj je s tem mislil?

ODG: - Vsak radioamater je vesel, če vzpostavi čimveč zvez. Člani brez izpita, ki jih imamo 12, se prizadevajo, da bi čimprej nabrali čimveč znanja in po tečaju, ki traja 3 mesece, opravili izpit za radiotelegrafista. Naš klub tudi ni samo strogo delovni klub, ampak imamo svoj televizor, ki ga gledamo ob prostem času. Ta televizor so mi dali sorodniki, naj porabim njegove dele za naše radijske aparature, pa sem ga popravil in zdaj je naš, last radiokluba.

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 10. januarja – Viljem Petek, 11. januarja – Pavlin Sobota, 12. januarja – Tatjana Nedelja, 13. januarja – Veronika Ponedeljek, 14. januarja – Srečko Torek, 15. januarja – Pavel Sreda, 16. januarja – Marcel Četrtek, 17. januarja – Anton

KINIO

KRŠKO – 12. in 13. 1. Francoski barvni film Umreti od ljubezni. 16. 1. Ameriški barvni film „Z glavo skozi zid“.
METLIKA: 9. in 10. 1. amer. an-

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

SLUŽBO DOBI mlado, preprosto kmečko dekle 15 do 16 let, ki se ne more zaposliti v domačem kraju. Hrana in stanovanje v hiši. Ponudbe na naslov: Silva Kováčec, Stanežiče 22a, 61210 Ljubljana-Sentvid.

SLUŽBO SPREJMEM kleparskega pomočnika ali priučenega kleparja ter vajenca ali fanta z nedokončano osemletko za priučitev. Stanovanje preskrbljeno. Martin Mlakar, splošno kleparstvo, Tacenska 94, Ljubljana.

POŠTENO, zdravo dekle vzame za gospodinjstvo pomočnico tričlanske družine. Dobri pogoji. Dr. Stare, Ljubljana, Topniška 68/VI, stan. 77.

HRANO IN STANOVANJE nudim starejši ženski za varstvo dveh otrok. Naslov v upravi lista (35/74)

NUJNO iščem starejšo žensko (lahko upokojenko) za izmenično varstvo otrok na domu. Naslov v upravi lista (43/74)

STANOVANJA

IŠČEM NEOPREMLJENO večjo sobo ali sobo in kuhinjo. Naslov v upravi lista (11/74).

SOBO ODDAMO starejši učenci do konca šolskega leta. Vprašajte na telefon 21-624.

MLADOPOROČENCA iščeta sobo in kuhinjo v Novem mestu. Lahko plačata vnaprej. Naslov v upravi lista (28/74).

IŠČEM OPREMLJENO in ogrevano sobo v Bršlnju ali centru Novega mesta. Naslov v upravi lista (31/74)

ODDAM PRAZEN prostor, primeren za manjšo obrt ali za stanovanje dveh moških v centru Novega mesta. Naslov v upravi lista (34/74)

SAMCU oddam opremljeno sobo. Naslov v upravi lista (40/74).

Motorna vozila

PRODAM zastavo 750, letnik 1964. Cena 5.800 din. Adamičeva 33, Gm, Novo mesto.

PRODAM poltovornji avto Fiat 620 v voznem stanju. Macedoni, Otočec 19.

UGODNO PRODAM zastavo 750 (35 KS), pripravljeno za gorske dirke, koni amortizerji, nižje vzmeti, roll bar. Slavko Gril, Kandijška 1, Novo mesto.

ZASTAVO 750, letnik 1972, dobro ohranjen, prodam. Janežič, Hraštovica, Mokronog.

PRODAM OSEBNI AVTO Wartburg 1000 za 17.000 din ali zamenjam za fiat 750 od letnika 1970 dalje. Jože Kregulj, Loška vas 15, Dol. Toplice.

PRODAM

PRODAM KOSILNICO BCS v zelo dobrem stanju in junca za vprego, starega tri in pol leta. Kirn, Goriska vas 8, Skocjan.

PO UGODNI CENI prodam vezavostojišča za pet glav živine. Naslov v upravi lista (5/74).

PRODAM TELEVIZOR in več elektroakustičnih aparatov. Informacije: Mestne njive 2/1, telefon 22-183 v popoldanskih urah.

PRODAM skoraj nov globok italijanski otroški voziček. Murn, Resljeva 4, Novo mesto.

PRODAM DVA lovska psička-kratkodlaka istrjancina, goniča, stara sedem mesecev. Cena ugodna, po dogovoru. Alojz Klobočar, Uršna sela 47.

PRODAMO večje število kokoši za zakol ali rejo, po cenah za zakol.

gleški barvni film „Devica in cigan“. 11. do 13. 1. švedski barvni film „Dnevnik poludevice“. 11. do 13. 1. ameriški barvni film „Noč brez prič“. 16. do 17. 1. jugoslovanski barvni film „Moja nora glava“.

MIRNA: 12. in 13. 1. „Mož z imenom konj“.

NOVO MESTO: od 8. do 10. 1. italijanski barvni film „Maščevanje prevaranega moža“. 10. 1. ameriški barvni film „Mož imenovan konj“.

Od 11. do 13. ameriški barvni film „Chatova dežela“. 13. 1. ameriški film „Nepozabni komiki“. Od 15. do 17. 1. ameriški barvni film „Vojna med ženskami in moškimi“.

TREBNJE: 12. – 13. 1. I. Ameriški barvni vojni film „General Patton“. 16. 1. I. japonski barvni film „Tajni agent 101“.

Ob bridki izgubi dragega očeta in starega očeta

JOŽETA ŠTEPCA Sred. Globodol

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti, mu podarili vence in cvetje. Zahvaljujemo se sosedom in vaščanom ter sorodnikom za vso pomoč in župniku za opravljene obred.

Žaljujoči: hčerki z družinami in drugo sorodstvo

Ob izgubi naše drage mame, tate, sestre, stare mame, sestre, tete in svakinje

JOŽEFE KRANJC, roj. Kolenc z Gomile pri Mirni

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, kolektivoma TGO Mirna in TIP-TOP Trebnje, posebno pa Komunalnemu obrtnemu podjetju Trebnje in župniku z Mirne za pomoč v teh težkih trenutkih, za izrečeno sožalje, darovane vence in šopke ter za spremstvo na zadnji poti.

Žaljujoči: sinova Dane in Janez z družinami, hčere Tilka, Milka in Pepca z družinami ter drugi sorodniki

Gomila, Notranje Gorice, Zidani most pri Trebnjem, Trbovlje, Črnomelj, 4. januarja 1974

Ob bridki izgubi ljubljene in nepozabnega moža, očeta, deda in pradede

MIHAELA ŠTEFANČIČA PODCESTARJEVEGA z Vrha pri Kočevju

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so mu bili tolažniki v zadnjih dnevih življenja in ki so ga v tako velikem številu spremili na zadnji poti v kraj večnega počitka. Iskrena hvala tudi vsem, ki so darovali vence na njegov grob.

Zena Marija in otroci z družinami

Mnogo prezgodaj in za vedno nas je zapustil naš dobiro ata, stari ata, brat in stric

IVAN POVŠIČ iz Čučje mlake

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki so nam v teh težkih trenutkih stali ob strani, darovali toliko vencev in cvetja. Posebno zahvalo smo dolžni dr. Sakiču, zdravniku internega oddelka ter prim. dr. Šavlju za vso požrtvovalnost. Nadalje se zahvaljujemo g. župniku za opravljene obred, gasilcem iz Dobrove, Škocjana in Šentjerneja, Šentjernejskemu oktetu in vsem, ki ste ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Vsem in vsakemu posebej še enkrat iskrena hvala.

Globoko žaljujoči: hčerki Anica in Ivanka, zet Vili, vnuka Ivan in Sonja, sestre Marija, Lojzka, Nežka, Rezka, Karolina, Tončka, Fanči ter drugo sorodstvo

PREKLICI

JANEZ TURK, Sela pri Ratežu 9, opozarjam vse, naj mojemu sinu Martinu ne ponujajo alkoholnih pijač in naj ne zlorablajo njegove bolezn, ker bom v nasprotnem primeru zoper nje sodnijsko postopal.

OBVESTILA

NUDIM VAM vse vrste rolet, žaluzije in platnene zavese ter opravljam vsa popravila iz te stroke. Cene solidne. Naročila sprejema BOGO RADI, Žabja vas 15, Novo mesto.

OBVESTILO

Izšla je zbirka pesmi LJUDSKE PESMICE Nežke Raztresen. Dobite jo v Knjigarni v Novem mestu ali na naslov: Nežka Raztresen, Jankoviči 12, 68341 Adlešiči.

 VSAKIH ŠTIRINAJST DNI
 VSAKIH ŠTIRINAJST DNI
 VSAKIH ŠTIRINAJST DNI
 VSAKIH ŠTIRINAJST DNI
 VSAKIH ŠTIRINAJST DNI
 VSAKIH ŠTIRINAJST DNI
 VSAKIH ŠTIRINAJST DNI
 VSAKIH ŠTIRINAJST DNI

ZAHVALA

Ob prerani izgubi našega dragega moža, ata, brata, zeta, svaka in strica

LADA MIRTičA
z Dvora

se iskreno zahvaljujemo gasilskima društvoma Dvor in Ajdovec za vso pomoč, vence, organizacijo pogreba in številno spremstvo. Hvala tov. Mirku Reparju za poslovljne besede. Iskrena hvala tudi GG Novo mesto, obrat Straža, poslovalnici Mercatorja Dvor, trgovski šoli Brežice in osnovni šoli Žužemberk za podarjene vence in spremstvo na zadnji poti. Dr. Kocutarju iz Žužemberka se zahvaljujemo za dolgotrajno zdravljenje. Naša hvala tudi župniku Jakošu za opravljeni obred in govor ob odprtem grobu. Zahvaljujemo se tudi vsem sosedom, sorodnikom in znancem, ki so nam kakorkoli pomagali, nam izrazili sožalje ter darovali vence in cvetje.

V imenu sorodstva žaljujoča žena Pina z otrokoma Marto in Slavkom

Dvor, Jama, Dol. Kot, Ljubljana, Lož, Celje, Koper, Cleveland

ZAHVALA

Ob smrti naše dobre mame, stare mame in sestre

JOŽEFE KRALJ
Potočna vas 18

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje, nam pomagali v teh težkih trenutkih. Zahvaljujemo se kolektivom Novoteksa, Pionirja, Veterinarske postaje za darovane vence in vsem, ki ste jo spremili na zadnji poti. Posebno pa se zahvaljujemo dr. Vladimiru Zoriču in sestri Mariji za dolgotrajno zdravljenje in tolažbo. Zahvaljujemo se Fani Djap in njenemu možu za pomoč ter župniku za opravljene obred.

Žaljujoči: sinovi Jože, Rudi in Ferdinand z družinami, hčerka Joži z družino ter Lojze Turk in drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob nenadomesljivi izgubi našega dragega moža in očeta

FRANCA ŠVEBA
iz Učakovcev pri Vinici

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam v teh težkih trenutkih stali ob strani, darovali pokojniku vence in cvetje ter ga spremili na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala velja zdravstvenemu osebju internega oddelka novomeške bolnice, vsem sorodnikom in sosedom, sindikalni podružnici Iskre, tovarne kondenzatorjev v Semiču, kakor tudi župniku za opravljene obred.

Žaljujoči: žena Marija, sinovi Franc, Janko in Mirko, hčerke Marija z družino, Fanika z družino in Zdenka

Učakovci pri Vinici, dne 29. decembra 1973

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: Časopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo mesto – USTANOVITELJI LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

IZDAJATELJSKI SVET: Lojzka Potrč (predsednica sveta), Franc Beg, Viktor Drogoč, Tone Gošnik, Jože Jekc, Tone Klenovšek, Franc Lapajne, Tine Madoš, Slavko Šmerdel, Franc Stajdohar in Ivan Živič

UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Ria Bačar, Milan Markelj, Branko Podobnik, Jože Primc, Jože Splichal (urednik priloge P), Jožica Teppey, Ivan Zoran in Alfred Zeleznik. Fotoreporter Sandi Mikulan, oblikovalec priloge Peter Simič.

IZHAJA vsak četrtek – Posamezna številka 2 din – Letna naročnina 79 dinarjev, polletna naročnina 39,50 din, plačljiva vnaprej – Za inozemstvo 160 dinarjev ali 10 ameriških dolarjev oz. 30 DM (oz. ustrežna druga valuta v tej vrednosti). – Devizni račun: 52100-620-107-32002-009-8-9

UGODNO: 1 cm višine v enem stolpcu 40 din, 1 cm na določeni strani 55 din, 1 cm na prvi, srednji ali zadnji strani lista 80 din. Vsak mali oglas do 10 besed 15 din, vsaka nadaljnja beseda 1 din. Za vse druge oglase in oglase v barvi velja do preklica cenik št. 5 od 1. 7. 1972 – DOLENJSKI LIST šteje med proizvode iz 7. točke prvega odstavka 36. člena zakona o obdavčevanju proizvodov in storitev v prometu (Ur. list SFRJ 33-316/72), za katere se ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov (mnenje sekretariata za informacije IS SRŠ št. 421-1/72 od 31. 1. 1973)

TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK v Novem mestu: 52100-601-10558 – Naslov uredništva in uprave: 68001 Novo mesto, Glavni trg 3 oz. poštni predal 33 – Telefon: (068) 21-227 – Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo – Časopisni stavek, filmi in prelomi: ČZP Dolenjski list, Novo mesto – Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica, Ljubljana

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, brata, starega ata in strica

FRANCA MAVSARJA

se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, vaščanom, prijateljem, znancem, sorodnikom in vsem drugim, ki so nam bili ob strani v tem, težkem trenutku. Posebna zahvala zdravnikom in zdravstvenemu osebju pljučnega oddelka splošne bolnišnice Novo mesto in zdravniku iz Straže dr. Živkoviču, ki so mu požrtvovalno pomagali med težko boleznijo. Iskrena hvala vsem štirim govornikom za tolažilne poslovljne besede, pevskemu zboru za ganljivo petje, godbi na pihala, krajevni gasilski organizaciji, KO ZB, sodelavcem Novolesa, darovalcem cvetja in vencev, vsem, ki ste ga spremljali na zadnji poti, in vsem tistim, ki so nam ustno ali pismeno izrekli sožalje.

Žaljujoči: žena Angela, hčerke Mici, Angelca, Anica in Joža z družinami, sestra Anica in nečak Andrej

Rumanja vas, Maribor, Loška vas, Slovenj Gradec, Ljubljana, 24. decembra 1973

ZAHVALA

Za vedno nas je zapustila v 80. letu starosti naša ljubljena žena in mama

ANA ERŠTE
roj. KOZOLC
iz Mirne peči

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom, ki so nam v najtežjih trenutkih pomagali in sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje. Najlepša hvala kolektivom Novotehna, Beti, Saturnus in vsem ostalim za podarjene vence in cvetje ter predstavniku Zveze borcev in sovaščanu za poslovljne besede. Posebno zahvalo izrekamo tudi župniku za opravljene obred.

Žaljujoči: mož Alojz, otroci Janez, Milka, Marija, Tone, Malči, Draga, zeti in snaha, vnuki: Drago, Jože, Majda, Ljuba, Jožica, Marija, Milena, Darinka in Karmen ter brata Alojz in Ludvik z družinami

Mirna peč, dne 7. januarja 1974

KUPIM

KUPIM rabljen traktor Zetor ali Ferguson do 35 KM. Naslov v upravi lista (12/74)

POSEST

PRODAM adaptirano manjšo kmečko hišo z nekaj zemlje, ki je zasajena s trto in sadnim drevjem. Hiša je 10 km od Krškega (Kostanjevka). Anton Kos, Campova ul. 13, 61000 Ljubljana.

PRODAM vinograd na lepi legi. Dostopno z vsemi vozili. Slavko Ferlin, Arnovo selo 32, Artiče.

RAZNO

POROČNI PRSTANI! – Poročni prstan, ki vam ga bo izdelal zlatar v Gosposki 5 v Ljubljani, bo trajen spomin na sklenitev vaše zakonske zveze! – Z izrezkom tega oglasa dobite 10 odst. popusta!

JOŽETA KUKCA upokojenega železničarja iz Trzišča

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste s svojo pozornostjo pokazali, da čutite z nami. Hvala vsem, ki ste pokojniku podarili vence in cvetje in ga spremili na zadnji poti. Se posebno zahvalo smo dolžni članom PGD Trzišče, pokojnikovim nekdanjim sodelavcem ter kolektivom: PTT Novo mesto, Merxovi enoti iz Sevnice, Zdravilišču Dol. Toplice ter osnovni šoli iz Trzišča. Hvala tudi župniku ter društvu upokojencev iz Trzišča.

Žaljujoča: žena Andreja z otroki

Ob boleči izgubi našega moža in očeta

JANEZA ŽELJKA iz Sel pri Štravberku

se najlepše zahvaljujemo vsem, ki so dragega pokojnika spremili na zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo kolektivu hotela Grad Otočec, posebno tov. direktorju Lampretu za podarjeni venec in udeležbo na pogrebu. Zahvaljujemo se tudi župniku za opravljene obred.

Žaljujoči: žena Marija in vseh osem otrok z družinami

Namesto venca na grob pokojnemu Jožetu Majerletu iz Novega mesta, Šmihelska 6, je Krajevni odbor SZDL Irča vas-Brod daroval 100,00 din Zvezi slepih Novo mesto. Za podarjeni prispevek iskrena hvala. Zveza slepih Novo mesto.

VSAK DAN: Poročila ob 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 15.00, 18.00, 19.30, - ob 22.00 Pisan glasbeni spored od 4.30 do 8.00.

ČETRTEK, 10. JANUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.35 Iz glasbenih šol. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - dr. Nežka Snoj: Zadržimo praščavost čebel. 12.40 Igrajo pihalne godbe. 13.30 Priporočajo vam... 14.40 Enajsta šola. 15.30 Glasbeni intermezzo. 16.00 „Vrtljak“. 17.00 Popoldanski simfonični koncert. 19.00 Lahko noč, otroci! 19.15 Minute z ansambлом Francija Puharja 20.00 Cetrtkov večer domačih pesmi in napevov. 22.15 Pevke in plesni ritmi.

PETEK, 11. JANUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.35 Jugoslovanska narodna glasba. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - inž. Saša Kravos: Izkušnje pri napravi sodobnih kmečkih nasadov na Štajerskem. 12.40 Po domače. 13.30 Priporočajo vam. 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.30 Napotki za turiste. 16.00 „Vrtljak“. 17.50 Človek in zdravje. 19.00 Lahko noč, otroci! 19.15 Minute z ansambлом Borisa Franka. 20.00 Top-pops 15. 21.15 Besede in zvoki iz logov domačih.

SOBOTA, 12. JANUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Pionirski tednik. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - dr. Franc Gašperič: Usklajevanje gozdnega in lovne gospodarstva. 12.40 Čez travnike in polja. 13.30 Priporočajo vam... 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji. 15.30 Glasbeni intermezzo. 16.00 „Vrtljak“. 17.20 Gremo v kino. 18.15 Dobimo se ob isti uri. 19.00 Lahko noč, otroci! 19.15 Minute z ansambлом Atija Sossa. 20.00 Radijski radar. 22.20 Oddaja za naše izseljence.

NEDELJA, 13. JANUARJA: 6.00 - 8.00 DOBRO JUTRO! 8.07 Radijska igra za otroke - France Puntar „A“. 9.05 Še pomnite, tovariši... 10.05 Koncert iz naših krajev. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.15 do 14.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - vmes ob 11.50 Pogovor s poslušalci. 14.05 Humoreska tega tedna - A. Daudet: Tartarin iz Tarascone. 15.05 Nedeljsko športno popoldne. 18.00 Radijska igra za otroke - Heinrich von Kleist: „Razbiti vrč“. 19.00 Lahko noč, otroci! 19.15 Glasbene razglednice. 20.00 V nedeljo zvečer. 22.20 Zaplešite z nami.

PONEDELJEK, 14. JANUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.40 Izberite pesmico. 10.15 Za vsakogar nekaj. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - dr. Andrej Hočevar: Dosedanji uspehi z borbo proti toči v Sloveniji

in vloga zavarovanja. 12.40 S tujimi pihalnimi godbami. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.30 Glasbeni intermezzo. 16.00 „Vrtljak“. 18.45 Interna 469. 19.00 Lahko noč, otroci! 19.15 Minute s triom Jožeta Burnika. 20.00 „Ti opera“ - 181. oddaja. 22.15 Za ljubitelje Jazza.

TOREK, 15. JANUARJA: 8.10 Glasbena matineja 9.05 Radijska šola za srednjo stopnjo - Kaj vse je v Kuriričkovi torbi. 10.15 Simfonični plesi na koncertnem odru. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - inž. Silva Avšič: Uspešnost pridelovanja nekaterih vrtnin v našem podneblju. 12.40 Z domačimi ansambli. 13.30 Priporočajo vam... 14.40 „Na poti s kitaro“. 16.00 „Vrtljak“. 17.10 Koncertni oder za domačina in gosta. 18.30 V torek na svidenje! 19.00 Lahko noč, otroci! 19.15 Minute z ansambлом Milana Ferleža. 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi. 22.15 Od popevke do popevke.

SREDA, 16. JANUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.25 Otroške igre. 10.15 Urednikov dnevnik. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - dr. Franc Sunčič: Načrti za prirrejo govejega, praščjega in perutninskega mesa v letu 1974. 12.40 Od vasi do vasi. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.30 Glasbeni intermezzo. 16.00 „Lotovrtljak“. 18.15 S pop ansambli. 19.00 Lahko noč, otroci! 20.00 Simfonični koncert orkestra RTV Ljubljana v stereo studiu. 22.15 S festivalov jazza.

RADIO SEVNICA

NEDELJA, 13. JANUARJA: 10.30 Reklame, oglasi in obvestila. 10.45 Po domače z ansambлом bratov Avsenik. 11.00 Obiskali smo vzorno kmetijo. 11.10 Zabavna glasba z uganko. 11.40 Nedeljski intervju. 11.55 Za vsakogar nekaj. 12.30 Poročila. 12.45 Čestitke in pozdravi naših poslušalcev. 14.30 Zaključek programa.

SREDA, 16. JANUARJA: 16.00 Poročila. 16.10 Reklame, oglasi in obvestila. 16.30 Po domače s Henčkom in njegovimi fanti. 16.45 Drobne misli za lepši vsakdan: Čas spomina ni jutrišnji dan. 16.55 Disko klub brez imena. 17.30 Kottiček za šoferje: Kako pozimi oprati avto. 17.40 Minute z znanimi opernimi pevci (Maria Calles - Madame Butterfly, Manon Lescaut). 18.00 Zaključek programa.

SOBOTA, 19. JANUARJA: 16.00 Sobotni vrtljak. 16.15 Pet minut za... 16.20 EPP - I. del. 16.30 Poročila. 16.35 EPP - II. del. 16.45 Mini anketa. 17.00 Zaključek programa in napoved programa za nedeljo.

ČETRTEK, 17. JANUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.35 Iz glasbenih šol - Glasbena šola Koper - 10.15 Po Talijinih poteh. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - inž. Milan Rovani: Škode v kmetijstvu v letu 1973. 12.40 Igrajo pihalne godbe. 13.30 Priporočajo vam... 14.40 Med solo, družino in delom. 15.30 Glasbeni intermezzo. 16.00 „Vrtljak“. 18.15 S plesnim orkestrom RTV Ljubljana. 19.00 Lahko noč, otroci! 20.00 Cetrtkov večer domačih pesmi in napevov. 22.15 Samospevi ruskih klasikov.

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

Pretekli teden so v brežiški porodnišnici rodile: Milka Agrež iz Blatnega - Heleno, Cvetka Klenovšek iz Dobrave - Draga, Jožica Gregorina iz Prosinca - deklco, Angela Rak iz Laz - dečka, Pavla Strniša iz Jesenic - Martino, Tatjana Potokar iz Skopje - Majo, Ančica Bošnjak iz Krašiča - deklco, Pavla Ruklič iz Dubrave - Slavico, Višnja Orlič iz Leskovca - deklco, Ana Runtas iz Braslovja - deklco, Barica Zorko iz Male

BREZ BESED

BREZ BESED

TELEVIZIJSKI SPORED

ČETRTEK, 10. JANUARJA: 15.45 Tekmovanje v slalomu moških - posnetek iz Kranjske gore (Lj) - 17.15 Šolska TV: Nova matematika (Lj) - 17.25 Iz slovenske književnosti: Vilhar: Jamska Ivanka - 2. del (Lj) - 18.05 Obzornik (Lj) - 18.20 Shane - serijski barvni film (Lj) - 19.10 Mozaik (Lj) - 19.15 Naš ekran (Lj) - 19.45 Risanka (Lj) - 19.50 Cik-cak (Lj) - 20.00 TV dnevnik (Lj) - 20.25 Kam in kako na oddih (Lj) - 20.40 Turgenjev: Očeteje in sinovi - barvna TV nadaljevanka (Lj) - 21.30 Cetrtkovi razgledi (Lj) - 22.00 Nokturno: Le vkup, le vkup uboga gmajna - barvna odd. (Lj) - 22.15 TV dnevnik (Lj).

PETEK, 11. JANUARJA: 16.15 Tekmovanje moških v veleslalomu - posnetek iz Kranjske gore (Lj) - 17.45 Veseli tobogan - Trebnje - II. del (Lj) - 18.10 Obzornik (Lj) - 18.25 Narodna zabavna glasba (Lj) - 18.55 Mozaik (Lj) - 19.00 Maksizem - zadnja oddaja (Lj) - 19.25 TV kažipot (Lj) - 19.45 Risanka (Lj) - 19.50 Cik-cak (Lj) - 20.00 TV dnevnik (Lj) - 20.25 Tema tedna (Lj) - 20.30 Propagandna reportaža in 3-2-1 (Lj) - 20.40 Dolina nasilja - cel. film (Lj) - 22.15 TV dnevnik (Lj).

SOBOTA, 12. JANUARJA: 16.25 Košarka Partizan: Olimpija - prenos v odmoru Propagandna oddaja (Lj) - 18.00 Obzornik (Lj) - 18.15 Daktari - serijski barvni film (Lj) - 19.05 Mozaik (Lj) - 19.15 Gledališče v hiši (Bg) - 19.45 Risanka (Lj) - 19.50 Cik-cak (Lj) - 20.00 TV dnevnik (Lj) - 20.25 Tema tedna (Lj) - 20.30 3-2-1 (Lj) - 20.35 Zabavno glasbena oddaja (Lj) - 21.30 Propagandna oddaja (Lj) - 21.32 Pravniki - barvni film (Lj) - 22.00 TV dnevnik (Lj) - 22.15 Colditz - serijski barvni film (Lj).

NEDELJA, 13. JANUARJA: 9.00 Poročila (Lj) - 9.05 L. N. Tolstoj: Vojna in mir - barvna TV nadaljevanka (Lj) - 9.50 Ljudje in zemlja (Lj) - 10.50 Mozaik (Lj) - 10.55 Otroška matineja: Zaklad nad reko, Enciklopedija živali (Lj) - 12.25 Grindelwald: Svetovno prvenstvo v smuku za ženske - Prenos (do 13.30/13.45) (EVR) - Nedeljsko popoldne, (Pevski zbori iz Postojne, Za konec tedna, Otroški cirkus Billyja Smarta (Lj) - 18.05 Poročila (Lj) - 18.10 Ljubezan z neznancom - film (Lj) - 19.45 Risanka (Lj) - 19.50 Cik-cak (Lj) - 20.00 TV dnevnik (Lj) - 20.25 Tedenski zunanji politični komentar (Lj) - 20.30 3-2-1 (Lj) - 20.35 Palotam: Vila za ljubicu (Lj) - 21.20 Vietnam - barvna oddaja TV Beograd (Lj) - 21.48 Propagandna oddaja (Lj) - 21.50 Sportni pregled (JRT) - 22.25 TV dnevnik (Lj).

PONEDELJEK, 14. JANUARJA: 16.20 Slalom za ženske - posnetek iz Grindelwada (Lj) - 17.50 Gregčeva zadnja naloga - serija Kurir Greec (Lj) - 18.10 Obzornik (Lj) - 18.25 Enciklopedija živali - barvni film (Lj) - 18.55 Mozaik (Lj) - 19.00 Mladi za mlade (Sk.) - 19.30 Kaj

hočemo - Ob ustavnih in kongresnih razpravah (Lj) - 19.45 Risanka (Lj) - 19.50 Cik-cak (Lj) - 20.00 TV dnevnik (Lj) - 20.25 3-2-1 (Lj) - 20.30 H. Ibsen: Strahovi - TV drama (Lj) - 22.00 Propagandna oddaja (Lj) - 22.02 TV dnevnik (Lj) - 22.17 Kulturne diagonale (Lj).

TOREK, 15. JANUARJA: 16.45 Madžarski TV dnevnik (Pohorje, Plešivec do 17.05) (Bg.) - 17.50 M. Znidaršič: Očetove barve - barvna oddaja (Lj) - 18.05 Risanka (Lj) - 18.10 Obzornik (Lj) - 18.25 Koncert glasbene mladine Slovenije: Elektronska glasba - 1. (Lj) - 18.50 Mozaik (Lj) - 18.55 Kri - zdravilo, barvna oddaja (Lj) - 19.20 Tišina, na sporedu je nemi film (Lj) - 19.45 Risanka (Lj) - 19.50 Cik-cak (Lj) - 20.00 TV dnevnik (Lj) - 20.25 Propagandna reportaža (Lj) - 20.30 3-2-1 (Lj) - 20.35 Odprti ekran - oddaja TV Sarajevo (Lj) - 21.25 Propagandna oddaja (Lj) - 21.27 H. Fallada: Sam med volkovi - TV nadaljevanka (Lj) - 22.20 TV dnevnik (Lj).

SREDA, 16. JANUARJA: 16.45 Madžarski TV dnevnik (Pohorje, Plešivec do 17.05) (Bg.) - 17.40 Zaklad ob reki - serijski film (Lj) - 18.10 Obzornik (Lj) - 18.25 Od zore do mraka: Ja v ustavi (Lj) - 18.55 Mozaik (Lj) - 19.00 Zabavna glasba (Bg.) - 19.20 Delavska TV tribuna (Lj) - 19.50 Risanka (Lj) - 19.55 Cik-cak (Lj) - 20.00 TV dnevnik (Lj) - 20.25 Propagandna reportaža in 3-2-1 (Lj) - 20.35 Film tedna: Svatba, Razdor (Lj) - 21.10 Nogomet Ajax: Milan, barvni posnetek iz Amsterdama (Lj) - v odmoru ob 21.55 TV dnevnik (Lj).

ČETRTEK, 17. JANUARJA: 16.45 Madžarski TV pregled (Pohorje, Plešivec do 17.05) (Bg.) - 17.15 Iz slovenske književnosti - Funtek: Tekma (Lj) - 18.05 Obzornik (Lj) - 18.20 Shane - serijski film (Lj) - 19.10 Mozaik (Lj) - 19.15 Po sledih napredka (Lj) - 19.45 Risanka (Lj) - 19.50 Cik-cak (Lj) - 20.00 TV dnevnik (Lj) - 20.25 Kam in kako na oddih (Lj) - 20.40 E. Zola: V kipečem loncu - barvna TV nadaljevanka (Lj) - 21.30 Cetrtkovi razgledi: Sirija v vojni (Lj) - 22.00 TV dnevnik (Lj).

PETEK, 18. JANUARJA: 16.40 Madžarski TV dnevnik (Pohorje, Plešivec do 17.00) (Bg.) - 17.30 Pisani svet - mladinska oddaja (Lj) - 18.15 Obzornik (Lj) - 18.25 Po domače s trboveljskim oktetom (Lj) - 18.50 Mozaik (Lj) - 18.55 Ogrevanje stanovanjskih hiš - izobraževaln. oddaja (Lj) - 19.0. Prva pomoč pri množičnih nesrečah - I. del (Lj) - 19.25 TV kažipot (Lj) - 19.45 Risanka (Lj) - 19.50 Cik-cak (Lj) - 20.00 TV dnevnik (Lj) - 20.25 Tedenski gospodarski komentar (Lj) - 20.30 Propagandna reportaža in 3-2-1 (Lj) - 20.40 Sončnice - italijansko-sovjetski film (Lj) - 22.20 TV dnevnik (Lj).

● Povest vam poklanja kolektiv »NOVOTEKSA« ● Povest vam poklanja kolektiv »NOVOTEKSA« ● Povest vam poklanja kolektiv »NOVO

PREŽIHOV VORANC - LOVRO KUHAR

SAMORASTNIKI

Ta lastnost jim ni bila vcepljena le od prvotnega njihovega ognjišča, pač pa so jo rodile tudi mogočne žentive; karniške gospodinje so bile iz samih mogočnih hiš bližnje in daljne okolice; celo čez Dravo so bili Karničniki v sorodu z imenitnimi hišami. Pri hiši se je košatil napuh, ki je mnogo pripomogel k žalostnemu koncu Karnic.

Moja zgodba se prične pred kakimi sto leti, ko je tu gospodaril predzadnji Karničnik, ki je imel troje otrok, dva sina in eno hčer. Kot po navadi je bila huda namenjena najstarejšemu sinu Ožbeju, zato ga je oče dal naučiti pisanja in branja; da se nauči nemški, ga je še čisto mladega dal na zmerno tja za Svinec, razen tega ga je tudi oprostil vojaške službe.

Ko je bilo Ožbeju dvajset let, je prišla k hiši za iberzno Hudabivška Meta iz belanskih globač. Hudabeli so bili kajzarji, ki so se preživljali z dnarstvom, z divjim lovom, s kresanjem smole in s prodajanjem črnege ogla. Zaradi tega in pa, ker je bila bajta zmeraj polna otrok, so bili na slabem glasu, čeprav so bili pošteno kot druga soseščina. Še dandanašnji je huda, biti siromak; takrat pa, v starih časih, ko

ni imel ubogi človek sploh nobene pravice, je bila revščina še hujša in sramotnejša. Najbrž so jim tudi iz tega vzroka dali tako zlobno ime. Otrokom so bili Karničniki botri.

S sedemnajstimi leti je postala Meta najboljši deklč v celi fari in gotovo tudi v celi Podjuni. Bila je srednje velike postave, belega obraza, plavih oči in temnih, ko konoplja dolgih las; njena koža je bila žametna, njena postava kot tisa na Obirju. Njena botra, karniška gospodinja, je hitro spoznala, v kakšni nevarnosti je mlada iberzica Meta. Zato jo je navajala k samozatajevanju in pokori, da je morala moliti več rožnih vencev, kakor pa ostala družina.

Meta še ni dobro prestopila sedemnajstega leta, ko je že postala široka z Ožbejem.

Pri hiši je bilo, kakor bi udarila strela. To je bil nezasišlan dogodek in dva dni ni jed nikomur dišala. Nad hišo je legla strašna mora:

„Sramota za Karnice...“

Najprej je Karničnik položil Ožbeja na kolena in ga pretepel kot petletnega otroka. Na Meto ni nihče položil prsta. Toda čim se je zvedelo o nesreči, ni smela več sedeti pri mizi. Zapri

so jo v posebno kamro, kjer je vsa odrta (objokana) čakala na sodbo.

Drugi dan so zagnali po staro Hudabivnico, ki je kot vdova zastopala tudi očeta. Ko je kakor zbegana zver pridirjala na Karnice, je že na dvorišču na glas zavekala:

„Meta, Meta, kaj si storila? ...“

Njen jok je predrl do Metine kamrice. Vendar ni mogla materi odgovoriti, ker so njen jok zadušili onemogli krič njih izjokanih prsi. Toda gorje ti, uboga dekle belanskih globač.

Karničnika sta sprejela mater kakor dva sodnika:

„Poglejte Hudabivka, kakšno sramoto ste nam rodili? ...“

Obraz nesrečne matere je bil bolj prestrašen kot nejevoljen nad tem, kar se je zgodilo. Kako tudi ne? Doma je imela še troje majhnih otrok, dvoje, četudi mlajših od Mete, pa je služilo za pastirja pod Olsevo.

Nato se o Meti ni več govorilo. Hudabivko so posadili za mizo in jo pogostili po stari navadi, kakor bi se ne bilo nič zgodilo. Hudabivski materi je bilo, kakor bi jedla otravo; da pa ne bi razžalila hišne gostoljubnosti, je jedla po sili. Vsa hiša je bila tiha, razen gospodarjev ni bilo nikogar na spregled; vse se je zdelo nekam grozotno praznično.

„Poslušaj, Hudabivnica. Nočem ti delati težjega srca, kakršnega po pravici ze imaš. Po tebi je prišla sramota nad našo hišo in ti odgovarjaš za to, kar si rodila. Nas ne zadene nobena krivica; bolj paziti, kot smo, nismo mogli. Da pa nihče ne bo mogel kaj

čvekati, bom za pankerta položil na graščini trideset rajniš - za petnajst rajniš si takrat dobil par volov -; zato pa mi ti pri svoji krvi obljubiš, da Karnice ne bodo ne o tebi ne o Meti in ne o pankertu nikdar in nikoli več čule. Na graščini v Dobrlivesi bom poskrbel, da Meta ne bo dobila v bližini službe - Hudabivniki pa ne kajže.“

Hudabivnico je strah stiskal za grlo. Karničnik pa je nadaljeval:

„To je prva stvar, ki smo jo na ta način uredili; druga pa je pokora. Ti veš, kako se take reči že od nekdaj kaznujejo. Včasih so vlačuge pred cerkvami privezovali na sramotni stebel. To je bila huda pokora. Zmenimo se, katero kazen ji naložimo. Poleg tega odločam še jaz, ker sem ji boter ter nadomestujem njenega očeta. - Ožbeja sem že sam kaznoval, da do smrti ne bo pozabil.“

Mož je govoril, ko da bi drva cepil. Njegov obraz je bil neizprosno, njegov pogled sovražen. Hudabivki so od strahu sklepelate čeljusti, mislila je na kajžo, na svojo mater in na troje mladih kljunov.

„Jaz ne vem, jaz nič ne vem, oče Karničnik...“

Toda Karničnikov sodni glas je nadaljeval:

„Povesno in večno sramoto.“

„Povesno in sramoto!“

„Povesno in sramoto!“

„Povesno in sramoto, to pokoro sem ji namenil. Pokora mora biti, da se zadosti časti hiše, ki jo je nesrečna Meta oskrnila.“

Nato se je pričela pripravljati starodavna rihta, po kateri se je po mogočnih hišah kaznovalo prešuštvo. Gospodinja je pogrnila mizo z belim prtom. Karničnik je položil nanjo slamnico lanenega prediva. Nato je zaklical iz dimnice z-ukazujočim glasom:

„Ožbej!“ In sin, ki ga ni bilo prej nikjer videti, se je privlekel v dimnico in se zrušil na klop pri peči.

Gospodinja je prignala Meto in jo posadila k mizi, da je bila Obrnjena proti božji matiri v kotu. Njeno lice je bilo zabuhlo od izjokane žalosti, oči pa krvave od pekočih solz.

„Mati, mati,“ je zajokala Meta, ko je zagledala staro Hudabivko, in se ji hotela vreči v naročje.

Telo stare Hudabivke se je streslo kot v smrtnem krču; toda zavedajoč se hčerin krivde in svoje siromašnosti pred karniško mogočnostjo je potlačila svojo materino ljubezen in je odpahnila hčer nazaj na klop.

„Mati, mati, ali me preklinjate tudi vi?“ - je zavpila Meta.

Mati ji prestrašena ni mogla odgovoriti.

V dimnici je vladala strahotna mora, čudne slovesnosti polna. Meta je z nejasnim dojemom zastoj iskala odgovora pri navzočih. Skozi solze je vide-la skrušeno, plaho mater, ki se je stiskala k steni, in skrušeno Ožbejevo postavo za pečko, ki ni bila njegovi pravi podobi podobna.

Nadaljevanje prihodnjic

K medaljam nagrada

Ni pretirano reči: naj gre kamor koli, službeno ali zasebno, proti Jadranu ali Ljubljani, povsod bo lahko srečal delo „Pionirja“, povsod lahko ocenil delo podjetja, ki ga vodi. Namara ga ovije prijeten občutek, kadar motri tiste nebotične stolpnice v Ljubljani ali kadar sliši in bere pohvalo iz poljskih Zakopan.

Ivan Kočevar je v SGP Pionir od septembra 1948. Prišel je z ministrstva za gradnje v Ljubljani, zaposlil pa se je že dve leti prej pri Gradisu. Rojen leta 1921 v Vavpčji vasi pri Črnomlju, je v Ljubljani končal tehniško srednjo šolo. Vojno je preživel kot interniranec v italijanskih zaporih in kot ilegalac v Ljubljani. Pri Pionirju je bil odgovorni vodja gradbišč in šef novomeškega sektorja. Leta 1956 so ga imenovali za vršilca dolžnosti direktorja, takoj nato pa za glavnega direktorja.

V času, ko je prišel na najvišji položaj v Pionirju, je po letje preživljalo hude ure. Zaradi krčenja proizvodnje so odprodajali celo proizvodna sredstva in se tako reševali. Voz, ki je drvel v prepad, je Kočevar skupaj s sodelavci ustavil s tehničnimi in organizacijskimi spremembami. Podjetju se je kmalu ponudila odškodna deska za nadaljnji razvoj. To pa je bilo mogoče le z izobraženimi in s strokovnim znanjem podkovanimi ljudmi. Zato se je direktor Kočevar še posebej zavzemal za šolanje zaposlenih in zaposlovanje strokovnjakov. Strokovne službe je zelo okrepil. Po uspešni analizi tržišča, ki so jo napravili po njegovem naročilu, je Pionir razširil konkurenčno dejavnost. Njegov trikotnik Ljubljana - Zagreb - Jadran se je prav v zadnjem času razši-

ril na Bosno in Hercegovino ter na Poljsko.

Pod Kočevarjevimi vodstvom je Pionir med prvimi v državi uvedel industrijski način gradnje po sistemu siporex - beton. To je gradnjo izboljšalo in pocenilo. Ugled in konkurenčnost si je podjetje povečalo z gradnjo intervencijskih stanovanjskih hiš po načrtih novomeškega arhitekta Zdenka Hlavatyja. Ko se je razvedelo, da ima Pionir nekaj novega in poceni - to pa je v času, ko se potegujemo za to, da bi do strehe nad glavo lahko prišli tudi ljudje, ki ne premorejo nabuhlih denarnic, lepa vaba - so naročila deževala.

Ivan Kočevar, ki je bil do zdaj večkrat prizadeven član okrajne in občinske skupščine ter republiški poslanec, vneto zagovarja napredna stališča. Med drugim je sklepe sveta za gradbeništvo in industrije gradbenega materiala pri republiški Gospodarski zbornici, ki govore o pospeševanju stanovanjske graditve, objavil za odprto pismo. „Odpore, oportunitizem, ki jih je čutiti, moramo streti. Če hočemo graditi hitro in poceni, je to še bolj nujno. Tako graditi pa smo sposobni. Naše cene so javne,“ je menil.

Odloučen, vztrajen, z vsem na tekočem, sam v „vrelšču“. Tako pravijo o njem. In še: uspešen gospodarstvenik, čigar ustvarjalni delež je zajet v vseh dobrih seštevkih podjetja. S poletom, sposobnostjo in znanjem je vzbudil slovensko pozornost in si poleg že prej prejetih odlikovanj: medalje zaslug za narod, medalje dela in reda dela z zlatim vencem, prislužil tudi Kraigherjevo nagrado za leto 1974.

I. ZORAN

Se malo in zimske počitnice bodo mladino iz brežiške občine zvabile na smučanje. Prebivalci Pečic, odmaknjene vasice na Kozjanskem, komaj čakajo, da jih bodo spet obiskovali smučarji. Smučarsko društvo je v nedeljo organiziralo prvo delovno akcijo, pa jim jo je pokvaril dež. Ljubitelji veselja na snegu še upajo, da jih zima letos ne bo razočarala. (Foto: Zupancič)

Zgražala se je vsa soseska

Nečloveško mučenje bolne krave v Črešnjicah v brežiški občini

Kmetu Milanu Žugiču iz Hrastja je pred nedavnim zbolela krava. Živnozdravnik mu je naročil, naj jo pripelje v brežiško kladnico. Še isto popoldne so jo naložili na majhno prikolico in jo s fičkom pripeljali v Brežice. Tam ni bilo več nobenega mesarja, zato so se z bolno kravo obrnili nazaj proti domu. Pred bifejem v Črešnjicah so se ustavili in za ubogo bolno žival so se začele ure strahotnih muk.

Lastnik krave Milan Žugič je v Črešnjicah poiskal mesarja brez zaposlitve Karla Srpčiča. Pogodila sta se, da bo Srpčič kravo kupil za tri tisoč dinarjev. Srpčič mu je izročil 1300 dinarjev, nakar sta kravo odpeljala do hiše Srpčičevega brata Ivana. Tam so jo potegnili s prikolice.

Nihče ne ve, kaj vse je potem kupec Karl Srpčič počel s kravo, pa tudi sam tega ni znal pojasniti, tako je bil pijan. Miličniki so ugotovili le

to, da je kravo odvezel s konjem (kako, se ne da ugotoviti) kakih 150 metrov od hiše proti cesti Črešnjice - Zasap. Kaže, da jo je ves čas nečloveško mučil in jo poskušal zaklati že spotoma. V snegu so namreč našli sledove krvi.

Postaja milice v Brežicah je poklicala veterinarskega inspektorja, da je pregledal mrtvo kravo ob cesti. Vrat je imela razrezan, je ugotovil živino-

zdravnik, vendar pa vratna žila do vodnica ni bila poškodovana. To se pravi, da je mesar Srpčič sploh ni zaklal. Odteklo je zelo malo krvi. Žival je imela po stegnih vse polno podplutb. To dokazuje, da so jo nečloveško topli. Kdo so bili tedaj zraven, pa niso mogli ugotoviti. Pijani mesar je z nog in trebuha napol mrtve živali izrezal kožo, nato pa je kravo pustil, da je žalostno poginila ob cesti. Pijan je bil tudi lastnik krave.

Nad ravnanjem z bolno kravo se zgraža vsa vas. Kaj takega še niso doživeli. Dvainsvetletnega mesarja Karla Srpčiča so miličniki prijeli sodniku za prekrške, kjer se bo o zagovarjal zaradi grdega ravnanja z domačo živaljo.

Takole so mimoidoči našli Žugičevo kravo mrtvo ob cesti. Žival je imela z nog in trebuha oguljeno vso kožo. (Foto: Bajc)

MOTORIZIRANI SANKAČI

Na naših snežnih poljanah je bil doslej razmeroma mir. Kaže pa, da ga tudi tu ne bo več. Lansko zimo na primer je prišlo na Bled 350 Kanadčanov z motornimi sanmi, in, kajpada, dolarji. Brnenje njihovih vozil je bilo slišati zlasti na Pokljuki. Letos pa je napovedanih kar 600 odolarjenih ljubiteljev zimske narave in snežno belega ropota. K nam bodo baje prišli v desetih skupinah. Ker je tudi na Dolenjskem dovolj snega - kadar je pač prava zima! - je verjetno, da bomo te sankarje kmalu videli tudi pri nas, zlasti če jim bodo Gorenjci povedali, kje je domovina - cvička.

ZASMETENO POKOPALIŠČE

Ribniško pokopališče v Hrovači bi moralo biti lepše urejevano. Predvsem bi bilo treba poskrbeti za rednejše odvažanje smeti. Zdaj je smetišče običajno kmalu polno, potem pa neodgovorni ljudje mečejo smeti kar po drugih grobovih, razen tega pa jih raznaša še veter. Pokopališke smeti bi morali pogosteje odvažati. Za to naj bi poskrbela pokopališka uprava. Odvoz smeti bi morala vračunati v svoje pokopališke storitve, na primer v cene za najetje grobov.

ŠE KRITIČNO

30-letni Franc Kastelic, zobozdravnik v Sentejnejem, doma z Jame, je še vedno v kritičnem stanju v novomeški bolnišnici. 28. decembra lani je šel dr. Kastelic peš pravilno ob levem robu ceste v Šmihelu, za njim pa je z avtom pripeljal Novomeščan Anton Cebular in ga zbil na tla. Kastelica so takoj odpeljali v bolnišnico, kjer si prizadevajo ohraniti življenje in zdravje po nesrečnem pešču. Avtomobilist bo za nesrečo odgovarjal pred sodiščem.

Krivo rokovanje

Napad za novo leto

„Na, to imaš!“ je dejal Anžin Droždan, zidar iz Sevnice, in že je Martin Božič začutil na desni pekočo rano. Tako se je končala obhodnica, ko je Božič s prijatelji po čakalju novega leta v stanovanju odšel, da čestita sodelavcem v sodnih blokkih. Čeprav do zdravstvenega doma ni bilo daleč, je spotoma izgubil mnogo krvi. Prerezane je imel kar tri žile na zgornji strani roke. Zašiti so mu jih morali v občinski bolnišnici.

Namesto običajnega stiska rok v teh dneh zahrbtnen obračun. Občun za kaj? Božič ni imel z Droždanom ničesar, kot pravi. Se je Droždan znesel nad Božičem zaradi rajsštva? To pomlad je Droždanu ribiška družina izrekla disciplinsko kazen. Božič je je tajnik pododbora, delo ga je veselilo, prav tako tudi ribištvo. Sevnški pododbora, najhvalnejši v družini, je dobro zastavil vrsto akcij. Ribiška organizacija ima svoja pravila, ki pa nekaterim očito ne gredo v račun.

MARTIN BOŽIČ: Ta res ni nikomur skrivil lasu, pravijo tisti, ki ga poznajo.

Američani ne hodijo k maši

Neka ameriška ustanova, ki se ukvarja z raziskovanjem javnega mnenja, je ugotovila, da mnogi ameriški katoličani ne hodijo več ob nedeljah k maši, tako da so nekatere cerkve skorajda prazne. Poročilo trdi, da celo starejši ljudi, to je rojenih pred letom 1925, ni več v cerkev. To je toliko presenetljivejša, ker je znano, da so nove katoliške cerkve zelo moderno opremljene.

Ista ustanova pa je opazila še druge spremembe v mišljenju katoličanov, zlasti kar zadeva splave, porodno kontrolo, samski stan duhovnikov itd. Število katoliških vernikov, ki obiskujejo cerkve enkrat na teden, je padlo od 61 na 48 odstotkov. Odstotek tistih, ki prihajajo v božji hram enkrat na teden, je narasel od 8 na 14, število vernikov, ki so za splav v primerih, kadar je v nevarnosti materino zdravje, pa se je od 80 odstotkov povzpelo na 88. To je zelo značilno, pravi ameriški časopis, po katerem povzemamo to vest, kajti uradno stališče Cerkev je še vedno proti splavom.

RIBNIŠKA ČASTNA SALVA

Komaj se je polegla dobra in slaba volja okoli pripetljaja direktorjev, ki so popadali v vodo, ko je popustila ograja na mostu v Sodražici, že se je zgodilo spet nekaj podobnega, tokrat lovcom na Travnji gori. Priznati moram, da je tudi ta dogodek zavil v plašč molččnosti, vendar je že tako, da se vedno najde kdo, ki se rad nasmeje tuji smoli, in tako je prišel na naša ušesa tudi ta dogodek. Vendar naj se naprej opravičimo, da ne jamčimo, da se je res zgodilo natanko tako in da so nazivi lovskih družin res povsem pravilni, pač pa jamčimo le, da je zgodba zanimiva in polna prave, izvirne ribniške šegavosti.

Ribniški lovci so dobili v goste lovce iz Maribora ali morda okolice. Lepo so jih sprejeli in morda tudi ogostili v domu na Travnji gori. Vendar je vsega lepega nekdo konec in tako je tudi pri tem pristranem srečanju prišla ura slovesa.

Ribničani in tudi ribniški lovci so znani po svoji priljudnosti in tovarištvu, zato so ob slovesu sklenili lepo počastiti svoje lovske tovariše oziroma brate iz Stajerske: za slovo jim bodo izstrelili častno salvo!

Postavili so se v vrsto pred razsvetljeni dom na Travnji gori, ganjeni gostje iz Mari-

bora pa so stali ob strani. Potem je zaropotala v noč salva... in naenkrat se je vse stemnilo.

— Glej ga, vraga, spet redukcija! — je vzkliknil en izmed jagrov, ko so ugasnile vse luči.

— Telefonirajmo na ELEKTRO, kaj je, — je predlagal drugi.

Potem so ugotovili, da tudi telefon ne dela, ker so s častno salvo prestrelili električno žico, ki je padla tako nesrečno na telefonsko žico, da je potem še telefon odpoval.

J. PRIMC

Ribničana in Lončarja, ki ju je zelo lepo izrezljal iz lesa, nato pa oblekel Dušan Matoh, lahko vidite v izložbi ribniškega „Spominkarstva“. Kipa sta zelo velika, saj meri Ribničan s krošnjo koraj meter. Naročil ju je Miloš Merhar za gostilno v Prigorici. Medtem ko še ni prišel ponju, si ju je ogledalo že precej ljudi, tudi tujcev. Nekateri so ju hoteli kar kupiti in odnesti. (Foto: J. Prime)